

ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΝΕΑ

Απρίλιος 1995

Αριθμός 11

ΔΕΛΤΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Παρακαλούμε τα μέλη που στέλνουν τη συνδρομή τους με ταχυδρομικές επιταγές να γράφουν στη θέση του παραλήπτη το όνομα και τη διεύθυνση του ταμιά (Ζήσιμος Συνοδινός, Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, Βασ.

Σοφίας 112 Α, 115 27 Αθήνα) και να διευκρινίζουν στο πίσω μέρος της επιταγής, στο χώρο για τα μηνύματα, ότι πρόκειται για τη συνδρομή τους στην Ε.Α.Ε

Αρχαιακά Νέα. Περιοδική έκδοση.
ISSN 1106-5370

Εκδότης: Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία (Ε.Α.Ε)
Επιμέλεια έκδοσης: Χριστίνα Βάρδα, Ν. Παντελάκης, Ζ. Συνοδινός
τηλ. 7785186, 7713412
FAX 8015 797

Επεξεργασία-εκτύπωση υπολογιστή: Τ. Αιμιλιανιάδης

Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία
Εδρα: ΓΑΚ, Θεάτρου 6, 105 32 ΑΘΗΝΑ
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 76072
171 01 Ν. ΣΜΥΡΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Από Αρχαιακά Νέα σε Αρχαιακά Νέα 5

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.

Αμαλία Παππά	Γενική Συνέλευση της Ε.Α.Ε.	6
	Απολογισμός του Δ.Σ. της Ε.Α.Ε.	10
	Λειτουργία επιτροπών	18
	Οικονομικός απολογισμός	19
	Πρόγραμμα αρχαιονομικής εκδρομής στην Ιταλία, 19-28 Μαΐου	20
Ν. Παντελάκης	Αρχαία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας	23

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΚΑ

Ν. Παντελάκης	Η διάσωση των ηλεκτρονικών αρχείων	25
---------------	------------------------------------	----

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

Β. Πελτίκογλου	Σκέψεις και υποδείξεις επέμβασης σε περιπτώσεις καταστροφών που οφείλονται σε πλημμύρες	38
----------------	---	----

ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΒΙΔΗΣΕΙΣ

Χριστίνα Μερκούρη	Η Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού. Δραστηριότητα και προοπτικές	58
	Εθνική Τράπεζα: Άνοιγμα αρχείων στην έρευνα	62
	Διορισμός Εφορείας των ΓΑΚ	63
	Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας στη Σάμο, 20-30 Απριλίου 1995	65
Αλέξης Κράους	Τα 65 χρόνια του Ταμείου Υγείας των Υπαλλήλων της ΕΤΕ	69
	Συνέδριο ιστορίας επιχειρήσεων στην Κρήτη	70

- Ερευνητικό και εκδοτικό πρόγραμμα
του Ιστορικού Αρχείου Ελληνικής Νεολαίας 71

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

- XIII Διεθνές Συνέδριο Αρχείων,
Πεκίνο 2-7.9.1996 72

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

- Αμαλία Παππά ΓΑΚ-Αρχεία Νομού Ευβοίας: "Η τοπική
ιστορία στο σχολείο. Μεθοδολογικές
προσεγγίσεις", Χαλκίδα 1995. 75

ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

- Στέλλα Νταβαρούκα Η κυρία κλειδαρότρυπα 77
μ.β. Αρχειακό Integrazzo 79

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Χριστίνα Αγγριαντώνη Παρατηρήσεις στο άρθρο της Μ. Δρίτσα 82

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

- Περιοδικά που λάβαμε 85
Βιβλία που λάβαμε 85
Νέα μέλη της Ε.Α.Ε. 86
Προκήρυξη θέσης αρχειονόμου στην Αμερικανική
Σχολή 86

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΑΡΧΕΙΑΚΩΝ ΝΕΩΝ I (1990) - II (1995) 88

Από "Αρχειακά Νέα 10"

σε "Αρχειακά Νέα 11"

Πραγματοποιήθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 1995 η ετήσια Γενική Συνέλευση της Ελληνικής Αρχειακής Εταιρείας με απολογισμό δράσης και εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Η υπερψήφιση του απολογισμού του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου με δύο μόνο αποχές απέδειξε ότι η πολιτική που ακολούθησε η Εταιρεία την προηγούμενη περίοδο ανταποκρινόταν απόλυτα στο κοινό αίτημα της συντριπτικής πλειοψηφίας των μελών. Με τη συμπλήρωση πέντε χρόνων δραστηριότητας της Εταιρείας, το Διοικητικό της Συμβούλιο ανανεώθηκε με την εκλογή τεσσάρων νέων μελών. Η ανανέωση αυτή του ΔΣ είναι ουσιαστικά η πρώτη μεγάλη αλλαγή στη σύνθεσή του από την ίδρυση της Εταιρείας. Το ΔΣ αποφάσισε επίσης να καλούνται στις συνεδριάσεις του και τα αναπληρωματικά του μέλη.

Ιδιαίτερη επιτυχία σημείωσε η Ημερίδα που διοργανώθηκε το πρωί της Γενικής Συνέλευσης με θέμα τα αποτελέσματα των εργασιών του της XXX CITRA που έγινε στη Θεσσαλονίκη και που συνοδεύτηκε με ξενάγηση, στους χώρους της *Εταιρείας Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας* η οποία σημειωτέον κατέχει ένα σπάνιο υλικό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, στην κατεύθυνση παλαιότερων εισηγήσεων, αποφάσισε στις πρώτες του συνεδριάσεις να προχωρήσει στην αναδιάρθρωση των εντύπων της ΕΑΕ με την έκδοση ενός επιστημονικού αρχειονομικού περιοδικού το οποίο θα έχει κυρίως επιστημονικά άρθρα και θα εκδίδεται μια φορά το χρόνο και τη συνέχιση των "Αρχειακών Νέων" που θα πάρουν μορφή καθαρά ενημερωτικού φυλλαδίου το οποίο θα εκδίδεται τακτικότερα σε μεγαλύτερο σχήμα αλλά με περιορισμένο αριθμό σελίδων.

Τέλος, το ΔΣ επιχειρεί και πάλι να ενεργοποιήσει τις επιτροπές της ΕΑΕ, γιατί θεωρεί σημαντική τη λειτουργία τους για την υλοποίηση των στόχων της Εταιρείας και για τον λόγο αυτό σας έστειλε ήδη επιστολή με τους υπεύθυνους-συντονιστές των επιτροπών. Δεν χρειάζεται να αναφέρουμε και πάλι ότι είμαστε πάντα σε αναζήτηση οικονομικών πόρων και στέγης και ότι αποβλέπουμε στην όσο το δυνατόν πλατύτερη συνεργασία όλων των μελών μέσα από τα έντυπα, τις επιτροπές και τις άλλες δραστηριότητες της Εταιρείας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Στις 11 Φεβρουαρίου 1995, σε χώρο της Ο.Τ.Ο.Ε. (Βησσαρίωνος 9), πραγματοποιήθηκε η πέμπτη κατά σειρά Γενική Συνέλευση των μελών της Ελληνικής Αρχαικής Εταιρείας.

Οι αρχαιρεσίες συνδυάστηκαν με ημερίδα, που έγινε κατά τη διάρκεια του προϋπολογισμού της ίδιας μέρας και ήταν αφιερωμένη στην 30η Στρογγυλή Τράπεζα των Αρχείων (CITRA), που έγινε τον Οκτώβριο του 1994 στη Θεσσαλονίκη. Σκοπός της ήταν η ενημέρωση των μελών της Ε.Α.Ε. για τα όσα παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του πολύ σημαντικού αυτού συνεδρίου, τη διοργάνωση του οποίου ανέλαβε για πρώτη, και ελπίζουμε όχι για τελευταία, φορά η χώρα μας.

Η προσέλευση των ενδιαφερομένων, μελών και όχι μόνο, ήταν ιδιαίτερα αυξημένη. Στη διάθεση επίσης των περυσισκομένων ήταν και το σώμα των ανακοινώσεων του CITRA.

Η θεματολογία της ημερίδας ήταν σχετική με τους άξονες εργασιών του συνεδρίου και οι εισηγήσεις, με τη σειρά που παρουσιάστηκαν, ήταν οι ακόλουθες:

- Ο θεσμός του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων και της Στρογγυλής Τράπεζας Αρχείων (Νεστ. Μπαμίδης, Δ/ντης ΓΑΚ - Ιστορικού Αρχείου Μακρυνίου).

- Η διαπλοκή του αρχαικού και νομικού πλαισίου στο πρόβλημα των διασπασμένων αρχείων (Ν. Καραπιδάκης, τ. Δ/ντης ΓΑΚ, Επίκουρος

καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου)

- Διασπασμένα αρχεία: προβλήματα των αρχειονόμων - προβλήματα των ιστορικών (Φ. Ηλιού, Ιστορικός - Πρόεδρος Εταιρείας "Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας").

Τις εισηγήσεις ακολούθησε η προγραμματισμένη παρέμβαση του κ. Αλ. Κράους (αρχειονόμου) με θέμα: *Το πρόγραμμα του ιστορικού αρχείου του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος της ΓΣΕΕ και τα πρώτα αποτελέσματα.*

Μετά το τέλος της συζήτησης πραγματοποιήθηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα επίσκεψη και ξενάγηση στο χώρο της Εταιρείας "Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας" η οποία έδωσε τη δυνατότητα στα μέλη να ενημερωθούν γύρω από τα πολύ σημαντικά αρχεία που φυλάσσονται εκεί.

Το απόγευμα ξεκίνησαν οι εργασίες της Γενικής Συνέλευσης με τα ακόλουθα θέματα ημερήσιας διάταξης:

1/ Απολογισμός δράσης του Διοικητικού Συμβουλίου

2/ Επικύρωση εγγραφής νέων μελών

3/ Έγκριση Προγράμματος ιστορικών ερευνών για τον ολυμπισμό και τον αθλητισμό.

4/ Εκλογές για ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής Επιτροπής.

Στο Προεδρείο της ΓΣ προτάθηκαν και εκλέχθηκαν ο κ. Αντώνης Αντωνίου ως Πρόεδρος και ο κ. Δρόσος Κωνσταντέλλος ως Γραμματέας.

Ο απολογισμός δράσης του Διοικητικού Συμβουλίου έγινε από τον Πρόεδρο κ. Νίκο Παντελάκη και εγκρίθηκε από το σύνολο των περυσισκομένων μελών (με εξαίρεση δύο λευκές ψήφους). Ο οικονομικός απολογισμός, αντίστοιχα, διαβάστηκε από τον Ταμία του ΔΣ, κ. Ζήσιμο Συνοδινό και η έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής από τον κ. Αλ. Ζάννα.

Μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής η οποία διεξήγαγε τις εκλογές ήταν οι κκ. Χριστίνα Βάρδα, Τζέλλα Ασπρογέρακα και Στέλλα Νταβαρούκα.

Στις αρχαιρεσίες ψήφισαν, συμπεριλαμβανομένων και των εξουσιοδοτήσεων, 78 συνολικά ταμειακώς εντάξει μέλη από τα 225 που

αριθμεί σήμερα η ΕΑΕ. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα συμμετοχή. Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι η παρουσία των μελών της ΕΑΕ από την περιφέρεια ήταν μεγαλύτερη από κάθε άλλη φορά και αυτό αποτελεί ιδιαίτερα ενθαρρυντικό γεγονός.

Τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας για την εκλογή του νέου Διοικητικού Συμβουλίου έχουν ως εξής:

Ψήφισαν : 78

Έγκυρα : 74

Άκυρα: 4

Τακτικά μέλη του ΔΣ εκλέχθηκαν οι :

1/ Παντελάκης Νίκος, 40 ψήφοι

2/ Παππά Αμαλία, 32 ψήφοι

3/ Συνοδινός Ζήσιμος, 29 ψήφοι

4/ Κράους Αλέξης, 28 ψήφοι

5/ Μέλιος Νίκος, 20 ψήφοι

6/ Σαλίμπα Ζιζή, 16 ψήφοι

7/ Μπαμίδης Νέστορας, 13 ψήφοι.

Ως αναπληρωματικά μέλη εκλέχθηκαν οι :

8/ Κρημμύδας Κώστας, 12 ψήφοι

9/ Γεωργόπουλος Δημήτρης, 9 ψήφοι

10/ Χατζηγιάννη Κάλλια, 8 ψήφοι

11/ Αντωνίου Αντώνης, 6 ψήφοι

12/ Σάρρα Χριστίνα, 6 ψήφοι.

Στην Εξελεγκτική Επιτροπή εκλέχθηκαν οι :

1/ Ζάννας Αλέκος, 56 ψήφοι

2/ Πολίτη Μαρία, 48 ψήφοι

3/ Φραγκισκοπούλου Μαριάννα, 35 ψήφοι.

Η σημερινή σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΑΕ, όπως αυτή διαμορφώθηκε στη συνεδρίαση της 11ης Μαρτίου 1995, είναι η εξής:

Πρόεδρος

Νίκος Παντελάκης

Αντιπρόεδρος : Αλέξης Κράους

Γραμματέας: Αμαλία Παππά

Ταμίας : Ζήσιμος Συνοδινός

Μέλη: Νίκος Μέλιος

Ζιζή Σαλίμπα

Νέστορας Μπαμίδης

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι το νέο ΔΣ αποφάσισε τη θέση του Αντιπροέδρου της Εταιρείας να κατέχει για μεν τον πρώτο χρόνο ο Αλέξης Κράους για δε το δεύτερο ο Νέστορας Μπαμίδης.

Αμαλία Παππά-Καραπιδάκη

1 Το ΔΣ στην τελευταία συνεδρίασή του (αρ.69/ 11-3-1995) αποφάσισε τη δημοσίευση των εισηγήσεων αυτών στο υπό νέα μορφή δημοσίευμα της ΕΑΕ. Για αυτό το λόγο και δεν προβαίνουμε εδώ σε αναλυτική παρουσίασή τους.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Από τη Γενική Συνέλευση ψηφίστηκε ομόφωνα πρόταση που υποβλήθηκε από τον κ. Ν. Μέλιο κι η οποία έχει ως εξής:

Εκκαθάριση μητρώου μελών και διαχωρισμός τους σε ειδικά, τακτικά και επίτιμα με ουσιαστικό φάκελο και εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου προς την επόμενη Γενική Συνέλευση, η οποία και θα αποφασίσει:

1. Για την οριστικοποίηση του μητρώου μελών χωρίς δέσμευση της εισήγησης του Δ.Σ.

2. Για επεξεργασία των άρθρων που αφορούν τη διαδικασία εγγραφής νέων μελών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ανέθεσε σε τριμελή επιτροπή, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. Ν. Παντελάκη, τη Γραμματέα Αμαλία Παππά και το μέλος του Δ.Σ. Ν. Μέλιο να εξετάσει το ζήτημα.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΕΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1994

(Γενική Συνέλευση Ε.Α.Ε., 11 Φεβρουαρίου 1994)

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο απολογισμός που έχω την τιμή να σας παρουσιάσω είναι ο δεύτερος και τελευταίος του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου του οποίου η θητεία λήγει σήμερα. Ο φετινός απολογισμός διαφέρει από τους προηγούμενους και αυτό οφείλεται σε μια σειρά από γεγονότα που συνέβησαν τον προηγούμενο χρόνο. Το Διοικητικό Συμβούλιο θεωρεί επιβεβλημένο, πριν περάσει στην παρουσίαση των πεπραγμένων της Ε.Α.Ε. για το 1994, να αναφερθεί στις γενικότερες εξελίξεις που έλαβαν χώρα γύρω από τα αρχεία. Οι εξελίξεις αυτές ήταν επόμενο να προβληματίσουν το Διοικητικό Συμβούλιο και να επηρεάσουν τη λειτουργία της Ε.Α.Ε. που αποτελεί ακόμα, ευτυχώς, ένα ζωντανό κύτταρο της αρχειακής πραγματικότητας που δέχεται επιδράσεις, αντιδρά και διαμορφώνει με τη στάση της νέες καταστάσεις.

Η κατάσταση που διαμορφώθηκε δεν μας επέτρεψε να προχωρήσουμε με το ρυθμό που επιθυμούσαμε στην υλοποίηση του προγράμματός μας. Από την αρχή είχαμε δηλώσει ότι πολιτική μας ήταν να δοθεί προτεραιότητα σε έργα υποδομής όπως η επισήμανση αρχείων, τα σεμινάρια, η μετάφραση και έκδοση εγχειριδίου αρχειονομίας.

Συνάδελφοι,

Η εταιρεία, και είναι προς τιμή της, από τη σύστασή της έδωσε μεγάλη σημασία στις προσπάθειες που καταβάλλονταν τότε για τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου των Γ.Α.Κ. Με αφορμή μάλιστα την ψήφιση του νόμου περί Αρχείων το τότε Δ.Σ. είχε έρθει σε επαφή με τους εισηγητές βουλευτές του νομοσχεδίου και τους ενημέρωσε για την επικρατούσα στα αρχεία κατάσταση και υπέδειξε τα σημεία που είχαν ανάγκη μεγαλύτερης προσοχής και επεξεργασίας. Έγινε μετάφραση του νόμου στα γαλλικά και αποστολή του στο Δ.Σ.Α. και σε όλες τις Ευρωπαϊκές Αρχειακές Εταιρείες. Ήταν λοιπόν φυσικό το σημερινό Δ.Σ.

της Ε.Α.Ε., από τα μέσα κιόλας του 1993, να αρχίσει να ανησυχεί και να προβληματίζεται από τη μη λειτουργία κορυφαίων θεσμικών οργάνων, όπως είναι η Εφορεία των Γ.Α.Κ. που προβλέπει ο νόμος για τα Γ.Α.Κ., και τα οποία παίζουν καθοριστικό ρόλο στη χάραξη της κρατικής αρχειακής πολιτικής. Το ζήτημα ήταν σοβαρό και έπρεπε να αντιμετωπιστεί με την ανάλογη υπευθυνότητα. Το πνεύμα του νόμου στηρίζεται σε δύο βασικές αρχές που είναι η *αυτοτέλεια της Υπηρεσίας των Γ.Α.Κ.* και ο *εποπτικός και γνωμοδοτικός ρόλος της Εφορείας*. Η κατάργηση στη πράξη των δύο αυτών αρχών σημαίνει αυτόματη ανατροπή της λογικής και συνοχής του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου. Το Δ.Σ. έπρεπε πρώτα λοιπόν να διαπιστώσει ότι η αδυναμία συγκρότησης της Εφορείας δεν οφειλόταν σε μια συγκυριακή αδυναμία στελέχωσής της αλλά σε συνειδητή βούληση ανατροπής του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου.

Όταν την άνοιξη του 1994 έγινε φανερό μέσα από μια σειρά διοικητικών πράξεων ότι επιβεβαιώνονταν και οι πιο απαισιόδοξες προβλέψεις, το Δ.Σ. προχώρησε προσεκτικά σε μια σειρά ενεργειών. Έτσι επεδίωξε συνάντηση με τον Υπουργό του ΥΠ.Ε.Π.Θ., υπεύθυνο για τα ζητήματα των αρχείων, στον οποίο ανέπτυξε τους προβληματισμούς της Ε.Α.Ε. για όλα τα ζητήματα που απασχολούσαν τότε την ΕΑΕ (Εφορεία, C.I.T.R.A., Σεμινάρια). Γρήγορα δυστυχώς διαπιστώσαμε ότι αυτές οι ενέργειές μας δεν είχαν κανένα πρακτικό αποτέλεσμα. Θεωρήσαμε θετική την πρωτοβουλία ορισμένων ιστορικών ερευνητών και αρχειακών που απεύθυναν με το ίδιο πνεύμα, τον Μάιο του 1994, επιστολή στον Υπουργό ΥΠ.Ε.Π.Θ.. Αποφασίσαμε μάλιστα να προσυπογράψουμε και να δώσουμε δημοσιότητα στην επιστολή αυτή δημοσιεύοντάς την στα *Αρχειακά Νέα*.

Η στάση αυτή της Ε.Α.Ε. ενόχλησε όσους ηθελήμενα αγνοούσαν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Γ.Α.Κ. και με αυθαίρετο τρόπο το καταργούσαν στην πράξη. Η αντιπαράθεση αυτή δυστυχώς δεν παρέμεινε στο επίπεδο των ιδεών και απόψεων, αλλά εξελίχθηκε σε μια επίθεση χωρίς αρχές ενάντια στην ίδια την Εταιρεία, με κύριο στόχο να πλήξει το κύρος της και να φημωθεί ο ανεξάρτητος λόγος της. Η επίθεση αυτή εκδηλώθηκε αρχικά με αφορμή την ήπια επιστολή διαμαρτυρίας που έστειλε το Δ.Σ. στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με την άρνηση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. να χορηγήσει άδεια στους υπαλλήλους των Γ.Α.Κ. για την παρακολούθηση των σεμιναρίων. Στη συνέχεια όμως εκδηλώθηκε στο θέμα των παρατηρητών στο C.I.T.R.A., όταν τόσο ο εκπρόσωπος του

Υπουργείου στην Οργανωτική Επιτροπή όσο και η αναπληρώτρια διευθύντρια των Γ.Α.Κ. επέμειναν στην άρνηση συμμετοχής οποιουδήποτε παρατηρητή στο συνέδριο ακόμα και των μελών του Δ.Σ. της Ε.Α.Ε. που ήταν συνδιοργανώτρια. Τη θέση αυτή υιοθέτησε τελικά η ελληνική οργανωτική επιτροπή του C.I.T.R.A. μειοψηφούντος του Προέδρου της Ε.Α.Ε. Η στάση αυτή ενόχλησε το Γραφείο του C.I.T.R.A. που έστειλε για το θέμα αυτό σχετικό fax. Το Δ.Σ. της Ε.Α.Ε. συζήτησε εκτενέστατα το θέμα αυτό και αποφάσισε να ζητήσει συνάντηση με τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τελικά, λίγες μέρες πριν από το C.I.T.R.A., η θέση της Ε.Α.Ε. για τους παρατηρητές, τουλάχιστο σε ότι αφορούσε τη συμμετοχή 6 παρατηρητών της, έγινε αποδεκτή από το ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Σοβαρό πλήγμα για την ομαλή λειτουργία της ΕΑΕ υπήρξε και η ξαφνική και αναπάντεχη παραίτηση των δύο μελών του Δ.Σ. μετά το C.I.T.R.A., τις εργασίες του οποίου δεν παρακολούθησαν, παρόλο που ήταν μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, από την οποία επίσης απείχαν σε κρίσιμες συνεδριάσεις. Η επιστολή παραίτησης που λάβαμε δημοσιεύθηκε και απαντήθηκε στα τελευταία *Αρχαιακά Νέα*.

Συνάδελφοι,

Η Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία υποστηρίζει κάθε στοιχείο που βοηθάει και στοχεύει στην ανάπτυξη των αρχείων στη χώρα μας. Επεδίωξε και επιδιώκει πάντα τη συνεργασία με τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, γιατί πιστεύει ότι έτσι θα εξυπηρετηθεί με τον καλύτερο τρόπο η υπόθεση των αρχείων στη χώρα μας. Είναι αλήθεια ότι τον τελευταίο καιρό η στενή συνεργασία που υπήρχε τα προηγούμενα χρόνια, με τις ενέργειες που προαναφέραμε δέχθηκε ένα σοβαρό πλήγμα. Στόχος μας είναι να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν το κλίμα συνεργασίας μεταξύ των δύο σημαντικότερων αρχαιακών θεσμών στη χώρα μας.

Τα Σεμινάρια της ΕΑΕ, όπως γνωρίζετε, πραγματοποιήθηκαν τελικά την άνοιξη ενώ στο ζήτημα του εγχειριδίου έχουν γίνει όλες οι απαραίτητες επαφές και μένει να υπογραφούν οι συμφωνίες και να καταβληθούν τα δικαιώματα. Συνεχίσαμε επίσης τις προσπάθειες για την υλοποίηση του Προγράμματος αρχαιακών και ιστορικών ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό. Επίσης το Δ.Σ. αμέσως μόλις έγινε γνωστή η καταστροφή που υπέστη το αρχείο του Κ.Κ.Ε., ήρθε σε

επαφή με τους υπεύθυνους για τη διάσωσή του και δήλωσε ότι είναι πρόθυμο να βοηθήσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του.

Παραμένει το πρόβλημα της συχνότερης επικοινωνίας των μελών με το Δ.Σ. Πρέπει να καθιερωθούν κάποιες περιοδικές εκδηλώσεις που θα επιτρέπουν στα μέλη να έρχονται σε επαφή πιά συχνά μεταξύ τους. Το Ιούνιο έγινε μια προσπάθεια να οργανωθεί ημερίδα για την αρχαιακή πολιτική αλλά δεν πραγματοποιήθηκε τελικά, επειδή δεν μπορούσαμε να εξασφαλίσουμε τη συμμετοχή όλων των φορέων που για μας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση.

Βαθεία πεποίθησή μας είναι ότι χειριστήκαμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και με την απαιτούμενη σοβαρότητα την κατάσταση που διαμορφώθηκε τον τελευταίο χρόνο και είμαστε αισιόδοξοι ότι η κρίση θα ξεπεραστεί για το καλό των αρχείων και των ανθρώπων που ασχολούνται με αυτά.

Από την τελευταία Γενική Συνέλευση, πέρυσι τέτοια εποχή, και μέχρι σήμερα, το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε συνολικά 14 φορές. Από τις Επιτροπές της Ε.Α.Ε. οι μόνες που λειτουργήσαν φέτος ήταν η Συντακτική Επιτροπή, η Επιτροπή Αθλητικών και Ολυμπιακών Αρχείων και η Επιτροπή Διοργάνωσης των Σεμιναρίων. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει κανένα απολύτως εμπόδιο για τη λειτουργία οποιασδήποτε επιτροπής που θα επιθυμούσαν να συγκροτήσουν τα μέλη της Ε.Α.Ε., αρκεί οι σκοποί της να εμπίπτουν στους στόχους της Εταιρείας, όπως αυτοί διατυπώνονται στο καταστατικό της, και τα μέλη της να έχουν απευθυνθεί στο Δ.Σ. για τον ορισμό του υπεύθυνου συντονιστή, που παρακολουθεί και αποτελεί τον αναγκαίο ενδιάμεσο ανάμεσα στην Επιτροπή και το Δ.Σ. Δυστυχώς η λειτουργία των επιτροπών και η μη συγκρότηση καινούργιων το τελευταίο διάστημα συνεχίζει να αποτελεί πρόβλημα. Η έλλειψη ενδιαφέροντος, η απουσία κοινών προβληματισμών και στόχων των μελών και η αδυναμία συνεργασίας ίσως και να αποτελούν τις βαθύτερες αιτίες που δεν επιτρέπουν την ομαλή λειτουργία των επιτροπών. Αυτές είναι οι βασικές διαπιστώσεις που κάνει το Δ.Σ. σε ότι αφορά τις Επιτροπές της ΕΑΕ.

Η Ε.Α.Ε. εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πρόβλημα στη χρηματοδότησή της, παρόλο που φέτος ενισχύθηκε άμεσα με 500.000 δρχ. από την Εθνική Τράπεζα και έμμεσα από το Ίδρυμα Γουλαφδρή-

Χορν που μας παραχώρησε τις εγκαταστάσεις του στην Πλάκα για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων. Περισσότερες λεπτομέρειες για τα οικονομικά της ΕΑΕ θα δοθούν στον Οικονομικό Απολογισμό από τον ταμία. Πάντως πρέπει να τονίσουμε ότι απευθυνθήκαμε και σε άλλους φορείς για χρηματοδότηση, χωρίς όμως μέχρι σήμερα αποτέλεσμα.

1. Τα μέλη μας

Στις 31 Ιανουαρίου 1994 η Εταιρεία αριθμούσε 225 μέλη. Το χρόνο που πέρασε η ΕΑΕ απέκτησε πέντε νέα μέλη των οποίων την εγγραφή στην Εταιρεία πρέπει σήμερα να επικυρώσει η Γενική Συνέλευση.

2. Εκδοτικό Πρόγραμμα

2.1 Αρχαιικά Νέα

Συνεχίστηκε κανονικά η έκδοση των *"Αρχαιικών Νέων"* με δύο τεύχη, ένα το Μάιο και ένα το Νοέμβριο. Η Συντακτική Επιτροπή προχώρησε στη διερεύνηση της δυνατότητας έκδοσής τους σε νέα ανανεωμένη μορφή. Τα πρώτα στοιχεία δείχνουν ότι δεν υπάρχει κανένα απολύτως πρόβλημα αφού το κόστος έκδοσης θα επιβαρυνθεί ελάχιστα. Η επιβάρυνση θα οφείλεται κυρίως στην αύξηση των αντιτύπων που θα εκδοθούν. Σήμερα εκδίδονται 300 αντίτυπα ενώ στη νέα τους μορφή θα εκδίδονται τουλάχιστον 500. Από την άλλη πλευρά, τα τεύχη που θα δίδονται σε τρίτους θα πωλούνται, οπότε και θα καλύπτεται μέρος των εξόδων. Ελπίζουμε ότι το νέο Δ.Σ. θα προχωρήσει στην ανανέωση αυτή. Αυτή τη στιγμή το κόστος έκδοσης των *Αρχαιικών Νέων*, μαζί με τη ταχυδρομική τους αποστολή, ανέρχεται στις 170.000 δρχ.

Τα *Αρχαιικά Νέα* παρουσιάζονται πλέον τακτικά τόσο από την *Gazette des Archives* όσο και από τα άλλα περιοδικά που εκδίδουν οι εταιρείες των αρχειονόμων άλλων χωρών.

2.2 Εγχειρίδιο

Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την έκδοση της μετάφρασης του αρχειονομικού εγχειριδίου *Keeping Archives*. Πιο συγκεκριμένα ήρθαμε σε επαφή με την Αυστραλιανή Αρχαική Εταιρεία και τον εκδότη οι οποίοι δέχθηκαν να μειώσουν την τιμή των δικαιωμάτων, ενώ προχωρήσαμε στη κατάρτιση συμφωνίας με το Ε.Α.Ι.Α. για τη συνέκδοση του βιβλίου.

3. Συνέδρια

3.1 C.I.T.R.A.

Τον Οκτώβριο, όπως γνωρίζετε, πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη, με συμμετοχή και της Ε.Α.Ε., η σημαντικότερη διεθνής αρχαική εκδήλωση του περασμένου χρόνου. Η πρόταση για την οργάνωση της Στρογγυλής Τράπεζας στην Ελλάδα προήλθε μάλιστα από την Εταιρεία μας, η οποία έπεισε τόσο την Εφορεία των ΓΑΚ όσο και το ΥΠΕΠΘ να αναλάβει την χρηματοδότησή της. Η Ε.Α.Ε. έλαβε μέρος στη διαμόρφωση της θεματολογίας μαζί με τον γραμματέα του Γραφείου του C.I.T.R.A. και στη συνέχεια, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, έλαβε μέρος με τρεις εκπροσώπους της στην Ημερήσια οργάνωτική επιτροπή που συγκροτήθηκε στις 14.5.1994. Με την ίδια απόφαση ταμίας της οργανωτικής επιτροπής ορίστηκε ο Ν. Παντελάκης ο οποίος όμως δεν αποδέχθηκε τη θέση αυτή. Η Οργανωτική Επιτροπή συνεδρίασε συνολικά 6 φορές και συγκεκριμένα στις 27/4/1994, 2/6/1994, 27/6/1994, 26/8/1994, 22/9/1994 και 3/11/1994. Στην Οργανωτική Επιτροπή συζητήθηκαν όλα τα θέματα που αφορούσαν την οργάνωση του C.I.T.R.A.

3.2 Ημερίδα

Το πρωί της Γενικής Συνέλευσης η Εταιρεία οργάνωσε ημερίδα με θέμα *"Οι άξονες των εργασιών της 30ης Στρογγυλής Τράπεζας των Αρχείων"* στην οποία έλαβαν μέρος ως εισηγητές οι Φ. Ηλιού, Ν. Καρασιδάκης και Ν. Μπαμίδης.

4. Σεμινάρια

Τα σεμινάρια έγιναν στην αίθουσα σεμιναρίων του Ιδρύματος Γουλανδρή-Χορν, σε έναν ιδιαίτερα ευχάριστο και πολιτισμένο χώρο, τον οποίο ευγενικά μας παραχώρησε το Ίδρυμα. Τα παρακολούθησαν τελικά 17 άτομα (ενώ αρχικά είχαν δηλώσει συμμετοχή 25): 5 συνάδελφοι από τα Γ.Α.Κ., 7 από το Ι.Α.Ε.Τ.Ε και 5 από άλλους φορείς, και αυτό υπήρξε αποτέλεσμα της αρνητικής στάσης του Τμήματος Ιστορικών Αρχείων του ΥΠ.Ε.Π.Θ. που αρνήθηκε να χορηγήσει άδεια για την παρακολούθηση των σεμιναρίων στους συναδέλφους των Γ.Α.Κ. 19 συνάδελφοι (αρχειονόμοι, ιστορικοί, ερευνητές) έκαναν εισηγήσεις στη διάρκεια των σεμιναρίων και η Ομάδα Συντήρησης του Μ.Ι.Ε.Τ. μας

ξενάγησε στο εργαστήριο συντήρησης του Ιδρύματος. Η κριτική που ακούστηκε από συναδέλφους, στη συζήτηση που έγινε στο τέλος, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη για την επόμενη διοργάνωση των σεμιναρίων. Δηλαδή, η εκπαίδευση και η επιμόρφωση να γίνεται στη βάση περιορισμένων και επιλεγμένων κάθε φορά θεματικών ενοτήτων, όπου θα συμμετέχει ένας περιορισμένος αριθμός ατόμων (ομάδες 5-6 ατόμων), στις οποίες θα αναλύονται τα προβλήματα και θα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των συγκεκριμένων επιτόπου προβληματισμών και εργασιών. Θα πρέπει επίσης να καταβληθεί προσπάθεια ώστε να γίνεται περισσότερος διάλογος πάνω στις εμπειρίες και στις μεθόδους των αρχειονομικών εργασιών, στα πρακτικά ζητήματα που προκύπτουν και στις οδηγίες για την επίλυσή τους.

5. Πρόγραμμα ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό

Το 1994 η Επιτροπή Αθλητικών Αρχείων της Ε.Α.Ε. προχώρησε σε συνεργασία με το Κ.Ν.Ε. στη διαμόρφωση του Προγράμματος Ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό. Το πρόγραμμα, εκτός από τη συγκρότηση βάσεων δεδομένων, την εκπόνηση ερευνών και την έκδοση των πορισμάτων τους σε ποικίλες μορφές (κατάλογοι βιβλιογραφικού και αρχειακού υλικού, συλλογές τεκμηρίων, μονογραφίες), προβλέπει και τη διοργάνωση έκθεσης και διεθνούς συνεδρίου το 1996. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 15 ερευνητικές προτάσεις στα πλαίσια των οποίων συνεργάζονται πανεπιστημιακοί, ιστορικοί ερευνητές καθώς και μέλη της Ε.Α.Ε. και αναλυτική παρουσίαση του υπάρχει στα *Αρχειακά Νέα* Νο 9. Από την πλευρά της η Επιτροπή Αθλητικών Αρχείων αλλά και το Δ.Σ. της Ε.Α.Ε. εκτίμησαν ότι η Ε.Α.Ε. δεν ήταν σε θέση να διαχειρισθεί από μόνη της το πρόγραμμα, γιατί δεν διέθετε ούτε την αναγκαία γραμματειακή υποστήριξη ούτε τις αναγκαίες υπηρεσίες λογιστηρίου. Για το λόγο αυτό απευθύνθηκαν στο Κ.Ν.Ε. και ζήτησαν το πρόγραμμα να φιλοξενηθεί στο Ε.Ι.Ε., πρόταση που έγινε καταρχήν αποδεκτή από την τότε διευθύντρια του Κ.Ν.Ε./Ε.Ι.Ε. Οι προσπάθειες της Ε.Α.Ε. και του Κ.Ν.Ε. στη συνέχεια επικεντρώθηκαν στην αναζήτηση της αναγκαίας χρηματοδότησης. Μετά από σειρά ενεργειών που δεν είχαν θετικό αποτέλεσμα καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι από μόνοι μας δεν ήταν δυνατό να βρούμε τη χρηματοδότηση και θα έπρεπε να ζητήσουμε τις υπηρεσίες κάποιων ειδικευμένων γραφείων.

Η λύση αυτή δεν έγινε δεκτή από τον πρόεδρο του Ε.Ι.Ε. με

αποτέλεσμα η Ε.Α.Ε. να αναγκαστεί να αναζητήσει άλλο φορέα που θα ήταν διατεθειμένος να αναλάβει τη διαχείριση του προγράμματος. Για το λόγο αυτό η Ε.Α.Ε. ήρθε σε επαφή με το "Ίδρυμα Ερευνών για το Παιδί" με το οποίο επεξεργάζεται πλαίσιο συνεργασίας.

Επίσης, στα πλαίσια του C.I.T.R.A. μοιράσθηκε ενημερωτικό σημείωμα σχετικό με το ερευνητικό πρόγραμμα. Στη συνέχεια η Πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικών Αρχείων του Δ.Σ.Α. μας απάντησε ότι ενδιαφέρεται να αναλάβει το συντονισμό των ενεργειών για μια διεθνή έρευνα στα αθλητικά αρχεία. Έστειλε μάλιστα στα μέλη του Δ.Σ.Α. σχετική επιστολή και ερωτηματολόγιο.

6. Επαφές της Ε.Α.Ε. με άλλους φορείς

6.1 Με τη Δημόσια Διοίκηση

Συνάντηση με τον Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ιω. Ανθόπουλο, αρμόδιο για τα ζητήματα των αρχείων, τον Απρίλιο 1994.

Συνάντηση με την Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων τον Απρίλιο 1994 σχετικά με το Πρόγραμμα Αρχειακών και Ιστορικών Ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό.

Συνάντηση, τον Οκτώβριο του 1994, με την σύμβουλο του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα αρχείων

6.2 Με Ερευνητικά Κέντρα και Αρχεία

Συνεχίσθηκε η συνεργασία με το Ε.Ι.Ε./Κ.Ν.Ε. για το Πρόγραμμα Αρχειακών και Ιστορικών Ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό μέχρι το Σεπτέμβριο του 1994.

Συνεργασία Ε.Α.Ε. με το "Ίδρυμα Ερευνών για το Παιδί Σπύρος Δοξιάδης" για το ίδιο πρόγραμμα.

Συνεργασία με το Ε.Α.Ι.Α. για τη συνέκδοση του εγχειριδίου αρχειονομίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο επισκέφθηκε τα "Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας" και ενημερώθηκε για τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εταιρεία που τα διαχειρίζεται και συζητήθηκε η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των δύο εταιρειών.

6.3 Διεθνείς Σχέσεις

Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Ε. αντιπροσώπευσε την Εταιρεία στο Διεθνές Συνέδριο της Στρογγυλής Τράπεζας των Αρχείων και η κα Λίτσα Μπαφούνη την Ε.Α.Ε. στις συνεδριάσεις του γραφείου του C.I.T.R.A. στο Παρίσι.

Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Ε. αντιπροσώπευσε την Εταιρεία στη συνάντηση του Τμήματος των Αρχειακών Εταιρειών που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη.

Επικοινωνία με το Δ.Σ.Α. και την UNESCO για τα αρχεία του Κ.Κ.Ε.

6.4. Με Άλλους φορείς

Ο Πρόεδρος και το μέλος του Δ.Σ. Αλέξης Κράους συναντήθηκαν με το Διοικητή της Ε.Τ.Ε. στο πλαίσιο των προσπαθειών για την ανεύρεση

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Στα πλαίσια των προσπαθειών που καταβάλλει η Ε.Α.Ε. για τη λειτουργία των επιτροπών το Δ.Σ. όρισε τους συντονιστές. Τα μέλη καλούνται να δηλώσουν σε ποιά επιτροπή επιθυμούν να συμμετάσχουν το αργότερο μέχρι το τέλος Μαΐου, ώστε στη συνέχεια οι συντονιστές να συγκαλέσουν τις επιτροπές μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου. Ο τρόπος λειτουργία των επιτροπών θα καθορισθεί από τις ίδιες στην πρώτη τους συνεδρίαση.

1. Επιτροπή Κοινωνικών Αρχείων: *Α. Κράους*
2. Επιτροπή Ολυμπιακών και Αθλητικών Αρχείων: *Α. Κράους*
3. Επιτροπή Ορολογίας και βιβλιογραφίας: *Ν. Παντελάκης, Ζ. Συνοδινός*
4. Επιτροπή Επιμόρφωσης: *Ν. Μέλιος*
5. Επιτροπή Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων: *Ζιζή Σαλίμπα*
6. Επιτροπή Νομοθεσίας και θεσμικού πλαισίου: *Αραλία Παππά*
7. Επιτροπή Ιδιωτικών Αρχείων και Αρχείων Επιχειρήσεων: *Χριστίνα Βάρδα, Μαργαρίτα Δρίτσα*
8. Επιτροπή Προφορικής Ιστορίας: *Αλέκα Μπουρζουβή-Μπανιά*
9. Επιτροπή Περιφερειακής Οργάνωσης: *Ν. Μπαμίδης*

πόρων για τη χρηματοδότηση του Ερευνητικού Προγράμματος για τον Ολυμπισμό. Επίσης για το ίδιο θέμα ο πρόεδρος και το μέλος του Δ.Σ. Αλ. Κράους συναντήθηκαν με τον κ. Δ. Πεπελάση στο "Ιδρυμα Μελετών Λαμπράκη" καθώς και με τους εκπροσώπους της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας και της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων.

Ο Πρόεδρος και το μέλος του Δ.Σ. Αλ. Κράους επισκέφθηκαν τα γραφεία του Κ.Κ.Ε. στον Παρισσό και είχαν συνάντηση με τον κ. Γόντικα, υπεύθυνο για τη διάσωση του αρχειακού υλικού του Κ.Κ.Ε.

6.5 Με τον τύπο

Συνέντευξη του προέδρου της Ε.Α.Ε. στη Γιολάντα Τερένσιο για την ΕΑΕ και τα αρχεία στη Ε.Ρ.Α 1, στις 15 Απριλίου 1994.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο ταμίας της Ε.Α.Ε. Ζήσιμος Συνοδινός ανακοίνωσε στη Γενική Συνέλευση της Εταιρείας τον οικονομικό απολογισμό για τη χρήση του 1994 και του τρέχοντος έτους έως τις 11.2.1995. ο οποίος είναι ο ακόλουθος:

I. Ενεργητικό 1994	
Ταμειακό υπόλοιπο 31/12/1993	316.298 δρχ.
Συνδρομές μελών	406.000 δρχ.
Έσοδα από διάφορες χορηγήσεις	500.000 δρχ.
Τόκοι λογαριασμού ταμειωτηρίου	82.422 δρχ.
Απόδοση πωλήσεων επί πιστώσει	87.000 δρχ.
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.391.720 δρχ.
II. Παθητικό 1994	
Διάφορες λειτουργικές δαπάνες	393.514 δρχ.
Έξοδα εκδόσεων Αρχειακών Νέων Νο9	114.401 δρχ.
Έξοδα εκδόσεων Αρχειακών Νέων Νο10	133.801 δρχ.
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	641.816 δρχ.
III. Υπόλοιπο διαθέσιμων ενεργητικού 31/12/1994	749.904 δρχ.
I. Ενεργητικό τρέχ. έτους	
Ταμειακό Υπόλοιπο χρήσης 1994	749.904 δρχ.
Έσοδα από συνδρομές μελών (από 1.1.1995 έως 11.2.1995)	566.000 δρχ.
Λοιπά έσοδα (πωλήσεις βιβλίων, κλπ.)	15.500 δρχ.
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.331.404 δρχ.
II. Παθητικό τρέχ. έτους	
Λειτουργικές Δαπάνες (1.1.95-11.2.95)	71.054 δρχ.
Διάφορες άλλες δαπάνες	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	71.054 δρχ.
III. Σημαντικό Ταμειακό Υπόλοιπο	
(εκ των οποίων οι 850.948 δρχ. στο λογαριασμό ΕΤΕ)	1.260.350 δρχ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΔΕΚΑΗΜΕΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ ΙΤΑΛΙΑΣ

(Ρώμη-Νάπολη-Ποσειδωνία-Καλαβρία-Σικελία), 19-28 Μαΐου 1995

ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ-ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΑ ΧΩΡΙΑ

Η Ελληνική Αρχαική Εταιρεία διοργανώνει δεκαήμερο εκπαιδευτικό ταξίδι στην Ιταλία του οποίου το πρόγραμμα έχει ως ακολούθως:

1η ΗΜΕΡΑ: 19/5 (Παρασκευή) ΑΘΗΝΑ-ΠΑΤΡΑ

Συγκέντρωση στις 14.00 στο θέατρο REX (Πανεπιστημίου 48) και αναχώρηση για το λιμάνι της Πάτρας με ενδιάμεση στάση στην παλαιά Κορίνθο. Το βράδυ, μετά τις τυπικές διαδικασίες, επιβίβαση στο πλοίο και τακτοποίηση στις καμπίνες. Νύχτα εν πλω.

2η ΗΜΕΡΑ: 20/5 (Σάββατο) ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ-ΡΩΜΗ (Διάρκεια διαδρομής 5 ώρες)

Αφίξη στο Μπρίντιζι και αμέσως ξεκινάμε για την "Αιώνια Πόλη", με μια στάση στην Καζέρτα. Τακτοποίηση στο ξενοδοχείο μας, δείπνο και στη συνέχεια συντομία περιήγηση σε μερικά από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Ρώμης και βραδιά θεάματος.

3η ΗΜΕΡΑ: 21/5 (Κυριακή) ΡΩΜΗ

Σήμερα η μέρα μας είναι αφιερωμένη στη γνωριμία μας με το ανεξάρτητο κράτος του Βατικανού και την πανέμορφη Ρώμη. Μετά το πρωινό θα επισκεφθούμε πρώτα το Βατικανό με τις εντυπωσιακές αίθουσες των Μουσείων όπου βρίσκονται και τα αριστουργήματα του Μιχαήλ Αγγέλου καθώς επίσης το Αρχείο του. Ακολουθεί επιστροφή στο ξενοδοχείο, γεύμα και στη συνέχεια επίσκεψη και ξενάγηση στην πόλη της Ρώμης με τα αξιοθέατά της, μεταξύ των οποίων είναι η αρχαία αγορά, το Καλοσσαίον, το Πάνθεον και η Φοντάνα ντι Τρέβι. Επιστροφή το βράδυ στο ξενοδοχείο.

4η ΗΜΕΡΑ: 22/5 (Δευτέρα) ΡΩΜΗ

Πρόγευμα και επίσκεψη της Τοινετατά και του Δημοσίου Αρχείου του Κράτους. Επιστροφή κατόπιν στο ξενοδοχείο, δείπνο. Το βράδυ στη διάθεσή σας.

5η ΗΜΕΡΑ: 23/5 (Τρίτη) ΓΚΡΟΤΑΦΕΡΡΑΤΑ- ΠΟΜΠΗΙΑ

Μετά το πρωινό μας θα επισκεφθούμε το Ιστορικό Αρχείο του Μοναστηρίου της Γκροταφεράτα (Κρυπτοφάρης). Στη συνέχεια επίσκεψη και ξενάγηση του αρχαιολογικού χώρου της "Νεκρής Πόλης" της Πομπηίας. Κατόπιν, τακτοποίηση στο ξενοδοχείο, δείπνο. Το βράδυ στη διάθεσή σας.

6η ΗΜΕΡΑ: 24/5 (Τρίτη) ΝΑΠΟΛΗ-ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ-ΒΙΜΠΟ ΒΑΛΕΝΤΙΑ

Πρωινό και μεταφορά μας στην κοντινή πρώην πρωτεύουσα της Ιταλίας.

Επίσκεψη και ξενάγηση της πόλης της Νάπολης με τα αξιοθέατά της, το αρχαιολογικό Μουσείο, το Αρχείο του Κράτους και τη Σχολή των Αρχαιολόγων. Στη συνέχεια αναχωρούμε για το ναο του Ποσειδώνα στο Πέστυμ (Ποσειδωνία). Το βράδυ τακτοποίηση στο ξενοδοχείο μας στο Βίμπο Βαλέντια και δείπνο.

7η ΗΜΕΡΑ: 25/5 (Τετάρτη) ΣΤΙΛΟΣ-ΓΕΡΑΚΑΣ-ΛΟΚΡΟΙ-ΤΑΟΡΜΙΝΑ/ΝΑΞΟΣ

Πρόγευμα. Σήμερα θα αναχωρήσουμε για τη Σικελία, αφού πρώτα επισκεφθούμε τον περίφημο βυζαντινό Ναό του Στίλου (11ος αι.) και κατόπιν τη βυζαντινή πόλη του Γέρακα με τις 75 εκκλησιές και τα 20 μοναστήρια, όπου βρίσκεται και ο μοναδικός ορθόδοξος Ναός, του Αγίου Ιωάννη του Χρυσόστομου, της Νότιας Ιταλίας. Στη συνέχεια θα γνωρίσουμε την αρχαία πόλη των Λοκρών και μέσω του Ισθμού της Μεσσήνης (Σκύλλα και Χάρυβδη) θα φθάσουμε στη Σικελία. Τακτοποίηση στο ξενοδοχείο της Ταορμίνα/Νάξου, δείπνο και βράδυ ελεύθερο για να γνωρίσετε τη νυκτερινή ζωή της πόλης, γνωστής σαν το "Μόντε Κάρλο" της Ιταλίας.

8η ΗΜΕΡΑ: 26/5 (Πέμπτη) ΚΑΤΑΝΙΑ-ΣΥΡΑΚΟΥΣΕΣ-ΤΑΟΡΜΙΝΑ/ΝΑΞΟΣ

Πρωινό και αναχώρηση για τις Συρακούσες με ενδιάμεση στάση και επίσκεψη του Ναυτικού Αρχείου στην Κατάνια. Αφίξη στην πόλη των Συρακουσών, μιας από τις σημαντικότερες της αρχαίας Ελλάδας, όπου μπορούμε να θαυμάσουμε τον αρχαιολογικό χώρο που περιέχει μεταξύ άλλων και ένα από τα τρία μεγαλύτερα θέατρα της αρχαιότητας. Η επίσκεψή μας θα συνεχιστεί στο Μουσείο όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη και σπουδαιότερη συλλογή αρχαιοτήτων στην Ιταλία. Κατόπιν, θα δούμε το Ναό της Αθηνάς και το Συντριβάνι της Αρέθουσας τοποθετημένο στο νησί της Ορτυγίας. Το βράδυ επιστροφή στην Ταορμίνα/Νάξο και δείπνο στο ξενοδοχείο.

9η ΗΜΕΡΑ: 27/5 ΡΗΓΙΟ-ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ

Πρωινό. Σήμερα επιστρέφουμε στην ΚΑΛΑΒΡΙΑ μέσω του Ισθμού της Μεσσήνης. Θα επισκεφθούμε το αρχαιολογικό Μουσείο του Ρηγίου, όπου μεταξύ άλλων μπορείτε να θαυμάσετε τα μπρούντζινα αγάλματα του Ρηγίου που αποδίδονται στον Φειδία. Μεταφορά μας κατόπιν στο λιμάνι του Μπρίντιζι και επιβίβαση στο πλοίο. Τακτοποίηση στις καμπίνες και νύχτα εν πλω.

10η ΗΜΕΡΑ: 28/5 ΠΑΤΡΑ-ΑΘΗΝΑ

Μετά το ταξίδι μας με το πλοίο αφίξη στο λιμάνι της Πάτρας, όπου συνεχίζουμε οδικά το δρόμο της επιστροφής για την Αθήνα.

Οι τιμές περιλαμβάνουν:

- Μεταφορές με πολυτελές, κλιματιζόμενο πούλμαν καθ' όλη τη διάρκεια της εκδρομής.
- Τετράκλινες καμπίνες στο πλοίο.
- Διομήνη σε ξενοδοχεία 3 και 4 αστέρων, σε δίκλινα δωμάτια με μπάνιο.
- Ημεοδιατροφή (πρωινό + 1 γεύμα ημερησίως).

-Περιηγήσεις και ξεναγήσεις όπως ορίζει το πρόγραμμα (οι επισκέψεις μας στους χώρους των Αρχείων θα πραγματοποιηθούν μετά από συνεννόηση με τους συναδέλφους αρχειονόμους και τους αρμόδιους φορείς της Ιταλίας).

-Λιμενικά τέλη

-Διόδια αυτοκινητοδρόμων

-Έμπειρο συνοδό/αρχηγό του γραφείου ΚΡΟΤΟΝ LTD, Πανεπιστημίου 46, Αθήνα τηλ. 3825797

ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ:

-Εισόδους στα Μουσεία και στους αρχαιολογικούς χώρους για τους ενήλικες

-Οτιδήποτε άλλο δεν αναφέρεται ρητώς στο "ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ"

-ΤΙΜΗ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΟ: (Για τουλάχιστον 40 άτομα) Ενήλικες 130.000 δρχ.

-ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ: Προκαταβολή μέχρι τις 30/3 30.000 δρχ.

Α' Δόση μέχρι τις 20/4 50.000 δρχ.

Εξόφληση μέχρι τις 10/5 50.000 δρχ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΔΡΟΜΗΣ: Α. Κράους τηλ. 3828915, Ζ. Συνοδινός τηλ. 7713412

Στέλλα Νταβαρούκα τηλ. 8814821

ΠΡΟΛΙΠΕΤΙΚΑ: Δίκλινη καμπίνα στο πλοίο, κατόπιν σχετικής κράτησης, με επιβάρυνση κατ' άτομο 10.000 δρχ.

Μονόκλινο δωμάτιο στα ξενοδοχεία, κατόπιν σχετικής κράτησης, με επιβάρυνση κατ' άτομο 20.000 δρχ.

STAGE TECHNIQUE INTERNATIONALE D'ARCHIVES

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΓΑΛΛΙΚΑ ΕΘΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ:

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΧΡΙ ΙΟΥΝΙΟ 1995

(1-2 Θέσεις)

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στο Δ.Σ. της
Ε.Α.Ε.

ΑΡΧΕΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Στις 14 Ιανουαρίου 1995 πραγματοποιήθηκε η συνάντηση του Δ.Σ. της Ελληνικής Αρχαικής Εταιρείας με τον πρόεδρο της Εταιρείας Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας κ. Φ. Ηλιού και με το μέλος του Δ.Σ. της ίδιας εταιρείας κ. Ν. Κέντρο.

Στην ενημέρωση που ακολούθησε ο κ. Φ. Ηλιού αναφέρθηκε στους προβληματισμούς που οδήγησαν στην ίδρυση της Εταιρείας Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας. Συγκεκριμένα ανέφερε ότι μετά την μεταπολίτευση τέθηκε το πρόβλημα του επαναπατρισμού και της επιστημονικής αξιοποίησης των αρχείων του εργατικού κινήματος και ιδιαίτερα εκείνων του Κομμουνιστικού Κόμματος. Για το λόγο αυτό, το ΚΚΕ εσωτερικού συγκρότησε αρχικά μια Επιτροπή Ιστορίας υπό την προεδρία του Ν. Σβορώνου. Η επιτροπή εισηγήθηκε το άμεσο άνοιγμα των αρχείων στους ερευνητές, ώστε να απομακρυνθούμε από την "περίοδο των κλειστών και επτασφράγιστων αρχείων" που οδηγούσε στην επιλεκτική χρήση τους για την στήριξη συγκεκριμένων κομμηνείων.

Η ιδέα αυτή έκανε το δρόμο της και τον Ιανουάριο του 1992 το κόμμα της "Ελληνικής Αριστεράς", στο οποίο είχαν περιέλθει και τα αρχεία του ΚΚΕ εσωτερικού, αποφάσισε να παραχωρήσει τα ιστορικά του αρχεία στην εταιρεία "Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας". Η Εταιρεία ιδρύθηκε με σκοπό τη συγκέντρωση, τη συντήρηση και την αξιοποίηση του αρχείου και έντυπου υλικού που αναφέρεται στην ιστορία σύγχρονων κοινωνικών και πολιτικών κινήσεων στην Ελλάδα, την ταξινόμηση, καταλογογράφηση και επιστημονική αξιοποίηση των αρχείων που βρίσκονται στην κατοχή της και την ελεύθερη διάθεση, χωρίς περιορισμούς, των αρχείων αυτών στους ερευνητές και στο ενδιαφερόμενο κοινό. Ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας είναι οι Σπύρος Ασδραχάς, Σωτήρης Βαλντέν, Γιάννης Βούλγαρης, Γρηγόρης Γιάνναρος, Πάνος Δημητρίου, Άγγελος Ελεφάντης, Φίλιππος Ηλιού, Νίκος Κέντρος, Φώτης Κουβέλης, Λεωνίδας Κύρκος, Αντώνης Λιάκος, Χρήστος Λούκος, Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Θ. Παπαπαναγιώτου, Προκόπης Παπασιράτης, Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, Δημήτρης Σπύνης, Ρένα Σταυρίδου-Πατρικίου, Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Κώστας Φιλίνης, Χρήστος Χατζηιωσήφ, Γιάννης Γιαννουλόπουλος, Κώστας Διβέρης.

Παναγιώτης Νούτσος. Έξι από αυτούς αντιπροσωπεύουν τους δωρητές και οι υπόλοιποι είναι ιστορικοί που δεν έχουν άμεση σχέση με την ιστορική περίοδο και δεν ενδιαφέρονται να αξιοποιήσουν οι ίδιοι το υλικό. Ταυτόχρονα συστάθηκε Επιτροπή Δεοντολογίας που αποφασίζει εάν το υλικό που περιέχει πληροφορίες οι οποίες αφορούν την προσωπική ζωή ορισμένων εν ζωή ανθρώπων μπορεί να δοθεί στην έρευνα. Την επιτροπή αποτελούν οι Ν. Αλιβιζάτος, Γ. Λεονταρίτης και Ν. Καραπιδάκης.

Η Εταιρεία έχει στην κατοχή της ένα πολύ σημαντικό κομμάτι των αρχείων του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Διαθέτει ένα μεγάλο τμήμα των αρχείων του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, σημαντικές αρχειακές ενότητες από την περίοδο της Εθνικής Αντίστασης (ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, Εθνική Αλληλεγγύη, ΠΕΕΑ), και καίριες ενότητες από την περίοδο του εμφυλίου πολέμου (Δημοκρατικός Στρατός, Σχέσεις με ξένα κομμουνιστικά κόμματα, παράνομες οργανώσεις του ΚΚΕ). Στις συλλογές της Εταιρείας βρίσκεται επίσης το αρχείο του ΚΚΕ εσωτερικού και ένα τμήμα των αρχείων της ΕΑΡ, ενώ πολύ πρόσφατα κατατέθηκαν στην Εταιρεία το προσωπικό αρχείο του Αντώνη Μπριλλάκη, το αρχείο του Παύλου Κοντογεώργη και το αρχείο του Κεντρικού Συμβουλίου της ΕΠΟΝ. Το αρχείο αυτό παρουσιάστηκε επίσημα στις 23 Φεβρουαρίου 1995, ημέρα της 52ης επετείου της ίδρυσης της ΕΠΟΝ. Στην εκδήλωση είχε προσκληθεί η ΕΑΕ η οποία εκπροσωπήθηκε από μέλη του Δ.Σ. της.

Στο τέλος της ενημερωτικής συνάντησης των δύο Εταιρειών η συζήτηση επεκτάθηκε στις δυνατότητες συνεργασίας τους και στη βοήθεια που θα μπορούσε να προσφέρει η ΕΑΕ. Προς την κατεύθυνση αυτή η ΕΑΕ κάνει έκκληση στα μέλη της για προσφορά εθελοντικής εργασίας στην ταξινόμηση και ευρετηρίαση του υλικού. Τα μέλη μας που ενδιαφέρονται θα πρέπει να επικοινωνήσουν απευθείας με την ΑΣΚΙ (Πλατεία Ελευθερίας τέως Κουμουνδούρου 1, 4ος όροφος, τηλ 3223062).

Ν. Παντελάκης

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΚΑ

Η ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Ο όγκος και η ποικιλία των πληροφοριών που δημιουργείται και διατηρείται σε ηλεκτρονική μορφή έχουν αυξηθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες και υπολογίζεται ότι θα γνωρίσουν σημαντική αύξηση στα επόμενα χρόνια. Ενώ λοιπόν υπάρχει μεγάλη ανάγκη και πίεση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που θέτει η διάσωση και η αξιοποίηση των πληροφοριών που διατηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, όσοι εργάζονται στα κρατικά ή ιδιωτικά αρχεία ασχολούνται και κατευθύνουν τις επαγγελματικές τους προσπάθειες κυρίως στον έλεγχο των πληροφοριών που διασώζονται στο χαρτί. Είναι βεβαίως αλήθεια ότι τα έγγραφα, που χρησιμοποιήθηκαν για αιώνες στους περισσότερους χώρους εργασίας, παραμένουν η κυρίαρχη μορφή αρχείων. Παρ' όλα αυτά σήμερα είναι επιτακτική ανάγκη να ασχοληθούμε με τα αρχεία αυτά τα οποία θα κατακλύσουν τον κόσμο τις επόμενες δεκαετίες.

1. Ορισμός ηλεκτρονικών αρχείων

Με την ευρεία έννοια, ηλεκτρονικά αρχεία είναι εκείνα που περιέχουν πληροφορίες στις οποίες δεν έχουμε άμεση πρόσβαση αλλά απαιτείται η μεσολάβηση κάποιου μηχανήματος για να διαβασθούν. Οι πληροφορίες (που μπορεί να είναι ποσοτικές τιμές, κωδικοποιημένο κείμενο, εικόνα ή ήχος) δημιουργούνται ηλεκτρονικά γι' αυτό και τα ονομάζουμε ηλεκτρονικά αρχεία¹.

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι το καλύτερο παράδειγμα μηχανής που δημιουργεί, αποθηκεύει και ανακτά ηλεκτρονικά αρχεία. Υπάρχουν επίσης και άλλες συσκευές που συλλέγουν ορισμένου είδους πληροφορίες, όπως τα video, τα μαγνητόφωνα τα τέλεξ και ορισμένα

ιατρικά μηχανήματα.

Από το 1960 και μετά παρατηρούμε μια συνεχή και αλματώδη αύξηση των ηλεκτρονικών αρχείων που οφείλεται κυρίως στη διάδοση του εξοπλισμού και των προγραμμάτων που είναι ικανά να παράγουν τέτοια αρχεία. Για να περιοριστούμε στους υπολογιστές, οι πωλήσεις μεγάλων υπολογιστών στις ΗΠΑ αυξήθηκαν από 1.500 μονάδες κάθε χρόνο στα μέσα της δεκαετίας του 1970, σε 11.000 στα τέλη του 1980. Την ίδια περίοδο οι πωλήσεις mini computer αυξήθηκαν από 17.000 στα μέσα της δεκαετίας του 1970 σε 150.000 το 1990.

Οι αριθμοί αυτοί δεν είναι τίποτα αν τους συγκρίνουμε με τον αριθμό των πωλήσεων προσωπικών υπολογιστών. Έτσι το 1991 υπολογιζόταν ότι οι πωλήσεις προσωπικών ηλεκτρονικών υπολογιστών στις ΗΠΑ θα έφθανε τα 12.000.000 κομμάτια. Το 1991 υπολογιζόταν ότι σε 1000 κατοίκους 202 χρησιμοποιούσαν προσωπικό υπολογιστή. Σύμφωνα με τις ίδιες εκτιμήσεις στις ΗΠΑ το 1995 θα υπάρχουν εγκατεστημένοι 60.000.000 προσωπικοί υπολογιστές. Για να μην αναφερθούμε στο 1,2 δισεκατομμύριο δισκέτες που διατέθηκαν στο εμπόριο το 1991.

2. Ηλεκτρονικά μέσα αποθήκευσης των πληροφοριών:

Τα ηλεκτρονικά αρχεία χρησιμοποιούν μια σειρά από φυσικά μέσα για την αποθήκευση των πληροφοριών που είναι:

2.1. Τα μαγνητικά μέσα (μαγνητικοί δίσκοι και ταινίες) τα οποία κυριάρχησαν για πολλά χρόνια στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, στα video και τα μαγνητόφωνα. Οι μαγνητικοί δίσκοι μπορεί να είναι κινητοί ή ενσωματωμένοι στα μηχανήματα. Οι σκληροί δίσκοι είναι εφοδιασμένοι μέσα ή περισσώτερους δίσκους. Η αποθηκευτική ικανότητα αυξήθηκε σταθερά με τα χρόνια (Δισκέτες, μαγνητικές ταινίες σε καρούλια, σε θήκες σε κασέτες).

2.2. Τα οπτικά μέσα, που χρησιμοποιούν το φως του laser για την αποτύπωση και ανάκτηση των πληροφοριών. Χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο.

2.3. Οι διάτρητες κάρτες ή ταινίες που χρησιμοποιήθηκαν παλιότερα. Πρόκειται για τα πιο διαδεδομένα παραδείγματα ηλεκτρονικών αρχείων που βασίζονται στο χαρτί. Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τη δεκαετία του 1950 -1960.

2.4. Οι παλιοί δίσκοι του γραμμοφώνου (βινιλίου)

3. Η σημασία των ηλεκτρονικών αρχείων

3.1. Υποστηρίζουν σημαντικές εργασίες και εφαρμογές. Οι διάφοροι οργανισμοί και επιχειρήσεις βασίζονται στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για τη διεκπεραίωση και αυτοματοποίηση των βασικότερων τους λειτουργιών, καθώς και για την αποθήκευση αρχείων που περιέχουν τις πιο σημαντικές πληροφορίες. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές επιτρέπουν την ταχύτατη ανάκτηση πληροφοριών, τη συμπυκνωμένη αποθήκευση, την πρόσβαση από απόσταση. Χρησιμοποιούνται για την τήρηση της αλληλογραφίας, τις παραγγελίες των πελατών, τις αποστολές τιμολογίων, τη χορήγηση δανείων, για την καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων, για την καταχώρηση των φακέλων του προσωπικού, για την αποθήκευση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων που αφορούν τα ερευνητικά προγράμματα των ερευνητικών εργαστηρίων της βιομηχανίας κλπ. Τα ηλεκτρονικά αρχεία συχνά περιέχουν πληροφορίες οι οποίες δεν βρίσκονται στις τυπωμένες εκδόσεις που προέρχονται από την επεξεργασία ενός ηλεκτρονικού αρχείου. Τα αποτυπωμένα σε χαρτί στοιχεία είναι στατικά. Η on line εξέταση των δεδομένων μπορεί να μας δώσει επιπρόσθετες πληροφορίες και δυνατότητες. Τα αρχεία επεξεργασίας κειμένου μπορεί να περιλαμβάνουν πρόχειρα αντίγραφα ή άλλες εκδόσεις του κειμένου που δεν έχουν τυπωθεί. Σε κάποιες εφαρμογές, όπως συμβόλαια, ένα τυπωμένο κείμενο μπορεί να συγκεντρώνει πληροφορίες που είναι αποθηκευμένες σε διαφορετικά αρχεία.

4. Προβλήματα των ηλεκτρονικών αρχείων¹

Τα προβλήματα έχουν σχέση:

4.1. Με τον ακατάλληλο έλεγχο της διαδικασίας δημιουργίας ηλεκτρονικών αρχείων. Καθώς οι υπολογιστές θεωρούνται αναντικατάστατο εργαλείο, πολλοί υπάλληλοι έχουν απευθείας επαφή με τη διαδικασία δημιουργίας αλλά πολλοί λίγοι φορείς οργανισμοί ή επιχειρήσεις έχουν υιοθετήσει τυποποιημένους κανόνες σε ότι αφορά τη διαδικασία δημιουργίας, αποθήκευσης και διατήρησης των ηλεκτρονικών αρχείων. Δεν δίδονται σαφείς οδηγίες για το μέσο αποθήκευσης πώς πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, το όνομα που πρέπει να δοθεί σε ένα αρχείο, με ποιό τρόπο θα δημιουργηθεί αντίγραφο

ασφαλείας για σημαντικές πληροφορίες, τη διαδικασία διαγραφής απηρχαιωμένων πληροφοριών. Με τον τρόπο αυτό καταλήγουμε σε μια κατάσταση όπου οι χρήστες θεωρούν τα αρχεία αυτά προσωπικά τα οποία τα διαχειρίζονται όπως τους βολεύει, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ευρύτερες ανάγκες του φορέα, ούτε η σχέση των ηλεκτρονικών αρχείων με τα έγγραφα που έχουν δημιουργηθεί από αυτά.

4.2 Με την αναπαραγωγή των ίδιων πληροφοριών σε πολλαπλά αντίγραφα. Μία γραμματέας που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή μπορεί να δακτυλογραφεί ένα κείμενο που έχει μαγνητοφωνηθεί. Όταν τελειώσει τη δακτυλογράφηση του κειμένου, θα το αποθηκεύσει σαν αρχείο κειμένου στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ενώ θα το εκτυπώσει για να το δώσει στο δημιουργό, ο οποίος πολύ πιθανό να το διορθώσει και να το δώσει πάλι πίσω για να περαστούν οι διορθώσεις. Στην περίπτωση αυτή το διορθωμένο κείμενο θα αποθηκευτεί ξεχωριστά, ώστε να υπάρχουν και οι δύο μορφές του κειμένου. Ο κύκλος αυτός επαναλαμβάνεται μέχρι την τελική έκδοση. Η διαδικασία αυτή θέτει λεπτά ζητήματα διαχείρισης των αρχείων αυτών. Όπως αντιλαμβανόμαστε, το κείμενο αυτό θα υπάρχει σε πολλές εκδοχές. Υπάρχει στη μαγνητοφωνημένη του μορφή, υπάρχει σε διάφορες εκδοχές σαν αρχείο κειμένου στο μαγνητικό ή οπτικό δίσκο ή δισκέττα του ηλεκτρονικού υπολογιστή και σε διάφορες εκτυπώσεις. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται δραματικά ο αναγκαίος αποθηκευτικός χώρος για τη διατήρηση όλων αυτών των πολλαπλών εκδόσεων που συνδέεται στενά με επαναλαμβανόμενες πληροφορίες. Είναι προφανές ότι δημιουργείται μεγάλη δυσκολία για τον εντοπισμό της έκδοσης του κειμένου που χρειάζεται για συγκεκριμένη χρήση. Συνεπώς γεννιέται η ανάγκη καθιέρωσης και εφαρμογής ενός λεπτομερούς προγράμματος χρονικών ορίων διατήρησης του αρχειακού υλικού.

4.3 Με την εξάρτηση από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται (hardware & software). Η πιο προφανής διαφορά ανάμεσα στα αρχεία εγγράφων και στα ηλεκτρονικά αρχεία είναι ότι στα τελευταία οι πληροφορίες είναι κωδικοποιημένες. Τα αρχεία αυτά είναι αόρατα δια γυμνού οφθαλμού και η δυνατότητα χρησιμοποίησής τους εξαρτάται από την ύπαρξη κατάλληλου μηχανήματος και κατάλληλου προγράμματος. Συνεπώς δεν είναι δυνατό να έχουμε πρόσβαση σε ένα ηλεκτρονικό αρχείο, αν δεν διαθέτουμε το κατάλληλο μηχάνημα και το αντίστοιχο πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε.

4.4 Με τη σταθερότητα του μέσου που χρησιμοποιείται. Τα έγγραφα με χαμηλή περιεκτικότητα οξύτητας και οι φωτογραφίες μπορούν να διατηρηθούν για περισσότερο χρόνο από όσο χρειάζεται να διατηρηθεί η πληροφορία που περιέχουν. Το μικροφίλμ όταν έχει δεχθεί την κατάλληλη επεξεργασία και έχει αποθηκευθεί με τον τρόπο που ορίζουν οι αμερικανικοί κανόνες θα διατηρηθεί επ' άπειρον. Τα ασήμενια ζελατινώδη (silver gelatin microfilm diazo and vesicular) μικροφίλμ διατηρούνται αναλλοίωτα τουλάχιστο για 100 χρόνια, όταν αποθηκεύονται σε ελεγχόμενο περιβάλλον. Το όριο ζωής ορισμένων μαγνητικών και οπτικών μέσων είναι πολύ μικρότερο. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις η διάρκεια ζωής του ηλεκτρονικού υποστρώματος είναι πολύ πιο σύντομη από την αναγκαιότητα διατήρησης των πληροφοριών που περιέχει. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την ανάγκη περιοδικής αντιγραφής των ηλεκτρονικών αρχείων σε καινούργιο υπόστρωμα. Αυτή η αναγκαιότητα περιπλέκει τη διαχείριση των αρχείων αυτών και μπορεί να αποδειχθεί αδύνατο να εφαρμοσθεί σε ορισμένα συγκεκριμένα εργασιακά περιβάλλοντα. Απαιτεί συγκεκριμένη εργασία και κόστος για ένα αρχείο που πρέπει να διατηρεί πληροφορίες για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Έτσι ορισμένοι ειδικοί διατύπωσαν την άποψη ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά αρχεία σε αρχειακές εφαρμογές. Τέτοιες υποθέσεις διατυπώθηκαν στην έκθεση της Επιτροπής για τη διατήρηση των Ιστορικών Αρχείων του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας για τα Εθνικά Αρχεία των ΗΠΑ.

4.5 Με τη διαφάνεια στην ταξινόμηση. Τα αρχεία εγγράφων ταξινομούνται αλφαριθμητικά ή θεματικά και η ταξινόμηση αυτή φαίνεται όταν κανείς επισκεφθεί τα αρχειοστάσια. Αντίθετα στα μαγνητικά μέσα, τα αρχεία μπορεί και είναι αποθηκευμένα σε διάφορα σημεία.

4.6 Με την πρόσβαση στα αρχεία από απόσταση. Για την πρόσβαση στα αρχεία εγγράφων, οι χρήστες δεν έχουν παρά να μεταβούν στα αρχειοστάσια ή όπου αλλού τηρούνται τα έγγραφα. Για να τα συμβουλευθούμε, τα μετακινούμε από εκεί που είναι αποθηκευμένα. Μπορεί μάλιστα να μετακινηθούν και σε άλλο χώρο. Με τη δικτύωση των ηλεκτρονικών υπολογιστών έχουμε πρόσβαση στα ηλεκτρονικά αρχεία από απόσταση και, ουσιαστικά, αυτά δεν μετακινούνται ποτέ από την αρχική τους θέση. Στους μεγάλους υπολογιστές οι χρήστες σπάνια βλέπουν το φυσικό μέσο στο οποίο είναι αποθηκευμένα τα αρχεία

και μπορεί να μην γνωρίζουν καν σε τι μέσο είναι αποθηκευμένο το αρχείο που συμβουλευόμαστε. Κάποια ηλεκτρονικά μέσα αποθήκευσης είναι μετακινούμενα και μπορεί να μεταφερθούν, να ταχυδρομηθούν. Παρόλο που η από απόσταση πρόσβαση στα ηλεκτρονικά αρχεία αποτελεί ένα σπουδαίο προτέρημα, παρόλα αυτά, θέτει ορισμένα ζητήματα ασφάλειας, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η περίπτωση προσβολής τους από ηλεκτρονικό ιδό.

Τέλος και στα ηλεκτρονικά αρχεία αντιμετωπίζουμε τα ίδια προβλήματα που αντιμετωπίζουμε και στα άλλα αρχεία, δηλαδή:

1. Έλλειψη χώρων αποθήκευσης
2. Κίνδυνο φθοράς ή απώλειας.

B. Επισήμανση και απογραφή ηλεκτρονικών αρχείων.

Για να μπορέσουμε να συγκεντρώσουμε πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών αρχείων μιας επιχείρησης ή ενός φορέα, προχωρούμε στη διαδικασία της επισήμανσης ή απογραφής του αρχειακού του υλικού. Η εργασία της απογραφής είναι ένα πολύ σημαντικό και ουσιαστικό βήμα για τη συστηματική προσέγγιση και τον έλεγχο των αρχείων. Τα ηλεκτρονικά αρχεία απογράφονται στο επίπεδο της σειράς, όπου ως σειρά ορίζεται μια ομάδα λογικά συνδεδεμένων αρχείων που υποστηρίζουν μία ή περισσότερες λειτουργίες. Με την επισήμανση έχουμε την πρώτη κατανοητή εικόνα του είδους των αρχείων που διατηρεί ο φορέας ή η επιχείρηση, τον όγκο τους, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες φυλάσσονται και τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούνται. Είναι ένα απαραίτητο βήμα, πριν προχωρήσουμε στην αξιολόγηση του αρχειακού υλικού και στην κατάρτιση του πίνακα χρονικών ορίων διατήρησής του.

Η μεθοδολογία επισήμανσης των ηλεκτρονικών αρχείων δεν διαφέρει από τη διαδικασία επισήμανσης των αρχείων εγγράφων ή φωτογραφιών, αλλά χρειάζεται κάποια επιπρόσθετα στοιχεία.

Απαραίτητο βήμα πριν ξεκινήσει η διαδικασία, για να φανεί η υποστήριξη της διοίκησης στις πρωτοβουλίες των υπευθύνων του αρχείου, είναι η απόστολή εγκυκλίου σ' όλες τις μονάδες, που θα ανακοινώνει σ' όλες τις διευθύνσεις ότι θα πραγματοποιηθεί η απογραφή, και με την οποία θα ζητείται η συνεργασία των υπηρεσιών.

Για να τυποποιηθεί η διαδικασία επισήμανσης, πρέπει απαραίτητα

να διαθέτουμε ένα έντυπο απογραφής, στο οποίο θα καταγράφονται όλα τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών αρχείων.

Διαδικασία:

α) Μπορεί το έντυπο αυτό να χρησιμοποιηθεί σαν ερωτηματολόγιο που θα διανεμηθεί στις υπηρεσίες.

β) Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν οδηγός για μια συνέντευξη.

Η μέθοδος του ερωτηματολογίου ελαττώνει το χρόνο που χρειάζεται ο αρχειακός για να ολοκληρώσει τη διαδικασία επισήμανσης των αρχείων αλλά οδηγεί σε ελλιπή στοιχεία, σε λάθη και σε παρεξηγήσεις.

Το έντυπο χωρίζεται σε τρία τμήματα:

Στο πρώτο τμήμα δίνουμε την ταυτότητα του αρχειακής σειράς.

Όνομα Υπευθύνου: Στο όνομα του υπευθύνου αναγράφουμε το δημιουργό του αρχείου. Στην περίπτωση των δημοσίων αρχείων και των ιδιωτικών επιχειρήσεων αναφέρουμε τη διεύθυνση ή το τμήμα που γνωρίζει το περιεχόμενο των αρχείων. Στην περίπτωση των ιδιωτικών αρχείων αναφέρουμε το όνομα του προσώπου που καθόρισε το περιεχόμενο των δεδομένων. Πολύ συχνά προσδιορίζεται σαν δημιουργός ή υπεύθυνος του αρχείου ο κύριος ερευνητής ή διευθυντής έρευνας. Στην περίπτωση που τα αρχεία είναι αποτέλεσμα προγραμμάτων, στα οποία συνεργάζονται πολλά πρόσωπα, ή διοικητικών δραστηριοτήτων, που αφορούν περισσότερες από μία υπηρεσίες και δεν είναι εύκολο να προσδιορίσουμε σαν υπεύθυνο του αρχείου ένα άτομο, τότε πρέπει να ορίσουμε σαν υπεύθυνο τη μεγαλύτερη μονάδα που τα διαχειρίζεται.

Σύνδεσμος: Στο σημείο αυτό σημειώνουμε τα στοιχεία του προσώπου που μας έδωσε όλες τις πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα και το περιεχόμενο του αρχείου.

Τίτλος σειράς: Όταν ο φάκελος δεδομένων είναι μέρος ενός ευρύτερου συστήματος ή βάσεως δεδομένων που αποτελείται από πολλούς φακέλους, αναφέρουμε το όνομα της σειράς ή της βάσης δεδομένων. Η αναφορά στο ευρύτερο σύστημα επιτρέπει στον αρχειονόμο να προσδιορίσει τη σημασία κάθε φακέλου και να διατηρεί στοιχεία για τη σχέση μεταξύ των φακέλων. Π.χ. Τεχνικές εκθέσεις, συνδρομητές κλπ., όροι συμβολαίων που αναφέρονται σε φακέλους επεξεργασίας κειμένου οι οποίοι περιέχουν κείμενα με όρους που θα ενσωματωθούν

σε συμβόλαια από το συμβολαιογραφικό γραφείο ή Προϋπολογισμοί κόστους κατασκευής κτιρίων που αναφέρονται σε φακέλους επεξεργασίας δεδομένων και περιέχουν προϋπολογισμούς για διάφορες κατασκευές τις οποίες έχει αναλάβει η συγκεκριμένη οικοδομική επιχείρηση

Τίτλος φακέλου: Κάθε φάκελος έχει το δικό του όνομα που του δίνει ο δημιουργός του.

Χρονολογίες: Στο σημείο αυτό προσδιορίζουμε τις ημερομηνίες που αναφέρονται στις πληροφορίες τις οποίες περιέχει ο φάκελος και όχι την ημερομηνία δημιουργίας του φακέλου. Η ημερομηνία δημιουργίας του φακέλου διαφέρει από την αρχική ημερομηνία των πληροφοριών που περιέχει, όταν έχει μεσολαβήσει χρόνος για τη συγκέντρωση πληροφοριών που στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στον υπολογιστή.

Άλλα πρόσωπα: Στο έντυπο πρέπει να έχουμε προβλέψει χώρο για να σημειώσουμε τα ονόματα άλλων προσώπων που έχουν σχέση με το συγκεκριμένο αρχείο, όπως είναι το προσωπικό το οποίο μπορεί να μας δώσει τεχνικές πληροφορίες.

Το δεύτερο τμήμα ασχολείται με την περιγραφή του αρχείου:

Σκοπιμότητα και χρήση: Περιγράφουμε τους λόγους για τους οποίους δημιουργήθηκε το αρχείο αυτό καθώς και τη χρήση του. Τα ηλεκτρονικά αρχεία δεδομένων χρησιμοποιούνται για μια σειρά εφαρμογές. Στο σημείο αυτό αναφέρουμε εάν το αρχείο αυτό δημιουργήθηκε για ερευνητικούς σκοπούς ή σε σχέση με διοικητικές δραστηριότητες. Επίσης θα αναφέρουμε εάν υπήρξαν σημαντικά αποτελέσματα ή προέκυψαν άλλες εφαρμογές εάν είναι μέρος ευρύτερου συστήματος καθώς και την ειδικότερη λειτουργία του μέσα στα πλαίσια της επιχείρησης ή οργανισμού.

Περιεχόμενα: Στην περιγραφή αναφέρουμε τον κατάλογο ή μια περίληψη των δεδομένων του φακέλου. Εάν ο φάκελος περιέχει πολλά στοιχεία, τα προσδιορίζουμε. Εάν τα στοιχεία αναφέρονται σε πληθυσμό ή γεωγραφική περιοχή, προσδιορίζουμε ποιά είναι αυτή η περιοχή και αυτός ο πληθυσμός. Αναφέρουμε επίσης τον τρόπο που έγινε η δειγματοληψία κλπ.

Εισαγωγή δεδομένων: Περιγράφουμε τον τρόπο με τον οποίο συγκεντρώθηκαν τα στοιχεία και πώς χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία του φακέλου. (Αναφέρουμε εάν τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν

με την υποβολή ερωτηματολογίου, μέσω τηλεφώνου, με δελτία). Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί εάν η βάση δεδομένων περιέχει όλες ή μέρος μόνο των πληροφοριών που αρχικά συγκεντρώθηκαν.

Εκτυπώσεις: Περιγράφουμε σύντομα τι είδους εκτυπώσεις έχουμε κάνει και αναφέρουμε, όταν υπάρχουν, τις δημοσιεύσεις που αφορούν το συγκεκριμένο φάκελο.

Τύπος αντιγράφου: Η αρχειακή σειρά ή ο συγκεκριμένος φάκελος μπορεί να είναι το μοναδικό αντίτυπο ή ένα από πολλά αντίγραφα. Στην περίπτωση που είναι αντίγραφο πρέπει να αναφέρεται ο τύπος του αντιγράφου. Ένα αντίγραφο μπορεί να έχει γίνει για λόγους ασφαλείας ή για να χρησιμοποιείται ή για φύλαξη.

Βίδος φακέλου: Αναφέρουμε αν πρόκειται για αρχείο επεξεργασίας κειμένου, βάσης δεδομένων, επεξεργασία εικόνας, κλπ.

Ενημέρωση φακέλου: Δίνουμε πληροφορίες για τον τρόπο που ενημερώνεται ο φάκελος, με ποιά συχνότητα, ποιά στοιχεία του τροποποιούνται και ο τρόπος διατήρησης των πληροφοριών που ενημερώνονται, εάν δηλαδή η διαδικασία ενημέρωσης μεταφέρει απηρχαιωμένες πληροφορίες σε άλλο αρχείο.

Χρονικά όρια διατήρησης του φακέλου: Αναφέρουμε για πόσο χρόνο μετά τη δημιουργία του φακέλου αυτός θα βρίσκεται σε χρήση (δηλαδή θα ενημερώνεται ή θα τον συμβουλευόμαστε) από τη μονάδα που τον δημιούργησε ή πότε (με αφορμή ποιά γεγονότα) ο φάκελος παύει να είναι σε χρήση (Τέλος φορολογικού έτους, λήξη ενός συμβολαίου, κλπ). Πρέπει επίσης να αναφέρεται εάν μετά τη χρησιμοποίησή του ο φάκελος πρέπει να διατηρηθεί για άλλους λόγους και μέχρι πότε.

Περιορισμοί στην πρόσβαση: Στο σημείο αυτό αναφέρονται όλοι οι περιορισμοί στην πρόσβαση του φακέλου, τότε ενδεχόμενα λήγουν οι περιορισμοί αυτοί και κάτω από ποιούς όρους χορηγείται, ή όχι, άδεια.

Τεκμηριωτικό υλικό σχετικό με το φάκελο: Η απογραφή πρέπει να συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικές με το τι και πού υπάρχει τεκμηριωτικό υλικό σχετικό με τα δεδομένα του φακέλου. Κυρίως αφορά τεχνικές πληροφορίες για τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων.

Το τρίτο τμήμα περιέχει πληροφορίες σχετικά με τα τεχνικά χαρακτηριστικά του αρχείου.

Τύπος ηλεκτρονικού υπολογιστή που χρησιμοποιήθηκε:

Αναφέρουμε τον κατασκευαστή και το μοντέλο του υπολογιστή που χρησιμοποιήθηκε.

Πρόγραμμα που απαιτείται (software): Ποιό πρόγραμμα χρειάζεται για να ανακτήσουμε τις πληροφορίες που περιέχει ο φάκελος.

Τεχνικά χαρακτηριστικά υποστρώματος: Το απογραφικό δελτίο πρέπει να περιέχει μια αναλυτική περιγραφή όλων των φυσικών και τεχνικών χαρακτηριστικών του υποστρώματος πάνω στο οποίο διατηρούνται τα ηλεκτρονικά αρχεία. Η περιγραφή πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

α) Τύπο υποστρώματος: Πρόκειται για μαγνητικό δίσκο, για δισκέτα, για οπτικό δίσκο στον οποίο μπορεί να γίνει νέα εγγραφή κλπ

β) Υλικό εγγραφής: Τι υλικό έχει χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή του υποστρώματος

γ) Κατασκευαστής και Μοντέλο: Αναφέρουμε το όνομα που έχει δώσει ο κατασκευαστής στο προϊόν λ.χ. Maxell MF2DD diskette, κλπ

δ) Μέγεθος: λ.χ. 3.5 ίντσες δισκέτα, 5.25 ίντσες δισκέτα, σκληρός δίσκος κλπ

ε) Πυκνότητα: Οι δυνατότητες αποθηκευτικού χώρου που διαθέτει κάθε υποστρώμα.

στ) Ημερομηνία κατασκευής υποστρώματος: Αυτή η πληροφορία είναι ζωτικής σημασίας για τον προσδιορισμό της διάρκειας ζωής ενός ηλεκτρονικού αρχείου. Ορισμένες φορές οι ημερομηνίες κατασκευής είναι γραμμένες πάνω στη συσκευασία του υποστρώματος. Πολλές φορές, αν η ημερομηνία δεν μπορεί να καθορισθεί, τότε θέτουμε την ημερομηνία που άρχισε να λειτουργεί το μέσο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ³

Η αξιολόγηση των ηλεκτρονικών αρχείων ξεκινά με την εκτίμηση της πληροφοριακής, αποδεικτικής και νομικής αξίας του περιεχομένου κάθε φακέλου δεδομένων. Από αυτή την άποψη η αξιολόγηση των ηλεκτρονικών αρχείων δεν διαφέρει από την αξιολόγηση πληροφοριών που έχουν καταγραφεί σε χαρτί, σε μικροφίλμ ή άλλα μέσα. Όμως, ορισμένα φυσικά χαρακτηριστικά και ειδικές χρήσεις των ηλεκτρονικών αρχείων θέτουν ορισμένα ειδικά προβλήματα αξιολόγησης. Δύο

χαρακτηριστικά έχουν ειδικότερη σημασία για την αξιολόγηση: *Πρώτα* τα περισσότερα αρχεία αυτού του είδους που διατηρούνται περιέχουν αριθμητικά δεδομένα τα οποία χρησιμοποιούνται για στατιστική ανάλυση. Στην περίπτωση αυτή το μέγεθος του δείγματος, το ποσοστό λαθών και η παρουσία και απουσία κάποιων δεδομένων μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις αξιολόγησης, γιατί η ποσοτική ανάλυση και η στατιστική μεθοδολογία συχνά απαιτεί περισσότερη ακρίβεια από την ποιοτική ανάλυση. *Δεύτερα*, ένας αριθμός από πρακτικά προβλήματα, που ξεκινούν από τα τεχνικά χαρακτηριστικά των μαγνητικών αποθηκευτικών μέσων, επηρεάζουν την ικανότητα του αρχείου να αποκτήσει και να διατηρήσει ηλεκτρονικά αρχεία. Μέχρι σήμερα δόθηκε προσοχή στην πληροφοριακή αξία ή στην ερευνητική αξία των δεδομένων. Με την αυξανόμενη χρήση των ηλεκτρονικών αρχείων, αυτά μπορεί να αποκτήσουν αποδεικτική αξία εάν συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της πολιτικής και των αποφάσεων. Ελάχιστα ηλεκτρονικά αρχεία έχουν νομική αξία, γιατί δεν έχουν επίσημες υπογραφές ή κάτι άλλο που να πιστοποιεί την αυθεντικότητα των πληροφοριών.

Ν. Παντελάκης

¹ William Safady, "Managing Electronic Records", εκδόσεις ARMA, USA 1992, σελ.1

² Στο ίδιο ό.π., σελ.2-3

³ Στο ίδιο ό.π., σελ.7-12

⁴ Margaret L. Hedstrom, "Archives and Manuscripts: Machine Readable Records", SAA, Chicago 1984, σελ. 35-40. Βλ. επίσης William Safady, "Managing Electronic Records", εκδόσεις ARMA, USA 1992, σελ. 71-85.

⁵ Margaret L. Hedstrom, "Archives and Manuscripts: Machine Readable Records", SAA, Chicago, 1984, σελ. 41-45.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Α.Ε.
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

* Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ

* ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ

Αρχεία και αρχειακό: Ένας ιστός

(Κέρκυρα, 11-13 Οκτωβρίου 1991)

* ΟΔΗΓΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΕΝΤΥΠΟ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝΤΜΗΜΑ 1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
ΣΕΙΡΑΣ

1. Όνομα Υπεύθυνου.....
 2. Σύνδεσμος.....
 Διεύθυνση.....
 Τηλέφωνο.....
 3. Τίτλος σειράς.....
 4. Τίτλος φακέλου.....
 5. Χρονολογίες.....
 Πρώτη.....
 Τελευταία.....
 6. Άλλα πρόσωπα σχετικά με το
 συγκεκριμένο αρχείο.....
 Όνομα.....
 Διεύθυνση.....
 Τηλέφωνο.....

ΤΜΗΜΑ 2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΑΡΧΕΙΟΥ

7. Σκοπιμότητα και χρήση.....
 8. Περιεχόμενο.....
 9. Εισαγωγή δεδομένων.....
 10. Εκτυπώσεις.....
 Τύπος αντιγράφου.....
 Είδος φακέλου.....
 11. Ενημέρωση του φακέλου.....
 Ναι..... Όχι.....
 (Αν ναι, κάνετε περιγραφή):.....
 12. Κύκλος ενημέρωσης.....
 Καθημερινή.....
 Εβδομαδιαία.....
 Μηνιαία.....
 Άλλη.....

- Χρονικά όρια διατήρησης του
 αρχειακού υλικού.....
 13. Περιγράψτε εάν υπάρχουν
 περιορισμοί στην πρόσβαση του
 φακέλου.....
 14. Τεκμηριωτικό υλικό σχετικό με
 το φάκελο.....

ΤΜΗΜΑ 3. ΤΕΧΝΙΚΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

15. Τύπος ηλεκτρονικού
 υπολογιστή που χρησιμοποιήθηκε
 (hardware).....
 16. Πρόγραμμα που απαιτείται
 (software).....
 17. Τεχνικά χαρακτηριστικά
 υποστρώματος.....
 α) Τύπος υποστρώματος.....
 β) Υλικό εγγραφής.....
 γ) Κατασκευαστής και
 μοντέλο.....
 δ) Μέγεθος.....
 18. Ημερομηνία κατασκευής
 υποστρώματος.....
 19. Μέγεθος σειράς.....
 Μέτρα.....
 Σύνολο αποθηκευτικών μέσων.....
 Αριθμός φοριαμών.....
 Προβλεπόμενη ανάπτυξη του
 όγκου κατ' έτος.....
 20. Σχέση της σειράς με άλλες
 σειρές ή φακέλους.....
 21. Συμπληρώθηκε από τον.....
 22. Ημερομηνία.....

2. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΑΠΑΝΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝΑ. Δεδομένα που πρέπει να
ληφθούν υπόψη σχετικά με το
περιεχόμενο του αρχείου

- Ο φάκελος περιέχει δεδομένα που
 έχουν:
 Νομική αξία.
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Αποδεικτική αξία:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Πληροφοριακή αξία:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Ο φάκελος περιέχει δεδομένα που
 έχουν:
 Άμεση ερευνητική αξία:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Μακροπρόθεσμη ερευνητική αξία:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Ο φάκελος περιέχει πρωτότυπα
 δεδομένα:
 Ναι..... Όχι.....
 Ο φάκελος περιέχει στοιχεία που
 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για:
 Στατιστική ανάλυση:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Ανάκτηση της υπόθεσης:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Ο φάκελος κινδυνεύει από
 καταστροφή εκεί που βρίσκεται:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....
 Αντίγραφα του αρχείου υπάρχουν
 αλλού:
 Ναι..... Όχι..... Ίσως.....

- Σε τί υπόστρωμα.....
 Τα αντίγραφα θα διατηρηθούν:
 Ναι..... Όχι.....
 Μήπως τα αντίγραφα περιέχουν
 κάποιες πληροφορίες που δεν
 υπάρχουν στο φάκελο των
 δεδομένων:
 Ναι..... Όχι.....
 Μήπως είναι καλύτερα να
 διατηρήσουμε τα αντίγραφα:
 Λόγω κόστους.....
 Ναι..... Όχι.....
 Λόγω ταξινόμησης.....
 Ναι..... Όχι.....
 Υπάρχουν περιορισμοί στη χρήση:
 των εγγράφων.....
 Ναι..... Όχι.....
 Των ηλεκτρονικών αρχείων.
 Ναι..... Όχι.....

Β. Δεδομένα που πρέπει να
ληφθούν υπόψη σχετικά με τα
τεχνικά χαρακτηριστικά

- Είναι αναγνώσιμος ο φάκελος
 δεδομένων:
 Ναι..... Όχι.....
 Χρειάζεται ειδικό μηχάνημα
 Ναι..... Όχι.....
 Ποιό πρόγραμμα
 χρησιμοποιήθηκε
 Όγκος αντιγράφων:

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ

(Συνοπτική περιγραφή επεμβάσεων)

ΜΕΡΟΣ Α'

Η καταστροφή που σημειώθηκε στο Ιστορικό Αρχείο του Κ.Κ.Ε. και στη βιβλιοθήκη του, πρέπει να προβληματίσει έντονα όλους τους υπευθύνους βιβλιοθηκών και αρχείων.

Οι ζημιές που προξενήθηκαν και ο τρόπος αντιμετώπισής τους απέδειξε περίτρανα την ανετοιμότητα της χώρας μας να επέμβει και να δραστηριοποιηθεί σε παρόμοιες καταστάσεις. Η ανυπαρξία μίας εθνικής πολιτικής και ενός ανάλογου σχεδιασμού διάσωσης των βιβλιακών και αρχειακών συλλογών σε περίπτωση πλημμύρας, οφειλομένης είτε σε καταρρακτώδεις βροχές είτε σε βλάβη των υδραυλικών εγκαταστάσεων-δικτύων μίας βιβλιοθήκης ή αρχείου, επιτείνει πάντοτε, όπως είναι φυσικό, την όλη κατάσταση και γίνεται πρόξενος ανάλογων φθορών και ζημιών, που σε αντίθετη περίπτωση θα είχαν προληφθεί. Η πολυφωνία των ειδικών και η ποικιλία των λύσεων που υποδεικνύονται, ο πανικός και το άγχος που σημειώνεται σε απρόσμενες καταστάσεις, όπως αυτή του Κ.Κ.Ε., όταν δεν γνωρίζουμε εκ των προτέρων πώς και με ποιό τρόπο πρέπει να ενεργήσουμε και να επέμβουμε βάσει σχεδίου, όχι μόνο γίνεται αιτία περαιτέρω ζημιών, αλλά χάνεται και πολύτιμος χρόνος, που σε παρόμοιες περιπτώσεις είναι καταλυτικός. Εάν, μάλιστα, στη σύγχυση αυτή προστεθούν οι βιαστικές αποφάσεις και οι αδόκιμες επεμβάσεις,

τότε γινόμαστε εμείς οι ίδιοι πρόξενοι ζημιών, πολλές φορές σοβαρών.

Οφείλω να επισημάνω εδώ την αναγκαιότητα της χάραξης και στη χώρα μας μίας εθνικής πολιτικής, ενός εθνικού σχεδιασμού "άμεσης επέμβασης" σε περιπτώσεις καταστροφών που οφείλονται όχι μόνο σε πλημμύρες αλλά και σε πυρκαϊές, καθότι και στην κατάσβεση των πυρκαϊών χρησιμοποιείται νερό, όταν δεν υπάρχουν οι ενδεδειγμένες εγκαταστάσεις πυρόσβεσης, με τα κατάλληλα υλικά (ουσίες και χημικά). Υπάρχει λοιπόν μεγάλη ανάγκη, ύστερα μάλιστα από την πικρή εμπειρία της καταστροφής στο Αρχείο του Κ.Κ.Ε., της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ειδικών ομάδων "άμεσης επέμβασης", που θα είναι πάντοτε έτοιμες να επέμβουν οπουδήποτε και έγκαιρα σε κάθε περίπτωση πλημμύρας σε βιβλιοθήκες και αρχεία.

Πρέπει να εκμεταλλευθούμε την εμπειρία των ξένων χωρών που έχουν δοκιμασθεί στο παρελθόν από καταστροφικές πλημμύρες και έχουν πλέον την απαιτούμενη πείρα στην αντιμετώπιση των ζημιών. Προπάντων, οι υπεύθυνοι των βιβλιοθηκών και αρχείων πρέπει να είναι ενημερωμένοι για το πώς πρέπει να συμπεριφερθούν και τι να κάνουν σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, ώστε να μην βρεθούν τη στιγμή εκείνη σε αμηχανία δράσης, αλλά να παρέχουν κάθε βοήθεια στις ειδικές ομάδες διάσωσης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταστροφών.

Κάθε βιβλιοθήκη και αρχείο πρέπει να διαθέτει ένα "Ειδικόν Αρχείον" στο οποίο πρέπει να φυλάσσονται:

1) το κείμενο, γενικό και ειδικό, σχεδιασμού και τρόπων επέμβασης για κάθε περίπτωση καταστροφής, μάλιστα δε σε μορφή αναλυτικών οδηγιών, που θα αναφέρουν τη σειρά εφαρμογής των προβλεπομένων κατά περίπτωση επεμβάσεων, για να μην προξηνηθεί σύγχυση τη συγκεκριμένη στιγμή στην αλληλοδιαδοχή των ενεργειών που πρέπει να γίνουν.

2) τα σχέδια των υδραυλικών και ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων,

3) ένα αναλυτικό τοπογραφικό των βιβλιακών και αρχειακών συλλογών,

4) ένας κατάλογος των πολύτιμων και μη υλικών ο οποίος θα υποδηλώνει σαφώς τις επιβαλλόμενες προτεραιότητες στη διάσωση των αντικειμένων,

5) ένα αντίγραφο του Βιβλίου Εισαγωγής βιβλίων και αρχείων.

6) μία ογκομετρική καταγραφή των συλλογών κατά ομάδες, ώστε να γνωρίζουμε το βάρος τους. Η γνώση αυτή θα βοηθήσει πολύ στη διαδικασία του στεγνώματος τον ειδικό μηχανολόγο που θα υπολογίσει την ποσότητα του νερού που θα αφαιρέσει από το βρεγμένο υλικό. Γνωρίζουμε ότι το χαρτί πρέπει στη φυσική του κατάσταση να περιέχει νερό ίσο με το 5-8% του συνολικού του βάρους. Το χαρτί δεν πρέπει ούτε να στεγνώσει πολύ αλλ' ούτε και λίγο, δηλ. να περιέχει περισσότερο νερό του επιτρεπτού. Πρέπει να προσθέσω εδώ ότι το χαρτί που περιέχει πέρα της αναγκαίας ποσότητας νερού δεν μπορεί να απολυμανθεί-αποστειρωθεί σε εγκαταστάσεις κενού αέρος (Vacuum Chamber), η επέμβαση θα είναι αναποτελεσματική.

7) Πρέπει, επίσης, σε κάθε βιβλιοθήκη ή αρχείο να υπάρχουν όλα εκείνα τα απαραίτητα και αναγκαία υλικά, σκεύη, χημικά κ.ά., τα οποία θα διατίθενται στις ειδικές ομάδες διάσωσης και που μπορούμε εδώ να τα αναφέρουμε επιγραμματικά: λεκάνες πλαστικές διάφορου μεγέθους, γάντια πλαστικά, γαλόνιας-μπότες τύπου Wellington, μάσκες ειδικές και για τη σκόνη, σακκούλες κατάψυξης από Polyethylene, όμοιες με αυτές των τροφίμων, φύλλα ή ρολοί Polythene για την προστασία των στεγνών βιβλίων, ματογυάλια, φυσικά ή συνθετικά σφουγγάρια, σωλήνες και βάνες νερού, στυλόχαρτα ή άλλου τύπου απορροφητικά χαρτιά σε μεγάλη ποσότητα, κρίνη, πριονίδια ξύλου, ανεμιστήρες, αφυγραντήρες, θερμοκονβέκτορες, θερμοϋγρόμετρα με γραφίδα και μη (στιγμιαία ηλεκτρονικά), συσκευή μέτρησης υγρασίας χαρτιού, μπάντες από λινό ύφασμα, κύλλες για γράψιμο, στυλό διάφορα, καθώς και στυλό που γράφουν ανεξίτηλα πάνω σε πλαστικό, πυροσβεστήρες, (σημειωτέον ότι το Halon σιγά-σιγά καταργείται, γιατί καταστρέφει το όζον της ατμόσφαιρας. Υπάρχουν άλλα εμπορεύσιμα άλλα υλικά, π.χ. το "Gaz Inergen", που ανάφερα στο προηγούμενο τεύχος) μπαταρίες φακοί, κ.ά.

ΜΕΡΟΣ Β'

1. Πλημμύρα

Το νερό είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για μια βιβλιοθήκη ή ένα αρχείο, γιατί προξενεί πολυσύνθετες καταστροφές φυσικο-χημικού και βιολογικού χαρακτήρα, που η μία ακολουθεί την άλλη και αλληλοσυμπληρώνονται. Υπάρχουν, συνήθως, τρεις μορφές, τρεις

κατηγορίες αιτίων στα οποία οφείλονται οι περιπτώσεις πλημμυρών μέσα στους χώρους βιβλιοθηκών και αρχείων:

α) Δικείσδυση νερού που οφείλεται σε καταστροφές παλαιών υδραυλικών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων κεντρικής θέρμανσης ή πυρόσβεσης παλαιού τύπου.

β) Πυρκαϊά, εφ' όσον κατά την κατάσβεσή της χρησιμοποιείται νερό, όταν δεν υπάρχουν άλλα χημικά πυροσβεστικά υλικά και αέρια.

γ) Πλημμύρες που οφείλονται σε καταρρακτώδεις βροχές. Πολλές φορές τα νερά εισέρχονται μέσα στους χώρους των βιβλιοθηκών και αρχείων, παρασύροντας και χώματα, λάσπη, κατά την είσοδό τους. Τα νερά στην περίπτωση αυτή είναι πάντοτε ακάθαρτα. Η λάσπη κολλάει στα βιβλία και τα άλλα υλικά που φυλάσσονται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα και πολύ εντυπωσιακό η καταστροφή που σημειώθηκε, τέλος του περασμένου χρόνου, στο κτίριο της κεντρικής διοίκησης του ΚΚΕ. (Οκτώβριος 1994). Σε περιπτώσεις πλημμυρών από βροχές το υλικό μας συνήθως βρίσκεται βουτηγμένο όλο μέσα στο νερό. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να παρατηρηθεί σε περιορισμένη έκταση και στην πρώτη κατηγορία, που αναφέραμε παραπάνω. Στις περιπτώσεις αυτές έχουμε ολικό μούσκεμα των συλλογών μας.

Οι επιπτώσεις όλων των κατηγοριών είναι όμοιες. Τα βιβλία και τα διάφορα αρχειακά αντικείμενα και υλικά που συνθέτονται από υγροσκοπικά και πρωτεϊνικά υλικά (χαρτί, περγαμηνή, δέρμα), απορροφούν μεγάλες ποσότητες νερού, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο όγκος τους και το βάρος τους, δημιουργώντας πρόσθετα προβλήματα, που πρέπει να αντιμετωπισθούν άμεσα και με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα βιβλία και τα αρχειακά υλικά τα προ του 1800-1840, που έχουν χαρτί χειροποίητο από καθαρή κυτταρίνη και διαθέτουν περισσότερα πρωτεϊνικά υλικά, απορροφούν μεγαλύτερη ποσότητα νερού, που φθάνει μέχρι το 80% του συνολικού τους βάρους. Διογκώνονται περισσότερο, σε αντίθεση με τα βιβλία και αρχειακά υλικά τα μετά το 1840 που είναι από χαρτί βιομηχανοποιημένο με λιγότερες πρωτεϊνικές ύλες, που απορροφούν νερό περίπου στο 60% του συνολικού τους βάρους. Τα υλικά (χαρτί, δέρμα) τα προ του 1800-40 αντέχουν περισσότερο μέσα στο νερό από τα σύγχρονα, αλλά είναι πιο ευπρόσβλητα από μύκητες. Μεγάλη ζημιά και φθορά υφίστανται τα σύγχρονα βιβλία που έχουν χαρτί κουσε-γυαλιστερό, τα οποία, όταν βραχούν και δεν

στεγνώσουν με τη μέθοδο της Lyophilisation, αφού προηγουμένως έχουν καταψυχθεί αμέσως, ή δεν στεγνώσουν με τον παραδοσιακό τρόπο υπό την επιτήρηση κάποιου ειδικού, κολλούν **μιά για πάντα**. Δεν υπάρχει ελπίδα αποκόλλησής τους. Η διόγκωση του βιβλίου οφείλεται στην απορρόφηση νερού από τις κυτταρικές ίνες, οι οποίες όμως δεν αυξάνονται σε μήκος αλλά μόνο σε όγκο. Γι' αυτό τα βιβλία ή τα σταχωμένα αρχεία παρουσιάζουν μία εικόνα "φουσκωτού" αντικειμένου όπου τα καπάκια τείνουν ν' αποκολληθούν από τον κορμό του βιβλίου. Η ράχη παίρνει μορφή κοίλη και τα καπάκια της βιβλιοδεσίας κυρτή. Η μορφή αυτή είναι και η ένδειξη ενός πολύ μουσκεμένου βιβλίου ή σταχωμένων εγγράφων.

Η επέμβαση σ' όλες τις κατηγορίες των μουσκεμένων βιβλίων, πολύ ή ολίγο, μερικώς ή ολικώς, πρέπει να είναι άμεση, γιατί παραδοκούν οι μυκητές που εμφανίζονται, ανάλογα με τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος χώρου, μέσα σε 48 ώρες το πολύ.

2. Σχεδιασμός άμεσης επέμβασης

Σε κάθε βιβλιοθήκη ή αρχείο πρέπει να υπάρχει απαραίτητα ένας φάκελος, στον οποίο να φυλάσσονται όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, για την αντιμετώπιση καταστάσεων οφειλομένων σε πλημμύρες, ώστε να είμαστε σε θέση ν' αντιμετωπίσουμε τα διάφορα περιστατικά έγκαιρα και αποτελεσματικά, αποφεύγοντας έτσι το ενδεχόμενο της πρόσθετης ζημιάς που οφείλεται, συνήθως, στην άγνοια και στον πανικό που μας καταλαμβάνει τη συγκεκριμένη στιγμή.

Ο φάκελος αυτός πρέπει να περιέχει:

α) Ένα σημαντικό "σχέδιο άμεσης επέμβασης για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών" (πλημμυρών στην περίπτωση μας).

β) Το σχεδιασμό και την οργάνωση της ομάδας άμεσης επέμβασης. Τον επιμερισμό υπευθυνοτήτων, το έργο κάθε συγκεκριμένου μέλους της ομάδας, "τι" θα κάνει και "πώς" κάθε μέλος, καθώς επίσης και τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα αυτών, ώστε, όταν παραστεί ανάγκη, να ειδοποιηθούν αμέσως.

γ) Τον τρόπο αντιμετώπισης των πολύ μουσκεμένων αλλά και των μερικώς μουσκεμένων υλικών. Ποιός δηλ. τρόπος και ποιά μέθοδος θα ακολουθηθούν για το στέγνωμά τους.

δ) Διευθύνσεις όπου θα αποτανθεί η ομάδα άμεσης επέμβασης και

ο υπεύθυνος της βιβλιοθήκης και του αρχείου για την περίπτωση μεταφοράς και κατάψυξης του υλικού, ώστε να μην αναζητούμε την τελευταία στιγμή εταιρείες που θα μας προσφέρουν βιομηχανικούς καταψύκτες για το υλικό μας.

ε) Τη μέθοδο που θα εφαρμοστεί για την απολύμανση-αποστείρωση του υλικού, αλλά και του χώρου/ων που σημειώθηκε η καταστροφή.

στ) Οδηγίες για την απόκτηση σταθερών και αναγκαίων για την περίπτωση μας θερμοϋγρομετρικών τιμών μέσα στο χώρο της καταστροφής, ώστε να περιορίσουμε τις περαιτέρω φθορές που οφείλονται σε κλιματολογικούς παράγοντες.

ζ) Σημείωση πού ευρίσκονται όλα τα απαραίτητα εκείνα υλικά για την περίπτωσή μας, τα οποία, όπως τονίσθηκε και προηγουμένα, πρέπει να υπάρχουν σε κάθε βιβλιοθήκη και αρχείο. Αν αυτά υπάρχουν θα αποβούμε αποτελεσματικοί. Δεν πρέπει με κανένα τρόπο να χάσουμε πολύτιμο χρόνο, που στην περίπτωση πλημμύρας είναι πολυτιμότερος.

η) Να υπάρχουν οι διευθύνσεις εταιρειών, οι οποίες θα κληθούν να επέμβουν κατάλληλα για να απολυμάνουν τους άδειους χώρους και έτσι ν' αντιμετωπισθεί η παρουσία των μυκήτων εκεί που σημειώθηκε η πλημμύρα. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν επικρατούν αντίξοες κλιματολογικές συνθήκες δηλ. πολλή ζέστη, και μάλιστα υγρή αφού τα βιβλία εκκλείουν υγρασία, και δεν υπάρχουν ανεμιστήρες, τουλάχιστον για να αντιμετωπισθεί η υγρή θερμή ατμόσφαιρα κ.ά.

Οι ομάδες "άμεσης επέμβασης" πρέπει να υπάρχουν σε κάθε περιοχή, σε επίπεδο Νομαρχιακής ή Δημοτικής ευθύνης. Να είναι ειδικά εκπαιδευμένες στο πώς θα αντιμετωπίσουν την κάθε περίπτωση ώστε να μη γίνουν αίτιοι κακών, γεγονόσ που οφείλεται στην άγνοια, στον πανικό, στο άγχος για τη σωτηρία του υλικού. Μόνο το λελογισμένο "άγχος", με την έννοια της "σώφρονος ταχύτητος", είναι δυνατό να γίνει αποδεκτό. Η βία, η ατεκμηρίωτη και άφρονη, πάντοτε είναι αιτία πρόσθετων κακών.

Όλα τα στοιχεία τα οποία υπάρχουν σε κάθε βιβλιοθήκη και αρχείο πρέπει να φυλάσσονται σε ασφαλή μέρη, μέσα σε ντουλάπες ασφαλείας που θα είναι από πυρίμαχα υλικά και, εάν είναι δυνατό, τροχήλατες, για την εύκολη μετακίνησή τους. Να υπάρχουν αντίγραφα όλων αυτών των στοιχείων του φακέλου, τον οποίον πρέπει να έχουν οι Νομαρχιακές και Δημοτικές αρχές (εάν οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία είναι δημόσια ή

δημοτικά), ή όπου αλλού νομίζουν οι υπεύθυνοι βιβλιοθηκών και αρχείων ιδιωτικού χαρακτήρα (οργανισμών, ιδρυμάτων, τραπεζών κ.ά) και τούτο για να μην αφανιστεί το συγκεκριμένο αρχείο κατά τη φυσική καταστροφή (πλημμύρα, φωτιά, σεισμό, κατάρρευση).

Καλό είναι σχέδια οικοδομικά διαφόρων εγκαταστάσεων (ηλεκτρολογικών, υδραυλικών, κεντρικής θέρμανσης) να υπάρχουν σε αντίγραφα και στην Πυροσβεστική υπηρεσία, η οποία θα μπορούσε να είναι εκπαιδευμένη για πυροσβέσεις βιβλιακού και αρχείου υλικού, που είναι ευαίσθητο και απαιτεί ειδική μεταχείριση.

Οι ομάδες άμεσης επέμβασης πρέπει να είναι υπό τη δικαιοδοσία των Νομαρχιών ή των Δημοτικών αρχών, για να έχουν κάθε διευκόλυνση στο έργο τους.

3. Διαδικασία εφαρμογής σχεδίου άμεσης επέμβασης-διάσωσης.

Ευθύς μόλις σημειωθεί μία φυσική καταστροφή, πλημμύρα λ.χ., πρέπει να ειδοποιηθούν τα μέλη της ομάδας "άμεσης επέμβασης", ειδικευμένα στη διάσωση βιβλιακού και αρχειακού υλικού, στα οποία, βάσει του υπάρχοντος σχεδίου, θα γίνει από τον επικεφαλής της ομάδας ονομαστικός καταμερισμός καθηκόντων το ταχύτερο δυνατό, ώστε να μη χαθεί πολύτιμος χρόνος. Τα μέλη πρέπει να διευκολυνθούν να κάνουν το έργο τους με άνεση και αποτελεσματικότητα. Δεν αποκλείονται εθελοντές, οι οποίοι όμως δεν πρέπει να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, αλλά να εκτελούν τα όσα τους υποδεικνύονται, πάντοτε υπό επίβλεψη, και σε κάπως ελαφρότερες και λιγότερο επικίνδυνες εργασίες.

Ακολουθώντας, πρέπει να γίνει:

α) Μία χονδρική, γενική καταγραφή των ζημιών και μία, κατά προσέγγιση, εκτίμηση της καταστροφής που σημειώθηκε.

β) Να εξοδηκερωθεί και να αντιμετωπισθεί με βάση τις οδηγίες η αιτία στην οποία οφείλεται η πλημμύρα (μερική ή ολική) μέσα στο χώρο της βιβλιοθήκης και του αρχείου, κατά το δυνατό σύντομα, είτε αυτή είναι καταστροφή υδραυλικών εγκαταστάσεων είτε οφείλεται σε διείσδυση νερών από έξω. Ακόμη, να αντιμετωπισθεί κάθε ενδεχόμενο από βραχυκύκλωμα που θα έχει άλλη καταστροφική συνέπεια, τη φωτιά.

γ) Να γίνει άμεσα η διαλογή μεταξύ των πολύ βρεγμένων βιβλίων και των λίγο μουσκεμένων, νοτισμένων βιβλίων και αρχείων. Όταν η

πλημμύρα είναι ολική, τότε όλο το υλικό μας είναι πολύ βρεγμένο, επειδή συνήθως βρίσκεται βυθισμένο στο λιμνάζον νερό. Στην περίπτωση αυτή, ευθύς μετά την ανάσωση, προβαίνουμε στην επιλογή των βιβλίων και του αρχειακού υλικού που έχουν προτεραιότητα ένεκα της αξίας και του πολύτιμου περιεχομένου τους. Το έργο αυτό θα πρέπει να γίνει υπό την καθοδήγηση του βιβλιοφύλακα ή αρχαιοφύλακα του χώρου. Άλλωστε, πρέπει να γνωρίζουν τα μέλη της ομάδας που βρίσκονται τα πολύτιμα και της πρώτης επιλογής βιβλία και αρχεία και όχι να ψάχνουν τη θέση τους την ώρα εκκίνησης.

Τα πολύ μουσκεμένα βιβλία πρέπει να έχουν την προτεραιότητα στη διάσωση ενώ τα λιγότερα μουσκεμένα θα τεθούν σε δεύτερη μοίρα, δίχως τούτο να σημαίνει ότι θα παραμεληθούν. Μάλιστα, όταν το πολύ μουσκεμένο υλικό μας είναι χειρόγραφο (βιβλία και έγγραφα), τότε η επέμβασή μας πρέπει να είναι πέραν του δέοντος "ταχεία", οι δε προσπάθειες διάσωσής του θα αποβλέπουν σε άλλες διαδικασίες από αυτές των απλά νοτισμένων υλικών.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Αντιμετώπιση πολύ μουσκεμένων βιβλίων και αρχειακού υλικού.

Όταν ανασύρουμε βιβλία και αρχειακό υλικό που είναι βυθισμένα στο νερό, μάλιστα μέσα σε λάσπη, όχι σχετικώς καθαρά, πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί ώστε να μη λερώσουμε το υλικό μας περισσότερο. Πρέπει να τα ανασύρουμε με φροντίδα για να μην ανοίγουν. Να προσπαθούμε να τα πιάνουμε κλειστά. Όταν έχουμε λυτά έγγραφα, που δεν είναι τοποθετημένα μέσα σε προστατευτικά υλικά (κουτιά, ντοσιέ, φακέλους) ή αυτά έχουν ανοίξει, να προσπαθούμε να τα πιάνουμε σε ενότητες σε μπλοκ και όχι "φουχτιάζοντάς" τα απερίσκεπτα, γιατί πιθανό να τα σχίσουμε.

Μόλις ανασύρουμε τα βιβλία πρέπει, εάν είναι λασπωμένα, να τα κρατάμε κλειστά. Να τα πλύνουμε με νερό ή με τη βοήθεια ενός σωλήνα νερού με χαμηλή πίεση ή να καθαρίζουμε τη στάχυσή τους με τη βοήθεια ενός σφουγγαριού με προσοχή, χωρίς να τρίβουμε τις επιφάνειες με το σφουγγάρι. Η μουσκεμένη, η υγρή λάσπη φεύγει εύκολα. Προσοχή όταν πλύνουμε το βιβλίο και δεν το κρατάμε κλειστό καλά. Τότε διατρέχουμε τον κίνδυνο να λερώσουμε το εσωτερικό του. Όταν η λάσπη έχει

μισοστεγνώσει, τότε την παχειά λάσπη την αφαιρούμε προσεκτικά με μία κοκκάλινη σπάτουλα ή κάποιο παρόμοιο αντικείμενο και στη συνέχεια πλένουμε το βιβλίο κλειστό. Μην προσπαθήσουμε να καθαρίσουμε το βιβλίο ολότελα. Τη συγκεκριμένη στιγμή της ανάσυρσης πρέπει να μας ενδιαφέρει "η ανάσυρση" και η όσον το δυνατό ταχύτερη "προετοιμασία" του υλικού μας για "στέγνωμα" με τον ενδεδειγμένο σε κάθε περίπτωση τρόπο και τη σωστή μέθοδο. Έπειτα μεταφέρουμε τα ανασυρθέντα βιβλία και το αρχειακό υλικό σε έναν άλλο χώρο και εκεί τα προετοιμάζουμε για το στέγνωμα. Ποτέ να μη ρίχνουμε στα μουσκεμένα υλικά, όπως άλλοτε το συνήθιζαν, αφυγραντικές σκόνες, π.χ. πούδρα κ.ά. αργιλλώδη υλικά, γιατί θα τα καταστρέψουμε, καθότι οι σκόνες αυτές δεν καθαρίζονται και επιπλέον απορροφούνται από το χαρτί.

Τα βιβλία και το αρχειακό υλικό που ανασύραμε και καθαρίσαμε χονδρικά θα το καταγράψουμε αμέσως σε Ειδικό Δελτίο και θα τα τοποθετήσουμε ένα-ένα ή, εάν είναι κολλημένα μεταξύ τους (δεν πρέπει να προσπαθούμε τη στιγμή αυτή να τα αποκολλήσουμε, εκτός εάν μας είναι εύκολο), δύο-δύο -πράγμα όμως που θα δυσκολεύει το έργο του στεγνώματος- μέσα σε σακκούλες από πολυαιθυλένιο, στις σακκούλες δηλαδή που χρησιμοποιούμε για κατάψυξη τροφίμων.

Ποτέ να μην προσπαθούμε να γράψουμε πάνω στο βρεγμένο υλικό μας. Θα το καταστρέψουμε. Να αναγράφουμε πάνω στη σακκούλα με ειδικό μαρκαδόρο που δεν διαλύεται στο νερό και γράφει πάνω σε πλαστικά.

Όταν έχουμε βιβλία διογκωμένα και ανοιγμένα από την απορρόφηση νερού να μην προσπαθούμε με τη βία να τα κλείσουμε ή να τα ανοίξουμε τελείως, αλλά να τα τοποθετούμε έτσι όπως είναι μέσα στις σακκούλες. Επίσης, να μην προσπαθούμε να ξεχωρίσουμε, να αποκολλήσουμε τα πολύ βρεγμένα και κολλημένα μεταξύ τους λυτά έγγραφα. Υπάρχει κίνδυνος σχισίματος, όταν μάλιστα υπάρχουν λάσπες. Εάν όμως μας είναι επιβεβλημένο, λόγω μεγάλου όγκου, τότε να αποκολλήσουμε τα μεγάλα και χοντρά μπλόκ, με τη βοήθεια πολυεπικών, μη υφασμένων φύλλων, και όχι σε πολλές μικρές ενότητες. Στη συνέχεια να τοποθετούμε τα λυτά έγγραφα σε σακκούλες από πολυαιθυλένιο. Τα λυτά έγγραφα που διαφυλάσσονται μέσα σε ειδικά κουτιά προφυλάσσονται και δεν μουσκεύουν πολύ.

Στα βιβλία ή τα σταχωμένα έγγραφα όταν απορροφήσουν πολύ

νερό και διογκωθούν, τα καπάκια-πινακίδες των σταχώσεων τείνουν να ξεκολλήσουν. Μην προσπαθήσουμε να τις βγάλουμε. Να τις αφήσουμε στην κατάσταση που βρίσκονται. Ο χρόνος του πακεταρίσματος πρέπει να είναι σύντομος, γιατί σε αντίθετη περίπτωση διατρέχουμε τον κίνδυνο να αντιμετωπίσουμε, και θα αντιμετωπίσουμε, την εμφάνιση της μούχλας (μύκητες), που караδοκεί. Εμφανίζεται μέσα σε 48 ώρες το πολύ όταν υπάρχει πολλή ζέστη στον περιβάλλοντα χώρο. Για τον σκοπό αυτό, όσο συνεχίζεται η ανάσυρση, ο χονδρικός καθαρισμός, το πακετάρισμα και η αναμονή της αποστολής των πακεταρισμένων υλικών για κατάψυξη, πρέπει "πάση θυσία" να πετύχουμε τις κατάλληλες για την περίπτωση μας κλιματολογικές συνθήκες, ώστε να σταθεροποιήσουμε την όλη κατάσταση και να αποφύγουμε, όσο είναι δυνατό, την εμφάνιση των μυκήτων, να παρέχουμε στο βρεγμένο υλικό μας θετικές συνθήκες αναμονής. Πρέπει να έχουμε θερμοκρασία 16 ± 2 C, σχετική υγρασία 40-45%, να έχουμε τα παράθυρα ανοικτά όταν δεν έχουμε πρόχειρα τα απαραίτητα για να επιτύχουμε την ύπαρξη σταθερών θερμοδυναμικών τιμών στο χώρο μας. Αλλιώς, θα έχουμε προβλήματα. Μάλιστα, όταν έχει πολλή ζέστη μέσα στο χώρο χωρίς κατάλληλο αερισμό, θα έχουμε υγρή ζέστη που ευνοεί πολύ την εμφάνιση των μυκήτων. Η ύπαρξη των κατάλληλων κλιματολογικών συνθηκών είναι κάτι που πρέπει να προσέξουμε πολύ στη φάση της ανάσυρσης, προετοιμασίας για στέγνωμα και αναμονής. Το στοιχείο αυτό δυστυχώς πολλές φορές λησμονείται ή παραμελείται. Αναγκαία είναι επίσης η ύπαρξη ανεμιστήρων.

Ασού ανασύρουμε όλο το υλικό, κάνουμε την απαραίτητη επιλογή και διαλογή, πακετάρουμε τα πολύ μουσκεμένα βιβλία και αρχειακά υλικά και τα προωθούμε για κατάψυξη. Επαναλαμβάνω με έμφαση ότι πρέπει να γνωρίζουμε εκ των προτέρων πού θα βρούμε τους αναγκαίους και διαθέσιμους καταψύκτες, ώστε το υλικό μας να καταψυχθεί αμέσως. Η κατάψυξη πρέπει να είναι ταχεία, απότομη κατά το δυνατόν, έτσι ώστε να αποκτήσουμε πολλούς και λεπτούς κρυστάλλους και όχι μεγάλους και λίγους, (όπως συμβαίνει στη μη απότομη και χαμηλή τιμή κατάψυξης σε βιομηχανικούς καταψύκτες, που πιθανά να έχουν επιπτώσεις στη δομή της κυτταρίνης. Εάν δε βρούμε ή δεν έχουμε τη στιγμή εκείνη τους αναγκαίους βιομηχανικούς καταψύκτες, αναγκαστικά θα χρησιμοποιήσουμε τους απλούς καταψύκτες τροφίμων. Η τιμή ψύξης πρέπει να είναι -30 C για 2-3 μέρες και στη συνέχεια να έχουμε μία τιμή -20 C που θα είναι και η θερμοκρασία συντήρησης. Το υλικό μας μπορεί

να παραμείνει κατεψυγμένο πολλά χρόνια, μέχρι να αποψυχθεί.

Η κατάψυξη δεν είναι μέθοδος θεραπείας αλλά συμβάλλει στην πρόληψη πολλών προβλημάτων και δίνει την ευκαιρία στο σωστικό συνεργείο να επέμβει αποτελεσματικά και με άνεση χρόνου, όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός βιβλίων και αρχειακού υλικού που δεν είναι δυνατό ν'αντιμετωπισθεί αμέσως ικανοποιητικά. Είναι μια μέθοδος επωφελής όταν δεν υπάρχουν οι δυνατότητες, προς στιγμήν, αντιμετώπισης των φθορών, του στεγνώματος αμέσως του βρεγμένου υλικού. Με την κατάψυξη προλαμβάνονται οι διαλύσεις των μελανιών, των χρωμάτων, η εμφάνιση των μυκήτων, που είναι γρήγορη και αναπόφευκτη, σε περιπτώσεις καθυστέρησης και ανυπαρξίας των μέσων αποτροπής τους. Περιορίζει τη χαρακτηριστική βαριά οσμή του βρεγμένου χαρτιού. Δίνει στους ειδικούς την ευχέρεια να σκεφθούν τις επιβαλλόμενες επεμβάσεις. Η άμεση προώθηση για κατάψυξη των σύγχρονων βιβλίων με κουσέ γιαλιστερό χαρτί συμβάλλει στην αποφυγή της ανεπίστρεπτης καταστροφής από τη συγκόλληση των χαρτιών αυτών, που όταν βραχούν και στεγνώσουν, χωρίς προσπάθεια δεν ξεκολλούν ποτέ. Η πολυετής εμπειρία απέδειξε ότι καμία φθορά δεν έχει σημειωθεί στην κυτταρίνη από την κατάψυξη, αλλ' ούτε στις πρωτεϊνικές ύλες. Αποδείχθηκε δε πολύ σωτήρια σε πολλές περιπτώσεις. Μέχρις ότου μάλιστα μεταφέρουμε τα πακεταρισμένα βιβλία για κατάψυξη, καλόν είναι και επιβάλλεται να φυλάσσονται σε χώρους ψυχρούς.

Η κατάψυξη ακολουθείται από τη διαδικασία στεγνώματος του υλικού μας με τη μέθοδο της Lyophilisation ή Vacuum freeze-drying, με την οποία το κατεψυγμένο υλικό στεγνώνει δίχως ο πάγος να διέρχεται και πάλι από την υγρή κατάσταση όπως στην περίπτωση του Vacuum drying. Γίνεται εξάχνωση (sublimation) σε κενό αέρα. Το υλικό στεγνώνεται σε 0 °C. Η μέθοδος συνίσταται στην αφύγρανση ενός υλικού κατεψυγμένου. Το στέγνωμα γίνεται σε δύο στάδια. Η μέθοδος της Lyophilisation είναι μία αποτελεσματική διαδικασία στεγνώματος βρεγμένων βιβλίων και αρχειακού υλικού και χρησιμοποιείται πάντοτε σε περιπτώσεις πλημμυρών. Κατά την εξάχνωση (sublimation) που είναι ένα ενδοθερμικό φαινόμενο, το προς αφύγρανση υλικό (χαρτί), εκτίθεται σε χαμηλή θερμοκρασία και για το λόγο αυτό δεν υφίσταται καμία φυσική χημική βιολογική αλλοίωση. Απεναντίας, παρατηρούνται περιπτώσεις συστολής του δέρματος, κυρίως του παλαιού κα φθαρμένου δέρματος, που οφείλεται στη διάρκεια και τη τιμή θερμοκρασίας στη δεύτερη φάση

στεγνώματος (desorption). Το φαινόμενο όμως αυτό αντιμετωπίζεται με διάφορους τρόπους και επεμβάσεις στη διάρκεια στεγνώματος από τη μία φάση στην άλλη. Μετά το στέγνωμα το υλικό πρέπει αμέσως να απολυμανθεί-αποστειρωθεί σε θαλάμους κενού αέρος με οξείδιον του Αιθυλενίου.

ΜΕΡΟΣ Δ'

Διαδικασία και μέσα για το στέγνωμα βιβλιακού και αρχειακού υλικού με παραδοσιακό τρόπο.

Μετά τη μεταφορά του πολύ βρεγμένου και μουσκεμένου βιβλιακού και αρχειακού υλικού, το οποίο προωθήσαμε για κατάψυξη, όλη η προσοχή των μελών διάσωσης πρέπει να στραφεί στο στέγνωμα του υλικού εκείνου που δεν είναι πολύ βρεγμένο. Το έργο αυτό του στεγνώματος πρέπει να είναι ταχύ ώστε να μπορούμε ν'αποφύγουμε δυσάρεστες συνέπειες, όπως η εμφάνιση μυκήτων οι οποίοι, όπως αναφέραμε και παραπάνω, εμφανίζονται μέσα σε 48 ώρες (ή και νωρίτερα πολλές φορές με τη δική μας συνέργεια που συνίσταται στη λήψη λανθασμένων μέτρων, εξαιτίας της άγνοιας). Σε παρόμοιες περιπτώσεις ακόμη και ο πολύς κόσμος αυξάνει την τιμή της θερμοκρασίας μέσα στο χώρο που μεταφέρθηκαν τα βιβλία για να στεγνώσουν γρηγορότερα. Μέγα λάθος γιατί δημιουργούμε την καταλληλότερη ατμόσφαιρα για την ταχύτερη εμφάνιση των μυκήτων. Πιθανό στο υλικό μας να υπήρχαν σπέρματα (σπόροι) μυκήτων, σε ανενεργή κατάσταση οπότε με το βρέξιμο των βιβλίων και μάλιστα με την μακρόχρονη παραμονή στο νερό και την υψηλή υγρή θερμοκρασία αναπτύσσονται αμέσως. Για το λόγο αυτό μόλις σημειωθεί μία πλημμύρα, αφού αφαιρέσουμε το νερό πρέπει αμέσως να προσπαθήσουμε να εξασφαλίσουμε τις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες (που πρέπει να είναι σταθερές χωρίς διακυμάνσεις) και μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα να συνεχίσουμε το έργο μας. Η κατάλληλη υγρασία είναι στην περίπτωση μας 40-45% και θερμοκρασία 18 ± 2 °C, οι οποίες μπορούν ν'αυξηθούν βαθμίδων πάντοτε υπό τη δική μας επίβλεψη. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι το χαρτί σε τιμή σχετικής υγρασίας άνω των 65% περιέχει νερό 30% του συνολικού του βάρους, πόσο μάλλον όταν έχει βραχεί. Η φυσική ποσότητα νερού στο χαρτί είναι 5-8% με τιμή σχετικής υγρασίας το ανώτερο 65 %.

Με τον παραδοσιακό τρόπο στεγνώματος μπορούμε να

στεγνώνσουμε και το κατεψυγμένο υλικό όταν δεν διαθέτουμε τις κατάλληλες και αναγκαίες εγκαταστάσεις. Πρέπει, όμως να το αποψύχουμε και να το στεγνώνουμε λίγο λίγο όταν μάλιστα αυτό είναι πολύ.

Για το συγκεκριμένο τρόπο χρειαζόμαστε τα ακόλουθα μηχανήματα και όργανα, τα οποία πρέπει να διαθέτουμε πάντοτε στις βιβλιοθήκες και τα αρχεία ή στις κατά τόπους νομαρχίες και δήμους

1. *Αφυγραντήρες*: Χρησιμεύουν για την αφύγρανση του χώρου. Πρέπει να είναι ανάλογοι με τον κυβισμό του χώρου και τον αριθμό των βιβλίων και του αρχειακού μας υλικού. Εάν γνωρίζουμε τον όγκο και το βάρος του βρεγμένου υλικού αυτό θα βοηθήσει πολύ στον υπολογισμό της ποσότητας του νερού που πρέπει να αφαιρεθεί για να είμαστε σίγουροι ότι το υλικό μας θα στεγνώσει. Πολλές φορές η αφή απατά. Το στεγνό χαρτί μπορεί να περιέχει περισσότερο νερό απ'ότι πρέπει. Να μην είναι στεγνό. Στην περίπτωση αυτή καλό είναι να έχουμε στη διάθεσή μας ένα ειδικό όργανο μέτρησης υγρασίας χαρτιού. Έτσι θα είμαστε σίγουροι και βέβαιοι ότι το υλικό μας είναι στεγνό. Διότι και το πολύ στέγνωμα πρέπει να αποφεύγεται. Το στέγνωμα πρέπει να είναι όχι απότομο αλλά βραδυ και ελεγχόμενο. Οι καλύτεροι αφυγραντήρες είναι, κατά την εκτίμηση του γράφοντος, εκείνοι που χρησιμοποιούν ως αφυγραντικό υλικό το Χλωριούχο Λίθιο (LiCl) το οποίο έχει μεγαλύτερη συγγένεια με το νερό. Μετατρέπεται από άνυδρη κατάσταση σε ένυδρη και το αντίστροφο με άνεση και αντέχει επί μακρόν.

2) *Θερμαντικές εγκαταστάσεις ή μηχανήματα*: (π.χ. τύπου βιομηχανικών θερμοκονβεκτόρων) ή άλλα παρόμοια μηχανήματα, εφοδιασμένα με θερμοστάτες για τη ρύθμιση και την εξασφάλιση σταθερής τιμής θερμοκρασίας μέσα στο χώρο.

3) *Ανεμιστήρες*: Χρησιμεύουν για την ανακίνηση του υγρού αέρα μέσα στο χώρο. Διευκολύνουν την εξάτμιση της υγρασίας την αφύγρανση του χώρου. Η ανακίνηση του υγρού αέρα δεν αφήνει να κρυσταλλιάζει ο υγρός αέρας. Ο αέρας και μάλιστα ο ξηρός βοηθάει πολύ στο στέγνωμα. Όταν δεν έχουμε αφυγραντήρες, το πλέον αποτελεσματικό μέσον είναι οι ανεμιστήρες, η επίτευξη ξηρού αέρα ή ακόμη και ρευμάτων αέρα, που κατεβάζουν την τιμή υγρασίας. Οι ανεμιστήρες πρέπει να τοποθετηθούν με μελετημένη διάταξη. Ο αέρας δεν πρέπει να έρχεται με βία πάνω στο υλικό μας. Να βρίσκονται σε απόσταση, να μην ταραξουν τα χαρτιά, τα φύλλα του βιβλίου που στεγνώνουν.

4) *Θερμουγρόμετρα*: Με τη βοήθεια των θερμουγρομέτρων μετράμε τις τιμές υγρασίας και θερμοκρασίας. Παρατηρούμε τυχόν αυξομειώσεις των τιμών και επεμβαίνουμε σε περιπτώσεις αρνητικές. Η διατήρηση σταθερών τιμών θερμοκρασίας και υγρασίας είναι σημαντική. Με τα όργανα αυτά μπορούμε να ελέγξουμε εάν λειτουργούν καλά οι αφυγραντήρες, που πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με υγροστάτες, και τα θερμαντικά μας. Τις τιμές θερμοκρασίας και υγρασίας τις ρυθμίζουμε ανάλογα με το στέγνωμα του υλικού μας.

Τα θερμαντικά μηχανήματα και οι αφυγραντήρες πρέπει, όπως είπαμε, να είναι ανάλογοι σε δυνατότητα και αριθμό με το χώρο. Όταν οι αφυγραντήρες είναι πολλοί δημιουργείται μεγάλη ζέστη στο χώρο.

Προτιμούνται οι θερμουγρογράφοι με γραφίδα, εβδομαδιαίας καταγραφής. Έτσι μπορούμε να έχουμε την εικόνα των συνθηκών που επικρατούν μέσα στο χώρο επί μία εβδομάδα και επί μία ώρα κάθε μέρα. (Οι θερμουγρογράφοι στιγμιαίας ένδειξης δεν είναι χρήσιμοι για την παρατήρηση των διακυμάνσεων των τιμών. Μας δείχνουν την τιμή υγρασίας και θερμοκρασίας τη συγκεκριμένη μόνο στιγμή).

Εάν δεν υπάρχουν όλα τα παραπάνω ζητούμενα μηχανήματα, πρέπει να τοποθετήσουμε το υλικό μας σε ένα χώρο, όπου θα έχουμε εξασφαλίσει "βεβιασμένο αέρα" (Air force, aria forzata), είτε με μεγάλο αριθμό ανεμιστήρων ή με μηχανήματα κλιματιστικά, εάν υπάρχουν. Ο "βεβιασμένος αέρας" ξηραίνει τον αέρα του χώρου, κατεβάζει την τιμή της υγρασίας. Μπορούμε επίσης να ανοίξουμε πόρτες και παράθυρα για να δημιουργήσουμε ρεύματα αέρος. Όταν όμως χρησιμοποιούμε αφυγραντήρες και θερμαντικά μηχανήματα, τότε ο χώρος πρέπει να είναι πολύ καλά κλειστός. Να μην υπάρχουν διαρροές. Η είσοδος αέρα από έξω διαταράσσει τις τιμές υγρασίας και θερμοκρασίας που έχουμε πετύχει μέσα στο χώρο. Ζορίζουμε τα μηχανήματα.

Στο έργο του καθαρισμού και της προετοιμασίας για το στέγνωμα του υλικού καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει και το εργατικό μας δυναμικό, το οποίο και καθορίζει τα πάντα, διευκολύνει τα πάντα.

Όπως αναφέραμε, τα βιβλία από τα λασπόνερα, πρέπει να καθαρισθούν. Εάν ο καθαρισμός γίνει την ώρα της ανύσωσης, όταν η λάσπη είναι υγρή, τότε αυτή φεύγει εύκολα με τη βοήθεια άφθονου νερού σε χαμηλή πίεση ή ακόμη, σε έσχατη ανάγκη, βουτώντας τα βρεγμένα βιβλία μέσα σε λεκάνες με καθαρό νερό, κρατώντας πάντοτε το βιβλίο κλειστό, ώστε να μη λερωθούν τα φύλλα του όταν η λάσπη ή οι άλλες

ακαθαρσίες βρίσκονται μόνο στο εξωτερικό, στη στάχωση, και το εσωτερικό είναι καθαρό. Όταν το εσωτερικό του βιβλίου έχει πολλές λάσπες, τότε καλόν είναι να καθαρισθεί λεπτομερέστερα. Στην περίπτωση αυτή αποτελεσματικότερο είναι να βυθίσουμε το βιβλίο, το υλικό μας, μέσα στο νερό με προσοχή. Εάν η λάσπη που βρίσκεται μέσα στο βιβλίο, μεταξύ φύλλων είναι υγρή τότε μπορεί να αφαιρεθεί με κάποια μη αιχμηρή κοκκάλινη σπάτουλα βιβλιοδεσίας. Εάν είναι ξερή, μπορούμε να την και να την αφαιρέσουμε με προσοχή.

Η λάσπη έχει κολλητικές ιδιότητες. Όταν τα φύλλα είναι βρεγμένα και ανάμεσά τους υπάρχει λάσπη υγρή, χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην αφαίρεσή της. Διατρέχουμε τον κίνδυνο να σχίσουμε τα φύλλα, γιατί το βρεγμένο χαρτί δεν αντέχει στην πίεση της λάσπης και του αδόκιμου πιασίματος. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, αν χρειασθεί να σηκώσουμε τα φύλλα για τη χονδρική αφαίρεση της λάσπης, τότε να χρησιμοποιήσουμε το HOLLYTEX, για το οποίο μιλήσαμε παραπάνω, αφού το μουσκεύουμε με νερό, για να κολλήσει πάνω στο φύλλο του βιβλίου. Να σηκώσουμε το φύλλο του βιβλίου με το HOLLYTEX με κίνηση ρολού.

Ο καθαρισμός πρέπει να είναι χονδρικός και ταχύς. Γι' αυτό, χρειαζόμαστε πολύ εργατικό δυναμικό. Όταν η λάσπη στεγνώσει δεν αφαιρείται εύκολα. Διεσάδνει στο ενδιάμεσο κενό των κυτταρικών ινών και δεν αφαιρείται τελείως. Προτιμότερο είναι να μείνουν τα βιβλία όπως είναι και να καθαρισθούν μετά το στέγνωμα και την απολύμανση βάσει του σχεδίου αποκατάστασής τους. Ο χρόνος είναι πολύτιμος. Πρέπει να είμαστε γρήγοροι. Εάν όμως το υλικό μας είναι λίγο, καλόν είναι να προβούμε στον πλήρη καθαρισμό, ώστε να αποφύγουμε διπλό κόπο. Να προχωρήσουμε σε κανονικό υγρό καθαρισμό αφού λάβουμε όλες τις δέουσες προφυλάξεις. Ο καθαρισμός της λάσπης πρέπει να γίνει στα τρία άκρα του βιβλίου ή του σταχωμένου αρχαιακού υλικού έστω και χονδρικά, για να διευκολύνουμε, να επιταχύνουμε το στέγνωμα του υλικού μας για να ανοίξουν ταχύτερα τα φύλλα του βιβλίου κατά το στέγνωμα. Οι εμπειρίες αυτές αποκτήθηκαν από τη διαδικασία στεγνώματος του καταστραφέντος υλικού του ΚΚΕ. Τα βιβλία και το σταχωμένο αρχαιακό υλικό τα εξώφυλλα μη σταχωμένου υλικού βιβλίου και οι σταχώσεις με γυαλιστερό χαρτί όταν μείνουν πολύ στο νερό κολλούν. Καλόν είναι να μη στεγνώσουν τα βιβλία κολλημένα όπως είναι. Δεν ξεκολλούν αργότερα. Στην περίπτωση αυτή να βυθισθούν μέσα στο νερό ή να υγρανθούν για να ξεκολλήσουν και μετά να

στεγνώσουν. Να μην προσπαθήσουμε να αφαιρέσουμε τις σταχώσεις που τείνουν να ξεκολλήσουν. Μας χρησιμεύουν, έστω και βρεγμένες, για τη στήριξη των βιβλίων κατά το στέγνωμα. Προσοχή στα βιβλία με κουσέ χαρτί. Προτιμότερο να είναι υγρά, να αφεθούν μέσα στο νερό για περισσότερο χρόνο ώστε να αντιμετωπισθούν μεμονωμένα, φύλλο προς φύλλο. Διαφορετικά θα κολλήσουν χωρίς ελπίδα ξεκολλήματος. Τα βιβλία αυτά απαιτούν, όταν είναι πολλά, στέγνωμα με τη μέθοδο της Lyophilisation (Vacuum freeze-drying).

Μέσα στο χώρο που θα στεγνώσουμε το υλικό μας πρέπει να τοποθετήσουμε διάφορα τραπέζια, ξύλινους πάγκους, τάβλες ξύλινες και όχι μεταλλικά ράφια τύπου Dexion. Όταν όμως έχουμε συστοιχίες Dexion, τα ράφια πρέπει να είναι ξύλινα, τάβλες. Τις επιφάνειες καλόν είναι να τις καλύψουμε με Polythene, υλικό απορροφητικό που χρησιμοποιείται και για στέγνωμα χαρτιών. Μπορούμε να τοποθετήσουμε τραπέζια και πάγκους τον ένα επάνω στον άλλο, με κάποιο διάστημα μεταξύ τους για να κυκλοφορεί ο αέρας και να έχουμε θετικά αποτελέσματα. Γιά το στέγνωμα λυτών εγγράφων, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συστοιχίες Dexion στις οποίες αντί ράφια να έχουμε πλαστικές σίτες και πάνω τους στυπόχαρτα.

Τα βιβλία πρέπει να τοποθετούνται "όρθια" και όχι οριζόντια, με την άνω άκρη της ράχης προς τα κάτω, για εξισορρόπηση της πίεσης του βάρους των μουσκεμένων φύλλων, που τείνουν προς τα μέσα και με το βάρος τους μπορεί να σχισθεί το βιβλίο. Ποτέ να μην προσπαθήσουμε να ανοίξουμε τα βιβλία όταν είναι βρεγμένα. Κάθε προσπάθεια θα έχει ως αποτέλεσμα το σχίσσιμο των χαρτιών, την αφαίρεση των πινακίδων της στάχωσης, τη φθορά της ράχης, όπως επίσης και δεν πρέπει να κλείνουμε τα ανοικτά λόγω μουσκεύματος βιβλία. Τα κλειστά βιβλία τα αφήνουμε να στεγνώσουν για κάποιο διάστημα μέχρι 35-40°C το πολύ και τοποθετούμε μεταξύ των φύλλων τους στυπόχαρτο ή άλλα απορροφητικά λευκά χαρτιά σε μικρές ενότητες, λ.χ. κάθε 30-40 φύλλα στην αρχή, τα οποία πρέπει να αλλάζουμε τακτικά κάθε 2-3 ώρες και, εάν είναι δυνατό, τα τοποθετούμε σε διαφορετικά φύλλα, όχι στα ίδια, με την πάροδο δε του χρόνου να μικραίνουμε τις ενότητες. Να μην τοποθετούμε πολλά στυπόχαρτα μεταξύ των φύλλων, διατρέχουμε τον κίνδυνο πιασίματος της ράχης η οποία ήδη με το μουσκεύμα των φύλλων έλαβε κοίλη μορφή. Η τοποθέτηση στυποχαρτών υποβοηθεί στο στέγνωμα των χαρτιών. Τα βιβλία, λόγω μουσκεύματος δεν είναι δυνατόν να σταθούν

όρθια, μπορούμε να τα στηρίζουμε με τεμάχια από χοντρά χαρτόνια ή ακουμπώντας το ένα στο άλλο. Μπορούμε να τοποθετήσουμε και τεμάχια χαρτονιών μεταξύ των καπακιών της στάχωσης και των φύλλων, όσων είναι δυνατό να ανοίξουν. Όσο τα βιβλία στεγνώνουν τόσο περισσότερο ανοίγουν τα φύλλα. Τότε μπορούμε να ανοίξουμε με προσοχή τα βιβλία σε μορφή "βεντάλιας" ώστε να διευκολύνουμε το στέγνωμα.

Μεγάλη προσοχή πρέπει να δείξουμε στο στέγνωμα του εσωτερικού των καπακιών, δηλ. του σημείου της ενώσης των καπακιών και του κορμού του βιβλίου. Τα σημεία αυτά στεγνώνουν αργά και εδώ εμφανίζονται νωρίτερα οι μύκητες. Για το λόγο αυτό, όταν τα βιβλία μας το επιτρέπουν, πρέπει να τοποθετούμε στυλόχαρτα, τα οποία θα μπορούσαμε να τα εμποτίσουμε σε κάποιο απολυμαντικό, όπως θυμόλη, φορμόλη ή PREVENTOL CMK. Οι ειδικοί διχογνωμούν στο σημείο αυτό. Προτείνεται τα σημεία αυτά και γενικά η εσωτερική πλευρά της ράχης των σταχώσεων να στεγνυνθούν με θερμό αέρα, από απόσταση, σε χώρο κλιματιζόμενο. Ο αέρας δεν πρέπει να είναι πολύ ξηστός. Το στέγνωμα αυτό δεν πρέπει να είναι απότομο. Ποτέ να μη χρησιμοποιούμε θερμό αέρα ως αποκλειστικό μέσο στεγνώματος των χαρτιών. Θα έχουμε αρνητικά αποτελέσματα, έστω και εάν με το μάτι δεν διακρίνονται. Το χαρτί θα στεγνώσει απότομα και θα συρρικνωθεί. Παρατηρήθηκε λ.χ. από τους ειδικούς ότι ένα χαρτί εφημερίδας, που συνήθως είναι κακής ποιότητας, όταν στεγνώσει αποκλειστικά με θερμό αέρα, ξηραίνεται πολύ, γίνεται εύθραυστο και σκληρό.

Όταν τα βιβλία έχουν στεγνώσει τότε θα πρέπει να βάλουμε πάλι ανάμεσα στα φύλλα τους στυλόχαρτα και να τα τοποθετήσουμε οριζόντια. Τότε επίσης τα κλείνουμε και τοποθετούμε στη στάχωση ένα μικρό βάρος π.χ. μία κεραμίδα, μία σανίδα ή κάτι άλλο μικρού βάρους, που να καλύπτει την επιφάνεια της στάχωσης. Το κλείσιμο αυτό το κάνουμε για να επαναφέρουμε τη στάχωση και τον κορμό του βιβλίου σε μία ισορροπία, να το ισιώσουμε. Με το κλείσιμο του επιθυμούμε να πετύχουμε ένα είδος "πρεσσαρίσματος" του βιβλίου. Πιστεύω ότι καλό είναι, κατά το στάδιο αυτό, ν'αλείφουμε τις δερμάτινες σταχώσεις με κάποιο μαλακτικό, κάποια αλοιφή, που θα μαλακώσει το αποξηραμένο, ιδίως το παλιό δέρμα, το οποίο στεγνώνει μετά το βρέξιμο, να καλύπτουμε, εάν έχουμε, τα βιβλία με φύλλα από Polythene. Διευκολύνει το στέγνωμα. Ποτέ να μην τοποθετούμε τα βιβλία το ένα επάνω στο άλλο, όταν τα βάζουμε κλειστά οριζόντια.

Σ'όλη τη διάρκεια του στεγνώματος πρέπει να παρατηρούμε τα βιβλία με ειδικό μηχάνημα, που μετρά την υγρασία του χαρτιού. Το στεγνό χαρτί, το οποίο πρέπει να περιέχει νερό μόνο 5-8%. Διαφορετικά δεν μπορούμε να το απολυμάνουμε-αποστειρώσουμε σε θαλάμους κενού αέρος, με χρήση Οξειδίου του Λιθυλινίου. Το μέγιστο ανεκτό όριο νερού στο χαρτί είναι το 10%.

Τα στεγνά βιβλία δεν τα τοποθετούμε αμέσως στα βιβλιοστάσια. Πρέπει να τα αφήσουμε για κάποιο χρόνο ακόμη στο χώρο στεγνώματος για να αποκατασταθεί πλήρως η ισορροπία τους με το περιβάλλον και αφού έχουμε εξασφαλίσει τις καλές και απαραίτητες συνθήκες διαφύλαξής τους να τα επανατοποθετήσουμε στα βιβλιοστάσια. Βεβαίως, πριν την τοποθέτησή τους, πρέπει να προβούμε και σε πολλές άλλες ενέργειες που προηγούνται της επανατοποθέτησής τους στο φυσικό τους χώρο.

Πριν τοποθετήσουμε οριστικά το υλικό μας στους αποθηκευτικούς χώρους, έχει σειρά η απολύμανση-αποστείρωση και ίσως η απεντόμωση του υλικού και των χώρων που σημειώθηκε η πλημμύρα, όπως ήδη αναφέραμε και στο Γ' Μέρος του παρόντος άρθρου.

Μετά το στέγνωμα του υλικού μας, οφείλουμε να εξακριβώσουμε, με τη βοήθεια ειδικών, την ενδεχόμενη εμφάνιση μύκητων, την εκταση του προβλήματος όχι μόνον στο βιβλιακό και αρχειακό υλικό, αλλά και στους χώρους της βιβλιοθήκης και του αρχείου. Για την ύπαρξη και εμφάνιση μυκήτων πρέπει να κάνουμε έρευνες και στο υπόλοιπο υλικό που δεν βράχθηκε καθώς και σ'όλους τους άλλους χώρους γιατί οι μύκητες μεταφέρονται παντού με ευκολία και με ταχύτητα ακόμη και με την ανασύρση των βιβλίων και των εγγράφων από τα ράφια, με την σκόνη που αναστηκώνεται με το περπάτημα κ.λπ. Δεν υπάρχει περίπτωση πλημμύρας, που να μην σημειωθεί στη συνέχεια εμφάνιση μυκήτων, ιδίως στους θερμούς μήνες του χρόνου. Πρέπει λοιπόν να ελεγχθούν τα πάντα, ώστε οι επεμβάσεις μας να είναι καθολικές και αποτελεσματικές. Με την εξακρίβωση μυκήτων πρέπει να αποκλεισθούν οι προσβεβλημένοι χώροι. Να απογορευθεί η είσοδος σ'αυτούς και να κληθούν ειδικά συνεργεία με εξειδικευμένο προσωπικό, τα οποία θα προβούν σε κάθε έλεγχο που επιβάλλεται στην περίπτωση μας και στη συνέχεια να υποδείξουν τα όσα πρέπει να γίνουν, για να καταπολεμηθούν οι μύκητες και να αποφευχθεί η εξάπλωσή τους.

Τα όσα θα προτείνουν οι ειδικοί των ομάδων απολύμανσης, πρέπει να ικανοποιούν τα ακόλουθα:

α) Τ χρησιμοποιούμενα χημικά να είναι αποτελεσματικά γιά, όλους τους παράγοντες φθοράς βιολογικού χαρακτήρα και να αντιμετωπίζουν δραστικά όλες τις κατηγορίες μυκήτων.

β) Να έχουν ικανοποιητική διαπερατότητα στο υλικό μας, ώστε να είναι αποτελεσματική η απολύμανση-αποστείρωση.

γ) Να μην προξενούν πρόσθετες φθορές στο υλικό μας. Δυστυχώς, όλες οι χημικές ουσίες και τα διαλύματα βλάπτουν, λίγο ή πολύ, το βιβλιακό και αρχειακό υλικό, με διαφορετικά αποτελέσματα.

δ) Να μη βλάπτουν τον άνθρωπο, ούτε αυτόν που θα εργασθεί στο χώρο ούτε το χρήστη του βιβλίου και του αρχειακού υλικού.

Για την απολύμανση-αποστείρωση και την απεντόμωση έχουν χρησιμοποιηθεί και χρησιμοποιούνται διάφορες χημικές ουσίες, είτε σε στερεά μορφή είτε σε υγρή. Οι υγρές ουσίες με τη βοήθεια τεχνικού εξοπλισμού εξαερώνονται. Χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται διάφορα. α) Χημικά: Φορμαλδεΰδη, Βρωμιούχο μεθύλιο, Οξειδίου του Αιθυλενίου κ.ά., β) Φυσικά: Υπεριώδεις ακτίνες, ακτίνες Γ, μικροκύματα, χαμηλή θερμοκρασία.

Στην περίπτωση μας, δηλ. για την απολύμανση-αποστείρωση, αλλά και την απεντόμωση του βιβλιακού και αρχειακού υλικού, χρησιμοποιείται από τους περισσότερους και σε πολλές χώρες το Οξείδιο του αιθυλενίου, για το οποίο ορισμένοι έχουν επιφυλάξεις, όχι ως προς την αποτελεσματικότητά του, γιατί έρευνες που έχουν γίνει από ορισμένες ερευνητικές ομάδες, π.χ. από την International agency for research on cancer κ.ά. κατέληξαν ότι το Οξείδιο του αιθυλενίου είναι αιτία μορφών καρκινογέννησης, όπως λευχαιμίας. Παρατηρήθηκαν κρούσματα στους χώρους παρασκευής του από εξετάσεις που έγιναν στους εργαζόμενους. Δεν έχουν όμως γίνει εκτεταμένες έρευνες επί του θέματος. Βεβαίως, το Οξείδιο του Αιθυλενίου πρέπει να χρησιμοποιείται με σύνεση, με πολλές επιφυλάξεις. Επίσης υπάρχει πάντοτε κίνδυνος έκρηξης, γι' αυτό χρησιμοποιείται σε μίξη με CO₂ και Freon 12. Πρέπει να γίνει καλή και επιμελημένη "απόπλυση" του υλικού, ώστε να μη μείνει κανένα ίχνος του Οξειδίου του Αιθυλενίου πάνω στο υλικό μας. Για την απολύμανση των χώρων χρησιμοποιούνται άλλες χημικές άλλα μηχανήματα. Η απολύμανση-αποστείρωση του βιβλιακού και αρχειακού

υλικού γίνεται μέσα σε θαλάμους κενού αέρος. Οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι το Οξείδιο του Αιθυλενίου καθιστά την περγαμηνή πιο ευαίσθητη στις προσβολές των μικροοργανισμών. Καλόν είναι, όταν παρουσιασθούν μύκητες σε βιβλιοθήκες και αρχεία, μάλιστα σε μεγάλη έκταση, να απολυμαίνονται όλα τα βιβλία και όλο το αρχειακό υλικό, εκτός εάν οι δειγματοληπτικές έρευνες, που πρέπει να είναι κατά το δυνατό λεπτομερέστερες, αποδείξουν ότι δεν συντρέχει κίνδυνος. Πρέπει όμως τα απολυμανθέντα (βιβλία και αρχειακό υλικό), να μην τοποθετούνται ευθύς αμέσως μετά την απολύμανση τους στους αποθηκευτικούς χώρους, αλλά να μπαίνουν προσωρινά αλλού, ώστε να μην προσβληθούν στους αποθηκευτικούς χώρους που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η απολύμανση από τα μη υγιή βιβλία. Με την απλή απόσυρση των προσβεβλημένων βιβλίων από τα ράφια, με τη σκόνη που μετακινείται, οι μύκητες αμέσως μεταδίδονται στα απολυμανθέντα. Μετά την απολύμανση όλου του υλικού και του χώρου που τα φιλοξενεί πρέπει να αναμείνουμε για λίγο χρόνο και μετά να τοποθετήσουμε όλο το υλικό μας στους αποθηκευτικούς χώρους. Όταν ολοκληρωθεί η απολύμανση πάλι πρέπει να κάνουμε μία δεύτερη έρευνα για ενδεχόμενη προσβολή του λοιπού υλικού μας από μύκητες και αφού πεισθούμε ότι δεν υπάρχουν άλλα βιβλία ή αρχειακό υλικό προσβεβλημένα και έχει απολυμανθεί ο χώρος με ειδικά μέσα και χημικές ουσίες, τότε να επανατοποθετήσουμε το θεραπευμένο υλικό μας, στο φυσικό του χώρο. Τέλος, πρέπει να εξασφαλίσουμε ένα σταθερό κλίμα μέσα στους αποθηκευτικούς και λοιπούς χώρους όπου υπάρχουν βιβλία και αρχειακό υλικό, είτε πρόκειται για αποθήκες είτε για αναγνωστήρια, ώστε να ελαχιστοποιούμε τους κινδύνους για το υλικό μας.

Βασίλειος Πελτίκογλου

*Προϊστάμενος Υπηρεσίας συντήρησης και
Αποκατάστασης βιβλιακού και αρχειακού υλικού της
Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος*

ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δραστηριότητα και προοπτικές

Το Π.Δ. 941 (ΦΕΚ 320 Α/ 17-10-1977) “*Περί Οργανισμού του ΥΠ.Π.Ε*” προβλέπει τη δημιουργία ειδικής υπηρεσίας, της Διεύθυνσης Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων με σκοπό την τήρηση του Αρχείου των Μνημείων της χώρας.

Η Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων (Δ.Α.Μ.Δ) είναι αρμόδια για τη σύνταξη μητρώου των Προϊστορικών, Κλασικών, Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.

Επιπλέον, και η Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού (ΔΙ.ΛΑ.Π.) έχει ως αρμοδιότητα τη σύνταξη Αρχείου των Νεότερων Μνημείων που χρονολογούνται μετά από το έτος 1830 και των κινητών μη εκκλησιαστικών, έργων τέχνης που χρονολογούνται από το έτος 1700 κ'έπειτα.

Η Δ.Α.Μ.Δ απαρτίζεται από το τμήμα Αρχείου Μνημείων και από το τμήμα Δημοσιευμάτων.

Το τμήμα Αρχείου Μνημείων, σύμφωνα με το ίδιο Π.Δ., είναι υπεύθυνο για :

α) τη συλλογή και την αρχειακή φύλαξη, προς επιστημονική μελέτη, οποιουδήποτε στοιχείου αφορά στα μνημεία προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων και στα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία,

β) την τήρηση του αρχείου της Γενικής Διευθύνσεως Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεως,

γ) τη σύνταξη γενικού ευρετηρίου των ανωτέρω στοιχείων.

Το τμήμα Δημοσιευμάτων είναι υπεύθυνο για τις επιστημονικές εκδόσεις, τα περιοδικά της Γεν. Δ/νσεως Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεως, τους αρχαιολογικούς οδηγούς, έργο όμως που στην πράξη διεκπεραιώνει η παρεμφερής Δ/ση Δημοσιευμάτων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Η ΔΑΜΔ λειτούργησε με εντατικό ρυθμό μέχρι το 1982. Το 1978 είχε συσταθεί με υπουργική απόφαση μια ομάδα εργασίας με σκοπό την απογραφή των μνημείων και την κωδικοποίηση και αξιολόγηση του σχετικού υλικού, ώστε να καταστεί ευχερέστερη η έγκαιρη προστασία των μνημείων, η παροχή πληροφοριών και η ταχεία εξυπηρέτηση των πολιτών. Η ομάδα εργασίας ξεκίνησε τη φωτογράφιση όλων των παλαιών κτηρίων στην περιοχή της τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης. Η Δ/ση αδρανεί από το 1982 έως το 1987 οπότε και επαναλειτούργει με στόχο τη δημιουργία του *“Αυτοματοποιημένου Αρχείου Μνημείων της Ελλάδος”*.

Το Εθνικό Αρχείο Μνημείων έχει ως σκοπό τη συγκέντρωση του μνημειακού πλούτου της Ελλάδας, προκειμένου να διασφαλισθεί ο έλεγχός του και να γίνει μια συστηματική διαχείριση, επιστημονικού, διοικητικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Εκατοντάδες χιλιάδες αρχαίες θέσεις και μνημεία, καθώς και εκατομμύρια αντικείμενα έχουν επισημανθεί ή ευρεθεί στη διάρκεια ενός αιώνα ανασκαφών, χωρίς ωστόσο να έχει γίνει συστηματική απογραφή τους. Η καταγραφή των ακίνητων μνημείων - αρχαιολογικές θέσεις, οικοδομικά σύνολα, μεμονωμένα αρχιτεκτονικά έργα- αλλά και των κινητών -ο σύνολο των αρχαιολογικών ευρημάτων που βρίσκονται στα Μουσεία και στις Συλλογές της χώρας- θα οδηγήσει στον ορθολογικό προγραμματισμό των αρχαιολογικών δραστηριοτήτων του ΥΠ.ΠΟ και κατ' επέκταση στη διάσωση, αξιοποίηση, ανάδειξη και προβολή των ευρημάτων. Απαραίτητη επίσης για την ορθή και πληρέστερη διαχείριση των δεδομένων κρίνεται και η ένταξη πρόσθετων στοιχείων τεκμηρίωσης, όπως φωτογραφικά, φωτογραμμετρικά, σχεδιαστικά, χαρτογραφικά, βιβλιογραφικά αλλά και αρχεία εγγράφων.

Παράλληλα, η καταγραφή των μνημείων θέτει τα θεμέλια για την εκπόνηση του *Αρχαιολογικού Χάρτη της Ελλάδος*. Μνημεία και χώροι, ζώνες που πρέπει να παραμείνουν αδόμητες, καθώς και ζώνες για τις οποίες ισχύουν ειδικοί όροι δόμησης, θα σημειώνονται, συμβάλλοντας έτσι στον προγραμματισμό των εργασιών.

Μια τέτοια συλλογή δεδομένων θα οδηγούσε σε μια ανάλογης

ευρύτητας εκδοτική δραστηριότητα.

Απώτερος στόχος είναι η μελλοντική δημιουργία ενός *Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα ελληνικά μνημεία*, η πάταξη της αρχαιοκαπηλείας και η επίλυση θεμάτων που σχετίζονται με κλοπές Μουσείων και αναζήτηση ή εντοπισμό των κλοπιμαίων.

Ο σχεδιασμός του συστήματος για τη συγκρότηση του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και ο συντονισμός ενεργειών για την καταγραφή, τεκμηρίωση, διαχείριση και παρουσίαση των πολιτιστικών αγαθών γίνεται σε εθνικό επίπεδο και καλύπτει όλο το ιστορικό φάσμα. Περιλαμβάνει τη δημιουργία δικτύου άμεσης επικοινωνίας με κέντρο την Αθήνα και σταθμούς εργασίας σε όλη την επικράτεια. Στο μέλλον, είναι δυνατή η σύνδεση με βάσεις δεδομένων ελληνικών αρχαιοτήτων εκτός ελλαδικού χώρου και η ένταξη σε ευρωπαϊκό ή και διεθνές δίκτυο αρχείου μνημείων. Η Ελλάδα, με τη νομοθετική κύρωση μιας σειράς συμβάσεων για θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, ανέλαβε και την υποχρέωση για καταγραφή των μνημείων της.

Στο σχεδιασμό και την παραγωγή ενός πιλοτικού προγράμματος Εθνικού Αρχείου Μνημείων συμμετέχει η Δ.Α.Μ.Δ με το πρόγραμμα *"Πολέμων, Συντονισμένες υπηρεσίες πληροφορικής για την τεκμηρίωση, διαχείριση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς"*, αρχειοθετώντας με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών τα κινητά και ακίνητα μνημεία. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος, συνεργάζεται με το Μουσείο Ακροπόλεως, τις Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και Νεότερων Μνημείων Θεσσαλονίκης και Ηρακλείου (ΙΣΤ' ΕΠΚΑ, ΚΓ' ΕΠΚΑ, 9η ΕΒΑ, 13η ΕΒΑ, 4η ΕΝΜ, 7η ΕΝΜ) και το Μουσείο Μπενάκη. Ανάδοχος του έργου είναι το *Ίδρυμα Έρευνας και Τεχνολογίας* και συνεργαζόμενοι φορείς, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Ινστιτούτο Υπολογιστών και Επικοινωνιών, η Epsilon Software και η Intrasoft. Αφετηρία του *Πολέμων* θα αποτελέσουν έργα υποδομής και συστήματα (Δέλτος, Μίτος, Φειδίας, Κλειώ, Αρχείο Μνημείων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας), που έχουν ήδη αναπτυχθεί. Οι προαναφερθείσες Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ θα συνδεθούν ηλεκτρονικά με τη ΔΑΜΔ. Σταθμοί εργασίας θα εγκατασταθούν στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και στο Ηράκλειο και στην Κομοτηνή.

Στην υλοποίηση αυτού του στόχου συμβάλλει και η πρώτη έκδοση του *"Διαρκούς καταλόγου των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων"*

της Ελλάδος”, που άρχισε τον Οκτώβριο του 1994 και θα ολοκληρωθεί την άνοιξη του 1995. Η έκδοση αυτή πραγματοποιήθηκε από ολιγομελή ομάδα αρχαιολόγων υπό τον κ. Π. Πάντο, προϊστάμενο της Δ.Α.Μ.Δ, και αποτελεί μια κωδικοποίηση κατά νομό όλων των κηρύξεων των αρχαίων, βυζαντινών και νεοτέρων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της Ελλάδος, που έχουν δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως από το 1921 έως σήμερα. Οι χώροι και τα μνημεία έχουν καταταχθεί κατά νομό, επαρχία και δήμο ή κοινότητα με αλφαβητική σειρά των ονομασιών τους και με χρονολογική διάταξη από την προϊστορική περίοδο έως τη νεότερη. Ο “Διαρκής Κατάλογος” θα ενημερώνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα με τις νέες κηρύξεις και τις τροποποιήσεις ή τις συμπληρώσεις των παλαιών. Σε πρώτη φάση διαμορφώθηκε ένα δελτίο κηρύξεως με περιορισμένο αριθμό πεδίων για κάθε κηρυγμένο μνημείο, ενώ στην τελική του μορφή θα περιλαμβάνει επιπρόσθετα στοιχεία, όπως τις συντεταγμένες του μνημείου ή του χώρου, απόσπασμα χάρτη, στοιχεία ιδιοκτησίας και τη σχετική βιβλιογραφία.

Το 1921, η Υπηρεσία δημοσιεύει για πρώτη φορά στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως χαρακτηρισμούς αρχαιολογικών χώρων και μνημείων (Ν. 2447/1920). Ωστόσο, από την εποχή εκείνη μέχρι σήμερα δεν είχε καταστεί δυνατή η συλλογή όλων των κηρύξεων που περιέχονται στα ΦΕΚ. Τα κηρυγμένα μνημεία και οι οριοθετημένοι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν βέβαια πολύ μικρό μέρος του συνολικού μνημειακού πλούτου της χώρας, χωρίς να αναφέρουμε φυσικά τα κινητά ευρήματα. Ο “Διαρκής Κατάλογος” θα συμβάλλει στη βαθμιαία ένταξη των μνημείων που δεν έχουν συμπεριληφθεί σε πρώτη φάση, μέχρι τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Εθνικού Αρχείου Μνημείων. Η σύνταξη λοιπόν του “Διαρκούς Καταλόγου” θα μπορούσε να θεωρηθεί και μια πρώτη μορφή του Εθνικού Αρχείου Μνημείων.

Τελευταία, έχει προταθεί από τη Δ.Α.Μ.Δ προς τη Γ.Γ.Ε.Τ ένα ειδικό πρόγραμμα που συμπληρώνει το ερευνητικό πρόγραμμα “Πολέμων”, υπό την ονομασία “ΠΕΝΕΔ 94, Ανάλυση και κωδικοποίηση πληροφοριών σχετικών με τα κηρυγμένα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους αρμοδιότητας του ΥΠ.ΠΟ και έκδοση σε οπτικό δίσκο (CD) του Διαρκούς Καταλόγου των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος”. Με αυτό επιδιώκεται και η εκπαίδευση νέων αρχαιολόγων και επιστημόνων πληροφορικής σε θέματα μεθόδων αναλύσεως και ηλεκτρονικής κωδικοποίησης των πληροφοριών, που περιέχονται στις δημοσιευμένες σε ΦΕΚ αποφάσεις κηρύξεων των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων. Με την ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος θα

επιτευχθεί η προστασία των κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων από το ΥΠ.ΠΟ και τα συναρμόδια Υπουργεία και η επιστημονική μελέτη των πλέον σημαντικών μνημείων.

Η δεύτερη σημαντική αρμοδιότητα της ΔΑΜΔ είναι η αξιοποίηση “του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας”, δηλαδή των εγγράφων από το 1833 μέχρι σήμερα, που περιλαμβάνουν αδημοσίευτα πεπραγμένα ανασκαφών του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα, μνημεία που καταστράφηκαν και δεν υπάρχουν σήμερα, παλιές απαλλοτριώσεις, επεμβάσεις ή συντηρήσεις που έχουν γίνει. Αυτό το πολύτιμο αρχείο, από το οποίο μόνο ένα ελάχιστο τμήμα είναι ταξινομημένο, φυλάσσεται σε υπόγειους χώρους του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, γεγονός που καθιστά αδύνατη την πρόσβαση στο υλικό. Είναι επιτακτική, κατά συνέπεια, η ανάγκη να μεταφερθεί σε κατάλληλο χώρο, όπου θα διασφαλίζεται η προστασία των εγγράφων και όπου θα μπορέσει να αρχίσει η ταξινόμηση, ευρετηρίαση και μελέτη τους.

Η επόμενη ενέργεια, πρωταρχική για την ανάπτυξη και απρόσκοπτη λειτουργία της ΔΑΜΔ, είναι η μεταφορά των γραφείων της, η οποία προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το φθινόπωρο του 1995, σε αναπαλαιωμένο κτήριο του ΥΠ.ΠΟ στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Στο νέο αυτό χώρο με το σύγχρονο εξοπλισμό, αναμένεται να αναδειχθεί και να προβληθεί το πλούσιο υλικό πρόσωπο της Διεύθυνσης.

Χριστίνα Μερκούρη

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1953

Για την εξυπηρέτηση της επιστημονικής έρευνας ο Διοικητής της Εθνικής Τράπεζας Γεώργιος Μίρκος αποφάσισε, τον Νοέμβριο του 1994, να “ανοίξει το αρχείο της Τράπεζας μέχρι την 31.12.1953”.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθ. ΙΣΤ/Φ. ΔΙΟΙΚ/1188

Διορισμός μελών της Εφορείας των Γενικών Αρχείων του Κράτους

Ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Έχοντας υπόψη:

1. Το αρ. 35 του Ν. 1946/91 (ΦΕΚ αρ. 69/Α/14.5.1991) “Περί Γενικών Αρχείων του Κράτους (Γ.Α.Κ.)”

2. Το αρ. 19 του Ν. 1599/86 (ΦΕΚ αρ. 75/Α/11.6.86) “Σχέσεις κράτους-πολίτη κ.λπ. διατάξεις”

3. Το Π.Δ. αρ. 45/1993 (ΦΕΚ αρ. 16/Α/16.2.93) “Αρμοδιότητες Υπουργού του ΥΠ.Ε.Π.Θ”, αποφασίζουμε:

1. Διορίζουμε ως μέλη της Εφορείας των Γ.Α.Κ. τους παρακάτω:

α. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ, καθηγητή Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ., ως τακτικό μέλος και ΚΩΝ/ΝΟ ΠΙΤΣΑΚΗ, καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Θράκης, ως αναπληρωματικό.

β. ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΡΕΜΜΥΔΑ, καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών ως τακτικό μέλος και ΧΡΗΣΤΟ ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ, καθηγητή Πανεπιστημίου Κρήτης, ως αναπληρωματικό.

γ. ΧΡΗΣΤΟ ΛΟΥΚΟ, καθηγητή Πανεπιστημίου Κρήτης, ως τακτικό μέλος και ΠΡΟΚΟΠΗ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗ, καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου, ως αναπληρωματικό.

δ. ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΛΙΑ, Δ/ντρια Κ.Ν.Ε. του Ε.Ι.Ε., ως τακτικό μέλος και ΑΛΕΞΗ ΠΟΛΙΤΗ, καθηγητή Πανεπιστημίου Κρήτης, ως αναπληρωματικό.

ε. ΣΠΥΡΟ ΑΣΔΡΑΧΑ, καθηγητή Ιστορίας Πανεπιστημίου Παρισίων Ι Σορβόνης, ως τακτικό μέλος και ΕΥΤΥΧΙΑ ΛΙΑΤΑ, ερευνήτρια στο Κ.Ν.Ε. του Ε.Ι.Ε. ως αναπληρωματικό.

στ. ΝΙΚΟΛΑΟ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ, αρχιονόμο Ιστορικού Αρχείου Εθνικής Τράπεζας, ως τακτικό μέλος και ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΦΙΡΗ, αρχιονόμο, ως αναπληρωματικό.

ζ. ΚΩΝ/ΝΟ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟ, καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου, ως τακτικό μέλος και ΓΕΡΑΣΙΜΟ ΝΟΤΑΡΑ, κοινωνιολόγο, υπεύθυνο Ιστορικού Αρχείου Εθνικής Τράπεζας, ως αναπληρωματικό.

η. ΚΡΙΤΩΝΑ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗ, ερευνητή στο Κ.Β.Ε. του Ε.Ι.Ε., ως τακτικό μέλος και ΚΩΝ/ΝΟ ΚΩΣΤΗ, καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, ως αναπληρωματικό.

θ. Τον Προϊστάμενο στο Τμήμα Ιστορικών Αρχείων της Κ. Υ. του ΥΠΕΠΘ ως τακτικό μέλος, με αναπληρωτή το νόμιμο αναπληρωτή του.

2. Πρόεδρο της Εφορείας των ΓΑΚ ορίζουμε το τακτικό μέλος της καθηγητή ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ με αναπληρωτή τον ερευνητή ΚΡΙΤΩΝΑ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗ.

3. Στις συνεδριάσεις της Εφορείας των Γ.Α.Κ. μετέχει ως εισηγητής, χωρίς ψήφο, ο Δ/ντής της Κ.Υ. των Γ.Α.Κ. ή ο νόμιμος αναπληρωτής του.

4. Γραμματέα της Εφορείας των Γ.Α.Κ ορίζουμε τη μόνιμο υπάλληλο του κλάδου Π.Ε. Αρχειονόμων ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΑΡΡΑ και αναπληρώτρια αυτής τη ΘΕΟΔΩΡΑ ΓΚΟΥΤΖΙΟΜΗΤΡΟΥ, μόνιμη υπάλληλο του κλάδου ΠΕ Ταξινόμων.

5. Η Θητεία των μελών που διορίζονται με την απόφαση αυτή είναι τριετής και λήγει την 12ην Δεκεμβρίου του 1997.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 1994

Ο Υπουργός

Γεώργιος Α. Παπανδρέου.

Τον Μάρτιο του 1995, με απόφαση του Υπουργού ΥΠΕΠΘ, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τεύχος Β' αριθ. 177, διορίσθηκαν στην Εφορεία των ΓΑΚ οι κ. Α. Δημαράς τακτικό μέλος και Έρα Βρανούση αναπληρωματικό σε αντικατάσταση των παραιτηθέντων καθηγητή Σπύρου Ασδραχά και της ερευνήτριας του Ε.Ι.Ε./Κ.Ν.Ε. Ευτυχίας Λιάτα.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΣΑΜΟ

Στις 28-30 Απριλίου 1995 θα πραγματοποιηθεί στη Σάμο συνέδριο Τοπικής Ιστορίας με θέμα: *“Η Σάμος από τα βυζαντινά χρόνια μέχρι σήμερα”*, το οποίο συνδιοργανώνεται από το Ιστορικό Αρχείο Σάμου και το Πνευματικό Ιδρυμα Σάμου *“Ν. Δημητρίου”*.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή, 28 Απριλίου 1995

Πρωινή Συνεδρίαση

8.30-9.00 Υποδοχή συνέδρων

9.00-9.30 Εναρξη συνεδρίου, χαιρετισμοί

A. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΣΑΜΟΣ

9.30-9.45 **Κάρλα Γραμματική**: Ρουφίνος: Χρονολόγηση και γλωσσολογική προσέγγιση των επιγραμμάτων του. Αναβίωση της αρχαιότητας στο Βυζάντιο.

9.45-10.00 **Τσάκος Κωνσταντίνος**: Η Σάμος κατά τους πρώιμους Βυζαντινούς χρόνους και τα ευρήματα των ανασκαφών.

10.00-10.15 **Δροσογιάννη Φανή**: Η βυζαντινή ιστορία της Σάμου μέσα από τα αρχαιολογικά αντικείμενα και το δομημένο περιβάλλον.

10.15-10.30 **Μπεντερμάχερ-Γερούση Ευγενία**: Παλαιοχριστιανική κεραμική από τη Σάμο.

10.30-11.00 Ερωτήσεις, συζήτηση

11.00-11.30 Διάλειμμα

11.30-11.45 **Πούλου-Παπαδημητρίου Ναταλία**: Παρατηρήσεις στη μορφή του τέμπλου και του άμβωνος της παλαιοχριστιανικής βασιλικής του Κάστρου.

11.45-12.00 **Μητσάνη Αγγελική**: Βυζαντινές τοιχογραφίες της Σάμου.

12.00-12.15 **Πετρονώτης Αργύρης**: Σάμος. Η Παναγιά στο ποτάμι.

12.15-12.30 **Kienast J. Hermann**: Ο Πύργος του Σαρακίνη

12.30-12.45 **Σαββίδης Αλέξης**: Οι μουσουλμανικές επιδρομές στη Σάμο κατά το Μεσαίωνα. (7ος-11ος αι.)

12.45-13.30 Ερωτήσεις-Συζήτηση

Απογευματινή Συνεδρίαση

B. ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

17.30-17.45 **Μπελαβίλας Νίκος**: Το οικιστικό δίκτυο της Σάμου στα 1700 μέσα από τον χάρτη του Petr Schenk.

17.45-18.00 **Μειμάρης Ιωάννης Εμμαν.**: Σιναϊτικά μετόχια στη Σάμο.

18.00-18.15 **Μιχαηλάρης Π.Δ.**: Άγιος Ιωάννης (Κολώνα) μετόχι της Μονής

της Πάτμου στη Σάμο (16ος-19ος αι.)

18.15-18.30 **Λάϊου Σοφία:** Τουρκικά έγγραφα που αφορούν την ιστορία της Σάμου 1581-1644

18.30-18.45 **Πάτση-Αποστολοπούλου Μάχη:** Η εκκλησιαστική ιστορία της Σάμου τον 16ο αιώνα.

18.45-19.00 Ερωτήσεις

19.00-19.30 Διάλειμμα

19.30-19.45 **Αποστολόπουλος Δημήτρης Γ.:** Ένα σημείωμα του 16ου αιώνα σε ένα σαμιακό χειρόγραφο.

19.45-20.00 **Πιτσάκης Κων/νος:** Οι μεταβυζαντινοί “τρισεπίσκοποι” με αφορμή την περίπτωση του Αρχιεπισκόπου Σάμου Ανθίμου (1648)

20.00-20.15 **Πολυκανδριώτη Ράνια:** Τα περιηγητικά κείμενα του 17ου αι. Το παράδειγμα της Σάμου. Μια αφηγηματολογική προσέγγιση.

20.15-21.00 Ερωτήσεις-συζήτηση

Σάββατο, 29 Απριλίου 1995

Πρωινή συνεδρίαση

Γ. ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ,

α. Οικονομική ζωή

9.00-9.15 **Κραββαρίτη Ελλην:** Μια υπόθεση φοροδιαφυγής στη Σάμο του 1825: Οικονομικές πραγματικότητες, πολιτικές συγκρούσεις.

9.15-9.30 **Χατζηιωάννου Μαρία-Χριστίνα:** Η διακυβέρνηση της Σάμου από τον Ιωάννη Κωλέττη.

9.30-9.45 **Μέλιος Νικόλαος:** Όψεις της οικονομικής ζωής της Σάμου τον 19ο αι. Στοιχεία για τους βασικούς κλάδους της παραγωγής όπως αυτά καταγράφονται στις προξενικές εκθέσεις του Ε.Ο.

9.45-10.00 **Καλαφάτης Θανάσης:** Τραπεζικές παρεμβάσεις και τοπική οικονομία (Σάμος 1880-1930)

10.00-10.15 **Κροκίδης Δημήτριος:** Η παραδοσιακή βιομηχανία της βυρσοδεψίας στα Καρλοβάσια Σάμου

10.15-10.30 **Βασιλένας Στρατής:** Η κοινωνικοοικονομική ζωή της Σάμου μέσα από τη διαφήμιση κατά τη χρονική περίοδο 1895-1899.

10.30-11.00 Ερωτήσεις-Συζήτηση

11.00-11.30 Διάλειμμα

β. Πληθυσμός και μετακινήσεις

11.30-11.45 **Κόμης Κώστας:** Πληθυσμιακές μετακινήσεις με αφετηρία το 1821. Η περίπτωση της Σάμου.

11.45-12.00 **Μουτάφης Γιώργος:** Κοινότητες Σαμίων στη Μικρά Ασία και την Αίγυπτο. (1875-1910)

12.00- 12.15 **Ιωάννου Τοκμακίδου Τίνα:** Οι Σαμιώτες στην ελληνική παροικία του Μόντρεαλ.

12.15-12.30 **Κοτζαμάνης Βύρων**: Οι δημογραφικές εξελίξεις ενός νησιωτικού νομού στη διάρκεια της τελευταίας πεντηκονταετίας. Σάμος.

12.30-13.00 Ερωτήσεις-Συζήτηση

Απογευματινή συνεδρίαση

γ. *Εξεγέρσεις, κρίσεις, παρεκκλίσεις*

17.30-17.45 **Βαφέας Νικόλαος**: Η εξέγερση του 1849 στη Σάμο. Μια τομή στην ιστορία της Ηγεμονίας.

17.45-18.00 **Κάραμποτ Φίλιππος**: “Ανασφαλείς ηγεμόνες” και “ελληνοσαμακές μηχανορραφίες”. Τα “Κοपाσικά” (Μάιος 1908) από βρετανική σκοπιά.

18.00-18.15 **Θρασύβουλος Δημήτρης**: Η κρίση του 1854. προβλήματα διατροφής και οργάνωσης μιας αγροτικής κοινωνίας.

18.15-18.30 **Λάνδρος Χρίστος**: Η ληστοπειρατεία στη Σάμο το 19ο αι.

18.30-18.45 **Σαρρηγιάννης Θεόδωρος**: Η κρίση στη γεωργία της Σάμου το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, αφετηρία οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων.

18.45-19.00 Ερωτήσεις

19.00-19.30 Διάλειμμα

δ. *Πολιτισμική ζωή, νοοτροπίες*

19.30-19.45 **Σαλίμπα Ζιζή**: Μόνη και έγκυος. Από τα έγγραφα του πρωτόκλητου δικαστηρίου των Ανατολ. Σποράδων.

19.45-20.00 **Picinnini Alberto**: La syndrome di Samos

20.00-20.15 **Ανδριώτης Νίκος**: Οι πυρκαγιές στη Σάμο το β' μισό του 19ου αιώνα και η αντιμετώπισή τους.

20.15-20.30 **Ξανθάκης Άλκης**: Η Ελληνική φωτογραφία και οι φωτογράφοι της Σάμου.

20.30-20.45 **Καλαξής Θανάσης**: Η ιστορία των ανασκαφών στο Ηραϊόν της Σάμου.

20.45-21.00 **Μαρκάτου Δώρα**: Εικαστικός αναχρονισμός στα πλαίσια της εκατονταετηρίδος του ελληνικού κράτους το 1930. Η περίπτωση της Σάμου.

21.00-21.15 **Φασουλάκης Στέριος**: Β.Α. Αιγαίο. Οικονομικο-κοινωνικές διαφορές και διαφορές νοοτροπιών και συμπεριφορών στα νησιά.

21.15-21.30 Ερωτήσεις

Κυριακή, 30 Απριλίου 1995

Πρωινή συνεδρίαση

ε. *Θεσμοί και ιδεολογίες*

9.00-9.15 **Μαρινέσκου Φλορίν**: Ο Ιωάννης Γκίκας, κυβερνήτης Σάμου.

9.15-9.30 **Penelea-Filitti Georgeta**: A visit to the Prince of Samos.

9.30-9.45 **Σφοίνη Αλεξάνδρα**: Γλώσσα και ιδεολογία: Λόγοι των Ηγεμόνων

στις Γενικές Συνελεύσεις των Σαμίων (1834-1912)

9.45-10.00 **Σεβαστάκης Αλέξης**: Πολιτικοί θεσμοί του ηγεμονικού καθεστώτος στη δεκαετία του 1870 και αναζητήσεις νέων ισορροπιών.

10.00-10.30 Ερωτήσεις

10.30-11.00 Διάλειμμα

11.00-11.15 **Κατσιογιάννη Ελπίδα**: Οι πολιτικές επιλογές των πληρεξουσίων από το 1880 ως το 1900, ως απόρροια της ιδεολογίας και της κοινωνικής τους καταγωγής.

11.15-11.30 **Σκορδύλης Κώστας**: Πολιτικές ομάδες στη Σάμο στην περίοδο της Ηγεμονίας.

11.30-11.45 **Χατζημιχάλη Αγγέλα**: “Αλήθεια”, “Ευνομία”, “Φως”. Η φυσιογνωμία των πρώτων ιδιωτικών εφημερίδων της Ηγεμονίας.

11.45-12.00 **Χατζηθεοδώρου Γεώργιος**: Ένα ανέκδοτο έργο (μικρό θεωρητικό της βυζαντινής μουσικής) του Γρ. Κωνσταντά.

12.00-12.15 **Παπαδάκη Λυδία**: Οι εκπαιδευτικές τάσεις στη Σάμο την περίοδο της Ηγεμονίας. Μερικές υποθέσεις εργασίας.

12.15-12.30 **Κουλούρη Χριστίνα**: Η Σάμος στα σχολικά βιβλία της Ηγεμονίας. Σχέσεις εθνικής και τοπικής ταυτότητας.

12.30-13.00 Ερωτήσεις-Συζήτηση

13.00-13.45 Στρογγυλή Τράπεζα

13.45-14.00 Λήξη Συνεδρίου

17.00-1900 Περιήγηση στο Ευπαλίνειο Όρυγμα, Σπηλιανή, Ηραίο και Αρχαιολογικό ή Παλαιοντολογικό Μουσείο.

Παράλληλη πρωινή συνεδρίαση

Σάββατο, 29 Απριλίου 1995

ΣΑΜΟΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

9.00-9.15 **Βαρβούνης Γ. Μανόλης**: Η λαογραφική έρευνα στη Σάμο και οι προοπτικές της. (19ος-20ος αι.)

9.15-9.30 **Γρατσία Σ. Μαρία**: Η γλώσσα των σαμιακών δικαιοπρακτικών εγγράφων και το σημερινό σαμιακό ιδίωμα.

9.30-9.45 **Ιωάννου-Γεωργάκη Τατιάνα**: Η εξέλιξη των ονομάτων στην τουρκοκρατούμενη Σάμο μέσα από τα μοναστηριακά αρχεία.

9.45-10.00 **Προμπονάς Ιωάννης**: Τα τοπωνύμια της Σάμου και η περί ερημώσεώς της θεωρία.

10.00-10.15 **Ζαϊκόβσκυ Βιτάλυ**: Ήθη και έθιμα του δωδεκαημέρου στη Σάμο και βαλκανομικρασιατική παράδοση.

10.15-10.30 **Ζαϊκόβσκαγια Τατιάνα**: Το σαμιακό “σκλάβωμα” (τάμα) σε σχέση με άλλα λαογραφικά στοιχεία.

10.30-11.00 Ερωτήσεις-Συζήτηση

11.00-11.30 Διάλειμμα

11.30-11.45 **Αυδίκος Ευάγγελος**: “Παπάς και Χατζής”. Ευχές και κοινωνικές

αξίες στη Σάμο.

11.45-12.00 **Μπάδα Κωνσταντίνα:** Η βιογραφία των αγαθών. Έπιπλα και σκεύη στη Σάμο. (19ος-20ος αι.)

12.00-12.15 **Κορρέ-Ζωγράφου Κατερίνα:** Τα ξενόφερτα κεραμικά της Σάμου (δεύτερο μισό 19ου αι. -αρχές 20ου).

12.15-12.30 **Παλάζη Χρύσα:** Τα παιδικά παραδοσιακά παιχνίδια της Σάμου.

12.30-12.45 **Χαρσούλη Άλκηστη-Ζωή- Βαρβούνης Μανόλης:** Όψεις των μετασηματισμών στο παραδοσιακό πολιτισμικό σύστημα της Σάμου μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

12.45-13.00 **Βερναδάκη Κων/να-Μελισσά Φανή-Μπούσκου Ευφρ. Βαρβούνης Μανόλης:** Το ερευνητικό πρόγραμμα "Τα παραμύθια της Σάμου". Μεθοδολογία-Συμπεράσματα.

13.00-13.30 Ερωτήσεις-Συζήτηση

ΤΑ 65 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΗΣ ΕΤΕ

Φέτος συμπληρώνονται 65 χρόνια από την ίδρυση του ΤΥΠΕΤ το 1930. Μια πρώτη προσέγγιση στο ζήτημα των Ασφαλιστικών Ταμείων, των Κοινωνικών Ασφαλίσεων γενικά και του ΤΥΠΕΤ ειδικότερα, παρουσιάστηκε το 1934 στο πρωτοσέλιδο του 1ου φύλλου της "Τραπεζτικής" που εκδίδει ο Σύλλογος Υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΣΥΕΤΕ).

Με την ευκαιρία των 65 χρόνων από την ίδρυση του ΤΥΠΕΤ η "Τραπεζτική" παρουσίασε, στο τεύχος του Φεβρουαρίου του 1995, την ιστορία και τον ιδιαίτερο ρόλο των Ασφαλιστικών Ταμείων στο Ευρωπαϊκό κίνημα τα τελευταία 150 χρόνια. Ταυτόχρονα το ΤΥΠΕΤ, μετά από πρόταση και εισήγηση του υπογράφοντα, αποφάσισε να οργανώσει ημερίδα στις 11 Μαΐου 1995 στο ξενοδοχείο CARAVEL με θέμα "Πόλος και Προοπτικές των Ασφαλιστικών Ταμείων στην Ελλάδα και την Ευρώπη" με συμμετοχή των αντίστοιχων ελληνικών και ξένων Ταμείων όπως και άλλων παραγόντων του τομέα υγείας των εργαζομένων.

Α. Κράους

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης οργανώνει στο Ρέθυμνο, μεταξύ 19-21 Οκτωβρίου 1995, διεθνές συμπόσιο με θέμα: “Η Ευρωπαϊκή επιχείρηση: Προσαρμογή και Ανανέωση στον 20ο αιώνα”. Με το συμπόσιο αυτό επιδιώκεται η παρουσίαση και η διαχρονική σύγκριση επιχειρηματικών συστημάτων, όπως η μεγάλη μετοχική επιχείρηση, η μικρή οικογενειακή μονάδα και η υπό κρατικό έλεγχο οργάνωση που επικράτησε στην Ανατολική Ευρώπη. Θα εξετασθούν ειδικότερα οι εμπειρίες περιοχών όπως α. η Μεσόγειος, β. Τα Βαλκάνια, γ. η Κεντρική Ευρώπη, δ. η Βόρεια Ευρώπη, ε. Η Δυτική Ευρώπη. Οι εργασίες θα κλείσουν με μία συζήτηση στρογγυλής τράπεζας με θέμα: “Η Ευρωπαϊκή Επιχείρηση (1870-2000) μακροπρόθεσμες τάσεις. Παρελθόν και μέλλον”.

Ευρύτερος σκοπός του συμποσίου είναι να έρθει η χώρα μας σε στενότερη επαφή με διεθνείς οργανισμούς, ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια και επιχειρήσεις. Επιδιώκεται επίσης η δημοσιοποίηση της επιστημονικής δραστηριότητας της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα αιχμής της σύγχρονης έρευνας και η ενημέρωση σχετικά με τις αντίστοιχες έρευνες και τους προβληματισμούς που αναπτύσσονται στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Η επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου αποτελείται από τους

1. Γεώργιο Δερτιλή, 2. Μαργαρίτα Δρίτσα, 3. Terry Gourvish, 4. Hakan Lindgren, 5. Alice Teichova, 6. Ελισάβετ Ζαχαριάδου.

Η οργανωτική επιτροπή αποτελείται από τους:

1. Ελισάβετ Ζαχαριάδου, 2. Μαργαρίτα Δρίτσα, 3. Γεώργιο Μαργαρίτη, 4. Νίκο Παντελάκη, 5. Νάνση Παπαλεξανδρή.

Μαργαρίτα Δρίτσα

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΙΑΕΝ) ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

Η Επιτροπή του Ιστορικού Αρχείου Νέας Γενιάς, που αποτελείται από τους Σπύρο Ασδραχά, Γιάννη Γιαννουλόπουλο και Τριαντάφυλλο Σκλαβενίτη, παρουσίασε την Παρασκευή 14.4.1995 το ερευνητικό και εκδοτικό πρόγραμμά της.

Στην εκδήλωση μίλησαν οι Βασίλης Παναγιωτόπουλος, διευθυντής Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Παναγιώτης Τσιλιγκαρίδης, Γενικός Γραμματέας Νέας Γενιάς.

Το ερευνητικό πρόγραμμα του 1994 περιλαμβάνει τις έρευνες της Άννας Ματθαίου, “Ο κύκλος της παιδικότητας. Συμπεριφορές και αντιλήψεις για το παιδί στις αναπαραστάσεις της Τουρκοκρατίας”, του Δαυΐδ Αντωνίου, “Νεόφυτος Νικητόπουλος (1795-1846): οι ανεκπλήρωτες ελπίδες ενός δασκάλου”, της Μαρίας Κορασίδου, “Φυσική επιβίωση και προστασία της υγείας των παιδιών το 19 αι”. και της Χριστίνας Κουλούρη, “Αθλητικά σωματεία (1880-1922)”.

Το εκδοτικό πρόγραμμα του 1994 περιλαμβάνει τα βιβλία της Αλώς Σίδερη, “Έλληνες φοιτητές στο Πανεπιστήμιο της Πίζας (1806-1861)”, της Άννας Αγγελοπούλου και Αίγλης Μπρούσκου, “Επεξεργασία παραμυθιακών τύπων και παραλλαγών ΑΤ 700-749. Κατάλογος Ελληνικών παραμυθιών Γ.Α. Μέγα-2”, του Δημήτρη Κυρτάτα, “Παιδαγωγός. Η ηθική διαπαιδαγώγηση στην ύστερη ελληνική αρχαιότητα”.

Στην παρουσίαση ανακοινώθηκε επίσης ότι κυκλοφόρησε το φυλλάδιο “*Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Ερευνητικό πρόγραμμα, Διεθνή Συμπόσια, Δημοσιεύματα 1983-1989, 1994-1995*”, Αθήνα 1995 16 σ. και ότι ανατυπώθηκε το φυλλάδιο: “*Στόχοι του ερευνητικού προγράμματος*” τα οποία είναι στη διάθεση των ερευνητών. Η Επιτροπή του ΙΑΕΝ δέχεται τις προτάσεις των ερευνητών για το 1995-1996 ως το τέλος Μαΐου 1995. Οι εκδόσεις του ΙΑΕΝ (1-24) διατίθενται στα βιβλιοπωλεία (κεντρική διάθεση “Κατάρτι”, Μαυρομιχάλη 9, Αθήνα).

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

XIII ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΡΧΕΙΩΝ,

Πεκίνο 2-7.9.1996

Το XIII Διεθνές Συνέδριο Αρχείων θα πραγματοποιηθεί στις 2 με 7 Σεπτεμβρίου 1996 στο Πεκίνο στο Διεθνές Συνεδριακό Κέντρο με θέμα : Τα Αρχεία στο τέλος του αιώνα: Αποτίμηση και προοπτικές.

Το πρόγραμμα, όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα, έχει ως εξής:

Plenary Sessions Program**First Plenary Session**

Principal Paper: *“International Archival Cooperation since the Brussels Congress in 1910”*

Speaker: Jan Van Den Broek, Gemeentearchief, The Netherlands

First Subsidiary Paper: *“Archival Cooperation for facilitating Access and Use of Archives. Programmes for the Reconstitution of Archival heritages, Production of Finding Aids, Modernisation of Access Rules and Standards”.*

Speaker: Jerzy Skowronek, Naczelna Dyrekcja Archiwow, Poland

Second Subsidiary Paper: *“North-South and South-South Cooperation for archival Development”.*

Speaker: Almany Stell Conte, National Archives of Guinea, Guinea.

Third Subsidiary Paper: *“Structures for Cooperation: Intergovernmental and Non-governmental, Bilateral and Multilateral, worldwide and Regional Constraints Inherent to these Structures”.*

Speaker: Clive Smith, Archives of the World Bank, United States

Fourth Subsidiary Paper: *“Cooperation in Crisis: International rescue Actions in Case of disasters, Wars or Thefts of Archives”.*

Speaker: Vladimir P. Tarasov, Russian Historical State Archives, Russia.

Fifth Subsidiary Paper: *“A programme for preserving and Opening to*

Research Archives of International Organisations".

Speaker: Antoine Fleury, Universite de Geneve, faculte des lettres, departement d'histoire generale, Switzerland.

Second plenary session

Principal paper: *"Continuity and Change in Archival Legislation Structures and Infrastructures"*.

Speaker: Wang Dejung, State archives Bureau of China, China.

First Subsidiary Paper: *"From Medieval Erudition to Information Management: Evolution of the Archival Profession"*.

Speaker: Edward Higgs, Welcome Unit for the History of Medicine University of Oxford, United Kingdom.

Second Subsidiary Paper: *"Archival Expansion Outside the Traditional Government Field"*.

Speaker: Lars Wessman, Archives of the Labor Movement, Sweden.

Third Subsidiary Paper: *"The Physical Archives and the Virtual Archives"*.

Speaker: David Bearman, Archives and Museum Informations, United States.

Fourth Subsidiary Paper: *"Archives Legislation and Archives Administration"*.

Speaker: Virginia Chacon Arias, Archivo Nacional de Costa Rica, Costa Rica.

Third Plenary Session

Principal Paper: *"Interaction of Archival Theory and Practice since the Publication of the Dutch Manual"*.

Speaker: Terry Cook, National Archives of Canada, Canada.

First Subsidiary Paper: *"An Assessment of the Archival Literature"*.

Speaker: Feng Huiling, Archives College of People's University of China, China.

Second Subsidiary Paper: *"A Question of Ethics: Administration versus Scholarship?"*

Speaker: Michael Muller, Bundesarchiv, Germany.

Third Subsidiary Paper: *"The Principle of Provenance: Should it remain the bedrock of the profession?"*

Speaker: Antonella Mule de Luigi, Ufficio Centrale Beni Archistici.

Fourth Subsidiary Paper: *"Archival Science: National and Cultural Traditions, or International Discipline?"*.

Speaker: U.O.A. Esse, Branch Office of the National Archives at Enugu,

Nigeria.

Fourth Plenary session

Principal Paper: *“The Impact of Modern Technology on Archives and Archival Work”*.

Speaker: Christine Nougaret, Direction des Archives de France, France

First Subsidiary Paper: *“Preserving Television Transmissions: Strategies for Acquisition, Storage and Use”*.

Speaker: Habibah Yahya, National Archives of Malaysia, Malaysia.

Second Subsidiary Paper: *“Resources and Technology: Opportunities and Illusions”*.

Speaker: Pedro Gonzalez Garcia, Archivo general de Indias, Spain.

Third Subsidiary Paper: *“International Research: Appraisal and Preservation of Scientific Data Bases”*.

Speaker: Kenneth Thibodeau, National Archives and Records Administration, United States

Fourth Subsidiary Paper: *“Adapting Professional Education to the Transnational Information Environment”*.

Speaker: Theo Thomassen, Rijks Archiefschool, The Netherlands.

Η Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία προβληματίζεται για τη συμμετοχή των Ελλήνων αρχειονόμων στο Παγκόσμιο Αρχειονομικό Συνέδριο της Κίνας (που θα συνδυαστεί και με μία εκδρομή στα πιο αξιοθέατα μέρη της χώρας). Όσοι συνάδελφοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν, παρακαλούνται να έρθουν σε επαφή με τον αντιπρόεδρο της Ε.Α.Ε., Αλέξη Κράους.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΓΑΚ- ΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ: *Η ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις.*, Χαλκίδα 1995.
σελ.198

Τα ΓΑΚ- Αρχεία ν. Εύβοιας, υπηρετώντας πάντα με συνέπεια και φροντίδα τον πολιτιστικό ρόλο των αρχείων, παρουσίασαν πριν από λίγο καιρό ένα ακόμη εξαιρετικό δείγμα δράσης στον τομέα αυτό.

Πρόκειται για την τελευταία καλαίσθητη έκδοση των Αρχείων ν. Εύβοιας “*Η ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις*”, την οποία επιμελήθηκαν η προδस्ताμένη του Αρχείου Κάλλια Χατζηγιάννη με τους συναδέλφους της, Θωμά Μελά και Σπύρο Μπελεγράτη.

Το βιβλίο, το οποίο γράφτηκε και εκτυπώθηκε στους υπολογιστές των Αρχείων Εύβοιας, είναι αντίστοιχο ανάλογων στο εξωτερικό και στηρίχθηκε στην επιλογή από τη διεθνή βιβλιογραφία θεμάτων σχετικών με την τοπική ιστορία προσθέτοντας, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο, στοιχεία και συμπεράσματα από την ελληνική πραγματικότητα.

Αποτελεί συνεισφορά στον προβληματισμό και στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλεται για την ένταξη της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου αλλά ταυτόχρονα ενθαρρύνει, παρακινεί και βοηθά όλους εκείνους που, μέσα ή έξω από αυτό, θα ήθελαν να γίνουν αρωγοί ενός τέτοιου εγχειρήματος.

Το πρίσμα μέσα από το οποίο αναλύεται το ζήτημα της τοπικής ιστορίας είναι εκείνο του αρχειονόμου - διαχειριστή της τοπικής ιστορίας, του ιστορικού αλλά και εκείνο του εκπαιδευτικού που έχει ήδη συμμετάσχει στην προσπάθεια ένταξής της στο σχολείο.

Η ύλη του βιβλίου διαιρείται σε τρία μέρη. Στα τρία κεφάλαια του πρώτου μέρους παρουσιάζεται η πρόταση και οι επιμέρους στόχοι της, αναλύεται το θέμα της τοπικής ιστορίας και των απαιτήσεών της και τίγονται γενικά ζητήματα γύρω από την εισαγωγή της τοπικής ιστορίας στο σχολείο.

Το δεύτερο μέρος αφιερώνεται στις πηγές και την τυπολογία τους.

Υποδεικνύονται ταυτόχρονα μέθοδοι προσέγγισης του αρχειακού υλικού μέσα από υπάρχοντα εργαλεία έρευνας και παραθέτονται οι βασικές του κατηγοριοποιήσεις (δημοτικά, κοινοτικά, διοικητικά και σχολικά αρχεία), δίνοντας χαρακτηριστικά παραδείγματα για την κάθε μια. Παράλληλα αποκαλύπτεται στον αναγνώστη, με συγκεκριμένα παραδείγματα, η γοητεία που κρύβεται πίσω από τις πληροφορίες που παρέχουν οι πηγές, δίνοντας το ερέθισμα για περαιτέρω έρευνα.

Στην επιλογή του θέματος, σε σχέση πάντα με την τοπική ιστορία, και τον τρόπο προσέγγισής του εστιάζεται το πρώτο κεφάλαιο του τρίτου μέρους του βιβλίου. Ακολουθούν συγκεκριμένες προτάσεις για τις μεθόδους διδασκαλίας της αρχαίας περιόδου της τοπικής ιστορίας η οποία, όπως σημειώνεται, ενισχύει την αυτογνωσία των μαθητών και συντελεί στην “αισθητοποίηση” και κατανόηση φαινομένων της γενικής ιστορίας. Το επόμενο κεφάλαιο του τρίτου μέρους εστιάζεται στην έρευνα γύρω από την ιστορία του σχολείου, μιας δηλαδή συγκεκριμένης σχολικής μονάδας ανεξαρτήτως βαθμίδας, σε συνάρτηση πάντοτε με τα τοπικά ιστορικά δρώμενα. Θίγεται επίσης για περαιτέρω έρευνα το θέμα το μικρασιατικού ελληνισμού ως αντικείμενο μελέτης σε σχέση με την έλευση και την εγκατάσταση των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο¹, καθώς και το θέμα της ιστορίας των επιχειρήσεων σε σχέση με την κοινωνική ιστορία.

Ακολουθεί ένα ειδικό κεφάλαιο για τον τρόπο που οργανώνεται μια έκθεση και τους βασικούς κανόνες που τη διέπουν έτσι ώστε να συμβάλει στην προβολή των πτυχών της τοπικής ιστορίας.

Το βιβλίο κλείνει με ένα παράρτημα, όπου παρουσιάζονται σε μεταγραφική αποσπάσματα από τους κοινοτικούς κανονισμούς της Λαμψάκου, αποσπάσματα από τον τοπικό τύπο καθώς και δείγματα δημοσίων εγγράφων

Κλείνοντας, θα σημειώναμε ότι η έκδοση αυτή αποτελεί πολύτιμο οδηγό και αναφορά τόσο για τη μελέτη όσο και τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας, με γνώμονα την προσέγγιση των άμεσων πηγών, δείχνοντας με σαφήνεια τη βούληση των Αρχείων Εύβοιας να σταθούν αρωγοί και καθοδηγητές σ’ αυτή την προσπάθεια.

Αμαλία Παππά-Καραπιδάκη

¹ Στα ΓΑΚ-Αρχεία ν. Ευβοίας φυλάσσονται αρχεία από την περιοχή της Μικράς Ασίας και έχουν γίνει αντικείμενο μελέτης και επεξεργασίας.

ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ....

Η ΚΥΡΙΑ ΚΛΕΙΔΑΡΟΤΡΥΠΑ

Κάθε βράδυ που η κυρία κλειδαρότρυπα έμενε μόνη της, σηκωνόταν σιγά-σιγά από τη θέση της, βάδιζε λίγο πάνω κάτω μέσα στο δωμάτιο να ξεμουδιάσει κι ύστερα στεκόταν μπροστά στα ράφια με τους φακέλους, τους άνοιγε προσεκτικά και έριχνε κλεφτές ματιές στην ιστορία.

Δεν ήταν μια τυχαία κλειδαρότρυπα. Με την οπή της προστάτευε από όλους τους πιθανούς εχθρούς την εθνική μας κληρονομιά. Ήταν η κλειδαρότρυπα των Κρατικών Αρχείων.

Κανείς δεν τόξερε ούτε βέβαια μπορούσε να το φανταστεί πως μια τόση δά τρυπίτσα επιτελούσε έργο σοβαρό και εθνικό. Ο καθένας απ'όσους βρίσκονταν εκεί μέσα θεωρούσε τον εαυτό του σπουδαίο και τρανό. Με δυσκολία αναγνώριζε κάποιο μεράδι αξίας και στους άλλους. Κι αυτό, μόνο όταν το επέβαλλαν οι περιστάσεις. -Όμως, τι σημασία έχει η αναγνώριση των άλλων, σκεφτόταν η κυρία κλειδαρότρυπα. Σημασία έχει να ξέρεις ότι γράφεις ιστορία. Κάποια μέρα οι ιστορικοί ίσως θεωρούσαν και τις κυρίες κλειδαρότρυπες σαν έναν από τους κινητήριους παράγοντες της ιστορικής μας εξέλιξης, μαζί με άλλους βέβαια, ολότελα αγνοημένους την σήμερον ημέραν. Αυτό, συλλογιζόταν, θ'αργούσε κάπως να συμβεί, μα η εποχή της μετα-ιστορίας, όπου ο άνθρωπος θ'απέδιδε φόρο τιμής σε κάθε ύπαρξη αγνοδιαγραφόταν στον μακρινό ορίζοντα και κείνη αυτό μπορούσε να το δει.

Καθώς λοιπόν διάβαζε κάθε βράδυ για τα μεγάλα και θαυμαστά έργα των ανθρώπων, χωρίς να το καταλάβει γινόταν όλο και πιο σοφή.

-Τι να την κάνουν τόση σοφία, αναρωτιόταν, αφού κανείς δεν μπορεί να μ'ακούσει και κανείς δεν πρόκειται να δώσει σημασία σε μια κλειδαρότρυπα.

Έτσι αποφάσισε από μόνη της να κάνει κάποια χρήση αυτής της αυξανόμενης νοητικής της ικανότητας. Είχε παρατηρήσει από καιρό κάτι

περίεργα σημαδάκια πάνω στα έγγραφα, που οι εντός αποκαλούσαν σφραγίδες. Μόνο που δεν είχαν όλα τα χαρτιά αυτά τα περίεργα σημαδάκια. Ήταν χαρτιά σχεδίων και προχεδίων και προτάσεων. Κάποιος Κλεάνθης, για παράδειγμα, είχε προτείνει ένα πολύ ωραίο σχέδιο πολεοδομικό για μια πόλη που τη λέγανε Αθήνα, αλλά οι άνθρωποι συνέχεια γκρίνιαζαν γ' αυτή. Δεν άργησε να καταλάβει, έτσι σοφή που ήταν, πως γι' αυτή την γκρίνια φταίει εκείνη η σφραγίδα που κατά λάθος δεν μπήκε στο χαρτί. Με τον καιρό μαζεύτηκαν κι άλλα πολλά τέτοια χαρτιά, τα φύλαξε όλα μαζί σ' ένα κιβώτιο ψηλά στο ράφι με την ένδειξη Π (προθέσεις).

-Η ιστορία δεν γράφεται με τις προθέσεις των ανθρώπων, είπε και σφράγισε το κιβώτιο.

Κάποια μέρα που έβρεξε πολύ, κατάλαβε πως έπρεπε να στενέψει την τρυπίτσα της, ώστε να μην αφήσει ούτε μια υποψία διαφυγής στο νέο εχθρό. Αυτό μόνο μπορούσε να κάνει και το έκανε πολύ συνειδητά. Την άλλη μέρα το πρωί, όταν έφτασαν οι εντός δεν κατόρθωσαν ν' ανοίξουν την πόρτα. Πώς να χωρέσει το κλειδί σε μια στενεμένη κλειδαρότρυπα. Απευθύνθηκαν στα αφεντικά. Εκείνοι στην αρχή πανικοβλήθηκαν, όπως ταιριαζει σε υπεύθυνα άτομα, και έπειτα αδιαφόρησαν. Την άφησαν στη θέση της και στο στρίμωγμά της. -Ευτυχώς που οι σπουδαίοι και τρανοί είναι στην ουσία αδιάφοροι, μονολόγησε.

Σε λίγο η βροχή μετέτρεψε τους δρόμους σε ρυάκια. Και τα ρυάκια αδίστακτα ξεχύθηκαν στα υπόγεια των κτηρίων. Κι όλο ανέβαιναν τους ορόφους. Το νερό έγλειψε σχεδόν τα πόδια της, και κείνη σφιγγόταν όλο και πιό πολύ, προτάσσοντας τα στήθη της στον απειλητικό εισβολέα. Ευτυχώς έφτασε ως εκεί. Τίποτα απ' όσα εκείνη φύλαγε δεν θα παρέδινε αμαχητί. Όμως, ώ δυστυχία της, καταρράκτες τ' ουρανού ξεχύθηκαν με ορμή απ' τα παράθυρα του κτηρίου και όλο έγινε μια λίμνη, μια λιμνοθάλασσα. Τα χαρτιά πνιγμένα στο νερό. Ένα βλέμμα απελπισίας κι ύστερα χαλάρωσε την προσπάθεια, άφησε ελεύθερη την οπή της και παρασύρθηκε κι αυτή στη δίνη του νερού. Μάταιος ο αγώνας της. Προσπάθησε να επιπλεύσει μα δεν ήταν φτιαγμένη για να ζει στα νερά. Σε λίγο παράδοσε την ψυχή της και την άλλη μέρα τη βρήκαν νεκρή πάνω στο κιβώτιο που είχε την ένδειξη Π.

Ακούστηκε πως χρόνια πολλά μετά, σε μια μικρή χώρα, φρουροί στρατιώτες φύλαγαν σε περίοπτη θέση ένα σφραγισμένο κιβώτιο. Άνθρωποι του πνεύματος απ' όλο τον κόσμο την επισκέπτονταν κατά συρροήν για να διαβάσουν αυτά που ήταν κρυμμένα κι ασφράγιστα στο σφραγισμένο κιβώτιο. Έγιναν έρευνες ποικίλες και γράφτηκαν μελέτες πολύτιμες γι' αυτά που δεν

έγιναν αλλά μπορούσαν να γίνουν. Έτσι, χωρίς να το καταλάβουν, σ' αυτή τη χώρα οι άνθρωποι πέρασαν από την ιστορία στο μύθο.

Άλλες πάλι φήμες λέγανε πως το κιβώτιο φυλασσόταν αυστηρά, για να μην το πλησιάσει κανείς και ανοίγοντάς το διαπιστώσει την απόσταση ανάμεσα στο όνειρο και την πραγματικότητα. Και πως αυτή η μικρή χώρα φύλαγε μ' αυτόν τον τρόπο και την ντροπή της που όλο μεγάλωνε...

Στέλλα Νταβαρούκα, 1994

ΑΡΧΕΙΑΚΟ INTERMEZZO

Πέμπτη μεσημέρι, παραμονή Θεοφανείων και περασμένες δύο. Σχεδόν όλοι φευγάτοι. Έχει πιάσει και να βρέχει.

“Να πάρει η ευχή, πάλι καμμένη η λάμπα στην τουαλέτα”. Την έπιασαν τα νεύρα της. Άρχισε να ψαχουλεύει στη γκρι μεταλλική ντουλάπα με τα αναλώσιμα καθαριότητας, ΑΖΑΞ, χαρτί τουαλέτας, χειροπετσέτες και τα τοιαύτα. Να κι οι λάμπες. Θρίαμβος.

Εισ άγραν καρέκλας και νάμαστε, ξεβιδώθηκε η λευκή σφαίρα, βιδώθηκε η λάμπα, ξαναβιδώθηκε το λαμπόγυαλο. Ύστερα την έπιασε το φιλότιμο και βίδωσε κι άλλη μία στην ανδρική τουαλέτα. Λυπήθηκε τους γέρους θαμώνες του αναγνωστηρίου και την ταλαιπωρία τους στα σκοτεινά.

Ένοιωσε σα νάφτυσε άλλη μια φορά το Δημόσιο. Ο λύκος, λέει, έχει χοντρό λαιμό γιατί κάνει τις δουλειές του μόνος του. Ύστερα άκουσε το καζανάκι της άλλης, της “επίσημης” τουαλέτας, να τρέχει. Τώρα μιλάμε πια για αγανάκτηση. Μήνες αυτή η διαρροή. Θυμήθηκε τον τετραπλασιασμό στους λογαριασμούς της ΕΥΔΑΠ και φούντωσε. Γιατί τόσος ωχαδερφισμός βρε παιδί μου;

Όρμησε προς τη Γραμματεία να ενημερώσει, δηλαδή για την ακρίβεια να το ξαναπεί. Να πει και για την ΕΥΔΑΠ και για τη γενική απονία για όσα δεν κλείνει η πόρτα μας και άλλα τέτοια παρόμοια. Και τότε κατάλαβε ότι την είχαν κλειδώσει στα ΓΑΚ. Οι κλειδοκράτορες της απέναντι πτέρυγας-όπου και η τουαλέτα- έφυγαν βιαστικά για το τριήμερο. Θυμήθηκε ότι της είχε φανεί πως άκουσε θόρυβο πόρτας και η κακή σκέψη της είχε περάσει σαν

αστραπή απ' το μυαλό. Μα δε θέλησε να το πιστέψει. Εξάλλου και τι νάκανε από την τουαλέτα, πέστε μου δηλαδή.

Χτύπησε την τζαμένια πόρτα του διαδρόμου. Ανώφελη κίνηση. Άκουγε τους υπαλλήλους της Δασικής Υπηρεσίας στον τέταρτο όροφο να χαχανίζουν. Βλέπεις ήταν Πέμπτη μεσημέρι με τριήμερη αργία ενόψη. Πάσα ευθυμία, ακόμη και θεόχαζη, δικιολογημένη. Ευτυχώς οι συνάδελφοι του Τμήματός της ήταν όλοι απέναντι, οι τελευταίοι των Μοϊκανών, όπως πάντα. Πού θα πήγαινε, θάβγαιναν οπωσδήποτε. Θυμήθηκε ότι είχε αφήσει μια γουλιά καφέ για μετά την τουαλέτα. Και τα χαρτιά της ανοικτά στο γραφείο, τα σημειωματάρια, την αντζέντα, κάποιο βιβλίο, ένα κομμάτι του εαυτού της σε κοινή θέα. Πάλι εκείνη η αγανάκτηση.

Η απέναντι τζαμαρία, η δικιά της, φωτίστηκε καθώς ξεπρόβαλε η γνώριμη φιγούρα της συναδέλφου που κρατούσε στο χέρι το δικό της το φλυτζάνι, το εκρού με τα ροζ ανθάκια, δώρο μιας άλλης συναδέλφου σε μιαν άλλη δουλειά. Το φλυτζάνι με την τελευταία γουλιά του καφέ πήγαινε για πλύσιμο. Ήταν ολοφάνερο πως ήταν θέμα εξοικονόμησης χρόνου. Και οι τελευταίοι έπρεπε να φύγουν κάποτε. Έδωσε το κακό μαντάτο με νοήματα. Χτύπησε συναγερμός που λένε. Αμήχανα γέλια, φιλότιμες προσπάθειες παρηγοριάς, σχέδια, χειρονομίες, όλα μαζί σε επιστράτευση.

Δεν μπορούσε να πει πως δεν ήταν ψύχραιμη. Δεν ήταν βέβαια και ολομόναχη. Τέσσερις γνώριμες φάτσες, το Τμήμα της το ένδοξο βάλθηκε να της κρατάει παρέα. Ο ένας ξεφυσούσε αγανακτισμένος, ο άλλος αγόρευε, η άλλη έκανε ρεπορτάζ αγοράς δείχνοντας και τα καινούργια της παπούτσια.

Τηλέφωνα, κόντρα τηλέφωνα, θυρωροί, Διευθυντές, κλειδαράδες, διαβουλεύσεις-βλέπεις ο κλειδαράς ήθελε και το “100” για εγγύηση, γιατί η κλειδαριά ήταν ασφαλείας που λένε. Τέλος η υπόθεση δρομολογήθηκε, δηλαδή ο κλειδαράς είπε πως ξεκινούσε για τον απεγκλωβισμό, καλό του δρόμο του ανθρώπου μεσημεριάτικα με την κίνηση. Της ερχόνταν γέλια. Κλεισμένη σ' ένα διάδρομο, ζήτημα νάναι ένα επί δύο, πίσω πόρτες κλειστές, μπροστά μια τζαμαρία κλειδωμένη κι απ' έξω τέσσερις φιγούρες, κάτι σαν επισκεπτήριο φυλακής, και τα λόγια κι η ορθοστασία να δίνουν και να παίρνουν. Κάποιος έχυσε τη γουλιά του καφέ στον ψύκτη κι άρχισε να ξεπλένει μηχανικά το φλυτζάνι. Πάει ο καφές της, εκείνη ντε η γουλιά που την ονειρευότανε στην τουαλέτα, η τελευταία γουλιά.

Κόντευε να περάσει μια ώρα. Ξαφνικά ένοιωσε απέραντα ηλίθια. Κολυμπούσε σ' ένα πέλαγο ηλιθιότητας κουλουροκατινέ προσπαθώντας

μάταια να κρατηθεί από τη Συλλογή Ζερλέντη, τα Έντυπα του Βλαχογιάννη, κάτι χειρόγραφα της Συλλογής Μάμουκα και κάτι παρόμοια...

Ο κλειδαράς έφτασε σιωπηλός και σίγουρος για τον εαυτό του. “Μέχρι τη Δευτέρα θα σ’αφήσουμε μέσα” έκανε το αστεϊάκι του κι ύστερα παραβίασε φιλότιμα την τζαμόπορτα.

Μετά δε θυμάται ακριβώς τι έγινε. Ορμησε προς την ελευθερία, έτρεξε φουριόζα να μαζέψει τα χαρτιά της. Κάτι λέγανε για λεφτά-λεφτά μαζί της δεν είχε- για τιμολόγια, για κάτι χρέη των ΓΑΚ στον κλειδαρά από τον Αύγουστο, γκρίνιες. Το ηρωικό Δημόσιο τής κάρφωνε απανωτά στιλέτα στην πλάτη.

Της φάνηκε πως είδε το φίλο της τον μπάμπια Γιάννη απ’τη Ναύπακτο. Σα να τη χτύπησε καλόκαρδα στον ώμο, χαμογελώντας μέσ’ απ’ τα χοντρά κοκκάλινα γυαλιά. Κούνησε το κεφάλι του με νόημα και γύρισε να φύγει. Τον πήρε από πίσω και τότε είδε και στη δική του πλάτη στιλέτα...

Η παραβιασμένη πόρτα ξεκλείδωτη και εις δόξαν των μέτρων ασφαλείας κορόιδευε αλύπητα το χάλι της ενώ το καζανάκι της τουαλέτας συνέχισε να τρέχει απελπισμένα ανίκανο να καταπιεί τόση μιζέρια.

μ.β.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η συντακτική επιτροπή των “Αρχειακών Νέων” έλαβε την επιστολή της ιστορικού κας Χριστίνας Αγγριαντώνη την οποία και δημοσιεύει ολόκληρη με το υστερόγραφό της. Το μόνο που έχει να επισημάνει σε σχέση με το θέμα που ανακινεί η επιστολή είναι ότι, αποτελεί απαράβατη αρχή του περιοδικού να μην επεμβαίνει στα ενυπόγραφα άρθρα των μελών της Εταιρείας, τα οποία άλλωστε εκφράζουν απολύτως το συντάκτη τους.

Αγαπητοί φίλοι,

Στο τελευταίο τεύχος των *Αρχειακών Νέων* (10/Νοέμβριος 1994) δημοσιεύεται άρθρο της κας Μαργαρίτας Δρίτσα με τίτλο “*Αρχεία επιχειρήσεων και ιστορία επιχειρήσεων*” (σ.17-26). Επειδή οι ανακρίβειες και παραλείψεις του άρθρου αυτού οδηγούν σε εσφαλμένη πληροφόρηση των αναγνωστών του περιοδικού, σχετικά με την κατάσταση πραγμάτων στο χώρο της Ιστορίας και των Αρχείων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα, σας παρακαλώ να δημοσιεύσετε στο επόμενο τεύχος την επιστολή μου αυτή με τις παρακάτω αναγκαίες επανορθώσεις.

1) Αναφέρει η κα Δρίτσα ότι “το ΚΝΕ ασχολείται επίσης, σύμφωνα με κάποιες αόριστες πληροφορίες, με το αρχείο της ΔΕΗ”. Οι “αόριστες πληροφορίες” έχουν ανακοινωθεί δημοσίως και στα ειδικά έντυπα του ΚΝΕ (βλ. εσωκλειόμενο *Ενημερωτικό Δελτίο τχ. 8* (Μάρτιος 1993) και *Έκθεση Πεπραγμένων 1981-1991*, Αθήνα 1992, σ.29) αλλά και στον ημερήσιο τύπο (*Καθημερινή*, 26.1.1994). Πρόκειται για συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα για την ιστορία του εξηλεκτρισμού, που ξεκίνησε το 1990 με χρηματοδότηση από τη ΔΕΗ και του οποίου ένα από τα βασικά καθήκοντα ήταν η καταγραφή και πρώτη αξιοποίηση του αρχειακού υλικού της ΔΕΗ. Οι πρώτες μελέτες που προέκυψαν από το πρόγραμμα αυτό, των Στάθη Τσοτσορού (για την ιστορία της ΔΕΗ) και Δήμητρας Σαμίου (καταγραφή των ηλεκτρικών επιχειρήσεων που εξαγοράστηκαν από τη ΔΕΗ με βάση τα αρχεία της) βρίσκονται σήμερα στο τυπογραφείο.

2) Το πρόγραμμα για την ιστορία του εξηλεκτρισμού εντάσσεται σε ευρύτερο ερευνητικό πρόγραμμα του ΚΝΕ με τίτλο “*Ιστορία Επιχειρήσεων και Βιομηχανική Αρχαιολογία*”, που ξεκίνησε το 1990 ακριβώς με τον εξηλεκτρισμό και σήμερα συνεχίζεται, όπως φαίνεται στα παραπάνω

δημοσιεύματα, σε άλλους τομείς (μεταξουργία, κλωστοϋφαντουργία, κ.λπ., βλ. και το *Ενημερωτικό Δελτίο του ΚΝΕ*, τχ. 10, Οκτώβριος 1993). Συνεπώς η διατύπωση του εν λόγω άρθρου ότι “στην Ελλάδα το αντικείμενο είναι πολύ προσφατό [...] παρ’όλα αυτά σήμερα δύο έρευνες βρίσκονται υπό εξέλιξη [...] και οι δύο γίνονται στο Πανεπιστήμιο Κρήτης” (σ.20, 2η § και υποσ.1) είναι τουλάχιστον ανακριβής.

3) Σχετικά με το Αρχείο Ρετσίνα, στο *Συνέδριο Ιστορίας των Επιχειρήσεων* που οργάνωσε η SORHIS το 1990 στην Αθήνα, με πρωτοβουλία και ευθύνη της συγγραφέως του άρθρου, παρουσιάστηκε ανακοίνωση για την Επιχείρηση των Αδελφών Ρετσίνα που βασιζόταν σε μια πρώτη επεξεργασία του προστιτού αρχαιακού υλικού (τα βιβλία των ισολογισμών, βλ. σχετικά Chr. Agriantoni, {“Freres Retsinas S.A.”. Ascension et decheance d’une grande entreprise textile de la Grece}, *L’entreprise en Grece et en Europe XIXe-XXe siecles*, Αθήνα 1991, σ. 213-226). Επομένως η συνοπτική διατύπωση ότι “το αρχείο Ρετσίνα είναι γνωστό ότι έχει δωρηθεί” στο ΚΝΕ/ΕΙΕ είναι τουλάχιστον ασαφής και ελλιπής. Η ταξινόμηση, καταλογογράφηση και μελέτη του αρχείου Ρετσίνα αποτελεί ένα από τα βασικά έργα του προγράμματος “*Ιστορία Επιχειρήσεων*” του ΚΝΕ/ΕΙΕ και βρίσκεται σε εξέλιξη.

4) Επειδή, όπως όλοι οι σχετικοί με το θέμα ιστορικοί γνωρίζουν, η επιχείρηση δεν πρωτοεμφανίστηκε τον 20ον αιώνα, δεν δικαιολογείται, όταν παρουσιάζεται η ιστορία επιχειρήσεων στην Ελλάδα και μάλιστα συνδεδεμένη με τα αρχεία επιχειρήσεων, να αποσιωπούνται οι πρωτοπόρες εργασίες του Βασίλη Κρεμμυδά, που βασίζονται σε προσωπικά-οικογενειακά αρχεία επιχειρηματιών από τον χώρο της ναυτιλίας και του εμπορίου (βλ. Β. Κρεμμυδάς, *Αρχείο Χατζηπαναγιώτη* τ. Α’. Αθήνα 1973, και του ίδιου, *Εμπορικές πρακτικές στο τέλος της Τουρκοκρατίας. Μυκονιάτες έμποροι και πλοιοκτήτες (με βάση το εμπορικό αρχείο της οικογένειας Μπατή)*, Αθήνα 1993), αλλά και οι μελέτες αρκετών νεωτέρων ιστορικών που επίσης εντοπίζουν, μελετούν και αξιοποιούν αρχεία επιχειρήσεων, ιδιωτικά ή δημόσια, όπως η Τζελίνα Χαρλαύτη, πάλι για το ναυτιλιακό κόσμο (βλ. τις μελέτες της Έλληνες ναυτικοί και ελληνικά ατιμόπλοια τις παραμονές του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, *Ναυτικό Μουσείο Αιγαίου, Μύκονος* 1994, “*The Greek Shipping Offices in London in the Interwar period*”, *The International Journal of Maritime History*, τ. 5(1994), τχ.1, και {“*Το επιχειρηματικό δίκτυο των Ελλήνων της διασποράς, Η “Χιώτικη φάση”*”}, *Μνήμων* 15 (1993), Η Μαρία-Χρυστή Χατζηιωάννου, που μελετά αρχεία εμπορικών επιχειρήσεων (βλ. την αδημοσίευτη διδακτορική της διατριβή *Ο εμπορικός οίκος Γερούση (1823-1870)*..., Αθήνα 1989 και τις μελέτες της “*The Greek State as a new area for Entrepreneurial Activities*”, *Communications grecques...au VIe Congres International des Etudes du Sud-Est Europeen*, Αθήνα 1990, και “*Modes of adaptation of Greek firms in the Greek Kingdom...*”, *L’entreprise en Grece et en Europe*, Αθήνα 1991), η Ευτυχία Λιάτα, που έχει ταξινομήσει

και μελετήσει το Αρχείο Μπουτάρη (σχετική ανακοίνωση έγινε στο Συνέδριο για το Κρασί που οργάνωσε το ΠΤΙ ΕΤΒΑ τον Οκτώβριο 1993 στη Νάουσα) καθώς και το Αρχείο Γ.Μέλου (βλ. τη μελέτη της “*Ένας Έλληνας έμπορος στη Δύση. Πορεία μιας ζωής από το 17ο στον 18ο αιώνα*”. Ροδωνιά. Τιμή στον Μ.Ι. Μανουσάκα, τ.1, Ρέθυμνο 1994), και άλλοι συνάδελφοι.

5) Τελειώνοντας, και για την ορθή ενημέρωση των νεοτέρων κυρίως αναγνωστών των *Αρχειακών Νέων*, οφείλω να θυμίσω ότι η πρώτη επιχειρήση που διέθεσε το αρχείο της στην ιστορική έρευνα και χρηματοδότησε τις σχετικές μελέτες ήταν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (στο ΙΑ/ΕΤΕ έχει άλλωστε εργαστεί και η συγγραφέας του άρθρου), ενώ το πρώτο αρχείο βιομηχανικής επιχείρησης που επίσης προσφέρθηκε στην έρευνα είναι το Αρχείο Ρετσίνα, και ακολούθησαν το Αρχείο της ΔΕΗ και το Αρχείο Μπουτάρη. Συνεπώς η άποψη ότι “η πρώτη ανάθεση εκπόνησης ιστορικής έρευνας από βιομηχανική επιχείρηση” που έγινε πρόσφατα στη συγγραφέα του άρθρου από την ΧΡΩΤΕΧ Α.Ε. “*ίσως αποτελεί την πρώτη τομή στην ιστορία της οικονομικής ιστορίας και ειδικότερα της ιστορίας των επιχειρήσεων στην Ελλάδα*” (η υπογράμμιση δική μου), αποτελεί τουλάχιστον άστοχη διατύπωση, εκτός από άκαιρη προεξόφληση αγνώστων ακόμη αποτελεσμάτων

Υ.Γ. Οι παρακάτω παρατηρήσεις μπορούν να παραληφθούν από τη δημοσίευση και αποσκοπούν στην προσωπική σας ενημέρωση:

1) Οι παραπάνω ανακρίβειες και παραλήψεις επισημάνθηκαν στην κα Δρίτσα από τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού *Μνήμων*, στο οποίο και έστειλε αρχικά για δημοσίευση το εν λόγω άρθρο, με αποτέλεσμα να περικοπεί όλο το επίμαχο τμήμα του άρθρου και να μείνει προς δημοσίευση στον επόμενο *Μνήμονα* μόνο το τμήμα που αναφέρεται στα Σουηδικά αρχεία. Μου είναι ακατονόητος ο λόγος της “υποτροπής” εκ μέρους της κας Δρίτσα, και δεν αμφιβάλλω ότι οι ανακρίβειες αυτές διέλαθαν της προσοχής της συντακτικής επιτροπής των *Αρχειακών Νέων*.

2) για το πρόγραμμα ιστορίας του εξηλεκτρισμού του ΚΝΕ/ΕΙΕ έχει άμεση γνώση και ο πρόεδρος της Αρχειακής Εταιρείας κ. Παντελάκης, ο οποίος συμμετείχε προσωπικά σε συναντήσεις που οργάνωσε η ερευνητική ομάδα του ΚΝΕ.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Χριστίνα Αγριαντώνη

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Bibliotheek & Archiefgids, Uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatiewezenen, 1994/4, 1994/5.
2. La Gazette des Archives, Revue trimestrielle de l'Association des Archivistes Francais, No167 4e trimestre 1994.
3. Lligall, Revista Catalana d'Arxivística, No7, 1993
4. Der Archivar, Mitteilungsblatt für deutsches Archivwesen, No4 Νοέμβριος 1994, No1 Φεβρουάριος 1995.
5. KITANOMARU, The Journal of the National Archives of Japan, No25, Μάρτιος 1993.
6. Annual Report of the National Archives of Japan, 1992 (No22).
7. C.I.A., Janus, Revue Archivistique, 1994.1
8. C.I.A., Bulletin No 42, Ιούνιος 1994.
9. ATLANTI, International Institute for Archival Science, No 4 MARIBOR 1994
10. A.N., A.N.A.I.-NOTIZIE, Associazione Nazionale Archivistica Italiana, anno II-No 3 Σεπτέμβριος 1994, No 4 Δεκέμβριος 1994
11. Nederlands Archievenblad, No 4 Δεκέμβριος 1994
12. La Revue du Monde Musulman et de la Mediterranee, No 66, 1992/4. Les Balkans a l'époque Ottomane. Edisud

BIBΛΙΑ:

1. Exposition. Narbonne au Temps des Seigneurs XIeme-XVeme siecles, Palais des Archeveques Salle des Consuls du 9 Juillet au 23 Octobre 1994.
2. Catalogue de l'exposition: Le stade romain et ses spectacles.
3. Ε.Ι.Ε./Κ.Ν.Ε. Έκθεση πεπραγμένων 1981-1991. Αθήνα 1992.
5. Γ.Α.Κ. - Αρχαία Νομού Ευβοίας, "Οργάνωση δημοσίων αρχείων. Πρακτικές οδηγίες". Επιμέλεια Κ. Χατζηγιάννη, Χαλκίδα 1994.
4. Γ.Α.Κ. - Αρχαία Νομού Ευβοίας, "Η τοπική ιστορία στο σχολείο. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις", Χαλκίδα 1995.

Το Διοικητικό Συμβούλιο στις συνεδριάσεις που πραγματοποίησε το τελευταίο δίμηνο ενέκρινε ομόφωνα την εγγραφή στην Εταιρεία των συναδέλφων:

1. Τσέλλαλη Γιώτας
2. Ρηγίνου Μιχάλη
3. Αρσένη Κυριακής
4. Μήτρα Μιχάλη
5. Κραββαρίτη Έλλης
6. Ανδριώτη Νικολάου
7. Τζαγκαράκη Γιώργου
8. Μωραότη Βασίλη
9. Δρακάκη Εμμανουήλ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΘΕΣΗΣ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΟΥ

THE AMERICAN SCHOOL OF CLASSICAL STUDIES AT ATHENS

54 Souidias Street, Gr-10676 Athens, Greece Telephone:011-301-723-63313 Fax:011-301-725-0584

993 Lenox Drive, suite 101, Lawrenceville,NL 08648, Telephone:609-844-7577 Fax: 609-844-7524

POSITION AVAILABLE

Job Setting

Job Title: Archivist

The American School of Classical Studies at Athens, founded in 1881, now serves the graduate students and senior scholars from 148 affiliated colleges and universities as their base for research and study in the history and monuments of Greek civilisation. The School maintains two distinct libraries: The Blegen Library which contains books on ancient Greek history, languages and archaeology, houses the School archives: all School excavation records, the personal papers of archaeologists, extensive photographic collections focused on classical antiquities, slides and a collection of artifacts. The Gennadius Library focuses on post-antique Greece, and the archival collections include the papers of eminent Greek politicians, diplomats government officials, businessmen, families, and two Nobel Prize-win-

ning authors. Most users of the Blegen archives are school members and visiting scholars, while most users of the Gennadius are Greek citizens.

Duties

Serves as Archivist for both libraries of the American School, reporting to both the Blegen Librarian and the Director of the Gennadius Library under the general supervision of the Director of the School. Appraises, processes, catalogues, and maintains collections of archives, manuscripts, photographs, and artifacts. Appraises collections, identifies materials needing conservation, develops and implements standards for processing and cataloguing, trains and supervises assistants, and provides reference services to researchers.

Qualifications

Required: Graduate degree in archival management or library science with an undergraduate degree in the humanities or liberal arts, or an equivalent combination for training and experience. Fluency in English: Knowledge of modern Greek preferable; reading knowledge of at least one additional European language, preferably French. Minimum of one year experience processing or cataloguing archival collections. Microcomputer experience. Strong written and verbal communication skills; proven ability to apply research skills to assessment of archival materials; strong organisational skills; proven attention to detail; interpersonal skills to work effectively with a wide variety of staff and researchers. Preferred: familiarity with MARC AMC cataloguing; experience with archival conservation methods; palaeographic skills. Desirable: Degree in archaeology, Classics, or Greek history.

Available

1 July 1995 (three-year appointment with possibility of extension).

Compensation

Commensurate with experience

Contact

Send letter of application, curriculum vitae, and three letters of reference by May 1, 1995 to: Professor William Coulson, Director, American School of Classical Studies at Athens, 54 Souidias Street, GR-106 76 Athens, GREECE.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΕΛΤΙΩΝ ΑΡΙΘΜ. 1(1990) - 11(1995)

ΘΕΜΑΤΑ	ΔΕΛΤΙΟ	ΣΕΛΙΔΑ
1. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Α.Ε.		
Συνάντηση της Πρέβεζας	1	1
Χριστίνα Βάρδα: Γενική Συνέλευση ΕΑΕ	2	1-2
Συγκρότηση επιτροπών εργασίας	3	3-10
Λίτσα Μπαφούνη: Επιτροπή Επιμόρφωσης και Αρχειακής Νομοθεσίας	4	5-6
Ζ. Συνοδινός: Επιτροπή Βιβλιογραφίας και Βιβλιοθήκης	4	7
Δ. Κωνσταντέλλος: Επιτροπή Προφορικής Ιστορίας	4	8-9
Στέλλα Νταβαρούκα: Επιτροπή έκδοσης Πρακτικών της Συνάντησης της Πρέβεζας	4	9
Λίτσα Μπαφούνη: πρόταση για την ίδρυση Επιτροπής Συντήρησης και Βιβλιοδεσίας	4	10
Α. Κράους: Επιτροπή Κοινωνικών Αρχείων	4	11
Γενική Συνέλευση Ε.Α.Ε. Απολογισμοί	5	6-10
Επιτροπή Προφορικής Ιστορίας. Ένας χρόνος μετά	5	11-14
Χριστίνα Βάρδα: Επιτροπή Ιδιωτικών Αρχείων	5	15-16
Α. Κράους: Επιτροπή Κοινωνικών Αρχείων	5	16-17
Λίτσα Μπαφούνη: Απολογισμός Δ.Σ. της Ε.Α.Ε για το 1992	7	7-10
Χριστίνα Βάρδα: Γενική Συνέλευση της Ε.Α.Ε.	7	10-12
Ν. Καραπιδάκης: Πρόταση για την Περιφερειακή οργάνωση της Ε.Α.Ε.	7	13-14
Επιτροπή Προφορικής Ιστορίας: Συμπληρώνοντας το δεύτερο χρόνο λειτουργίας	7	15-21
Ν. Παντελάκης: 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Βιβλιοθηκαρίων	8	7-12
Α. Κράους: Για μια άλλη Ολυμπιάδα το 1996	8	12-14
Ν. Παντελάκης: XXIX CITRA, Μεξικό 19-25.9.1993	8	23-27
Ν. Παντελάκης: Συνάντηση των Ευρωπαϊκών Αρχειακών Εταιρειών, Augsburg 30.9.1993	8	27-30
Χριστίνα Βάρδα: Σεμινάρια Αρχειονομίας της Ε.Α.Ε.	9	8-11
Χωρίς σχόλια. Αλληλογραφία Ε.Α.Ε. με ΥΠ.Ε.Π.Θ.	9	11-15
Στέλλα Νταβαρούκα: Σκέψεις για το σεμινάριο της Ε.Α.Ε.	9	16-17
Ελένη Φουρνάρη: Αθληση, αθλητισμός, ολυμπισμός.	9	17-21
Πρόγραμμα αρχειακών και ιστορικών ερευνών για τον Αθλητισμό και τον Ολυμπισμό στην Ελλάδα	9	21-23
Απολογισμός του Δ.Σ. της Ε.Α.Ε.	9	23-31

N. Παντελάκης: Η διάσωση του αρχείου του Κ.Κ.Ε.	10	6-7
N. Παντελάκης: Διοργάνωση ημερίδας με θέμα: “Οι άξονες της αρχειακής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα”	10	8-9
A. Κράους: Αθλητισμός-Ολυμπισμός	10	10
Αμαλία Παππά: Γενική Συνέλευση της Ε.Α.Ε.	11	6-9
Απολογισμός του Δ.Σ. της Ε.Α.Ε.	11	10-18
Λειτουργία επιτροπών	11	18
Οικονομικός Απολογισμός	11	19
Πρόγραμμα αρχειονομικής εκδρομής στην Ιταλία, 19-28 Μαΐου	11	20-22
N. Παντελάκης: Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας	11	23-24

2. ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΚΑ

Ελένη Λορέτζου: Σφράγισμα χειρογράφων	4	12-14
N. Παντελάκης: Δύο τεύχη του “American Archivist” σχετικά με τους κανόνες περιγραφής των αρχείων	4	14-19
Χριστίνα Βάρδα: Ταξινόμηση προσωπικών αρχείων (Στ.Ν.Δραγούμη-Φ.Στ. Δραγούμη)	6	6-12
A. Κράους: Αρχείο Ταμείου Συντάξεων Υπαλλήλων Ε.Τ.Ε.	6	12-15
N. Παντελάκης: Αξιολόγηση, επιλογή και εκκαθάριση	6	16-51
N. Παντελάκης: Κώδικας δεοντολογίας για το επάγγελμα του αρχειακού	7	22-36
Δ. Σ. Α.: Διατύπωση κανόνων περιγραφής αρχείων	7	37-43
Z. Συνοδινός: Η ασφάλεια των αρχείων	8	31-60
Δ.Σ.Α.: Σχέδιο θέσεων κώδικα δεοντολογίας	8	61-67
Μαργαρίτα Δρίτσα: Αρχεία Επιχειρήσεων και ιστορία επιχειρήσεων	10	17-26
N. Παντελάκης: Η διάσωση των ηλεκτρονικών αρχείων	11	25-37

3. ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

B. Πελτίκογλου: Εθνικό Κέντρο Μελέτης και Ερεύνης Βιβλιακού και Αρχειακού Υλικού	5	18-20
B. Πελτίκογλου: Σκέψεις και προτάσεις για τη συντήρηση και αποκατάσταση του βιβλιακού και αρχειακού υλικού	5	20-22
B. Πελτίκογλου: Permanent Paper	8	68-72
B. Πελτίκογλου: Mass Deacidification	8	73-75
B. Πελτίκογλου: Περιβάλλον και συντήρηση του γραπτού, της εικόνας και του ήχου	10	30-37
B. Πελτίκογλου: Σκέψεις και υποδείξεις επέμβασης σε περιπτώσεις καταστροφών που οφείλονται σε πλημμύρες	11	38-57

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Z. Συνοδινός: Βιβλιογραφία περί Ελληνικών Αρχείων	6	58-85
---	---	-------

N. Παντελάκης: Επιλεγμένη ξενόγλωσση βιβλιογραφία	10	38-54
---	----	-------

5. ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Νέα της Ε.Α.Ε.	1	2
Επιτροπές εργασίας	2	2-4
N. Μπαμίδης: Αρχειακά νέα	2	6
Λίτσα Μπαφούνη: Συντήρηση-βιβλιοδεσία, Ιστορικό Αρχείο Άρτας, 15-16.12.1990	3	11
Χριστίνα Βάρδα: Αρχειακό υλικό Μακεδονικού Αγώνα	3	11-12
Λίτσα Μπαφούνη: Τοπική Ιστορία και Αρχεία, Σάμος 26-27.4.1991	4	20
A. Κράους: Συνέντευξη τύπου της ΟΤΟΕ για το νομοσχέδιο των Γ.Α.Κ. και τα κοινωνικά αρχεία		21
N. Μπαμίδης: Το πρόγραμμα επεξεργασίας αρχειακών δεδομένων	5	23-25
A. Κράους: Γ.Σ.Ε.Ε.. Για ένα αρχείο του ελληνικού εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος	5	25-26
N. Παντελάκης: Τα Ιστορικά Αρχεία των Ελληνικών τραπεζών: Ένας πολύτιμος θησαυρός σε κρίση	5	26-28
Χριστίνα Βάρδα: Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας ή Αρχεία Κομμάτων;	5	28-30
A. Κράους: Έκθεση αρχείων για την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων στη σύγχρονη εποχή (1858-1906)	5	30-31
A. Κράους: Πανελλήνιος Αθλητικός Σύλλογος: 100 χρόνια αθλητισμού	5	32
A. Κράους: Αναβίωση Ολυμπιακών Αγώνων και Ελληνικά Αθλητικά Αρχεία. Έκθεση τεκμηρίων στο 12ο Δ.Σ. Α.	6	52-54
Αίγλη Δημόγλου: Δήμος Βόλου: Διοργάνωση Σεμιναρίων στην οργάνωση αρχείων και βιβλιοθηκών	6	54-55
Ελένη Αναγνωστοπούλου: 12ο Διεθνές Συνέδριο Αρχείων (Μόντρεαλ-Καναδάς)	6	56-57
Λίτσα Μπαφούνη: Conference Internationale de la Table Ronde des Archives (CITRA)	7	44-48
Υπουργείο Παιδείας: Ανακοίνωση τύπου για το CITRA	7	49
Αργυρώ Χανιωτάκη: Υπηρεσία Ιστορικού Αρχείου στην Εθνική Ασφαλιστική	7	50
Ιωάννα Λεβεντοπούλου: Stage Technique Internationale, Παρίσι 1993	7	50
Αλέκα Μπουτζουβή-Μπανιά: Μερικές σκέψεις με αφορμή το Α' Οπτικοακουστικό Συνέδριο της ΕΡΤ	7	52-56
Z. Συνοδινός: 3ο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο για τα Αρχεία των Τραπεζών, Λουξεμβούργο	7	57
A. Κράους: Α' Διεθνές Συνέδριο για την Ιστορία των Ταμείων Υγείας, Παρίσι Δεκέμβριος 1992	7	57-59

Α. Κράους: Εκατόχρονα Ολυμπιακών Αγώνων (1996).	7	59-60
Προτάσεις των Ελλήνων Αρχειακών	8	76
Στέλλα Νταβαρούκα: Οπτικοακουστικά αρχεία	8	77-78
Αμαλία Παππά-Καραπιδάκη: Σεμινάρια αρχειακής εκπαίδευσης-επιμόρφωσης	9	44-46
Αμαλία Παππά-Καραπιδάκη: Συνέδριο Αρχειονομίας "Περιφερειακά Αρχεία: Θεσμοί λειτουργία και προοπτικές", Σπάρτη 8-11.12.93	9	46-48
Α. Ξανθάκης: Αθηναϊκό Φωτογραφικό Μουσείο	9	48-50
Χριστίνα Βάρδα: Εταιρεία Διάσωσης Ιστορικών Αρχείων, 1940-44	9	50-51
Γ. Παπατσεχλίδης: Δήμος Καλαμαριάς. Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού	9	52-53
Α. Κράους: Εκατόχρονα Ολυμπιακών Αγώνων 1894-1994	10	27-29
Αμαλία Παππά-Καραπιδάκη: Έκθεση Αρχειακού Υλικού στην Κέρκυρα	10	29
Α. Κράους: Εκδρομή την άνοιξη	11	58-62
Χριστίνα Μερκούρη: Η Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού. Δραστηριότητες και προοπτικές	11	62
Εθνική Τράπεζα: Άνοιγμα αρχείων στην έρευνα	11	63-64
Διορισμός Εφορείας των ΓΑΚ	11	65-69
Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας στη Σάμο, 20-30 Απριλίου 1995	11	69
Αλέξης Κράους: Τα 65 χρόνια του Ταμείου Υγείας των Υπαλλήλων της ΕΤΕ (ΤΥΠΕΤ)	11	70
Μαργαρίτα Δρίτσα: Συνέδριο ιστορίας επιχειρήσεων στην Κρήτη	11	71
Ερευνητικό και εκδοτικό πρόγραμμα του Ι.Α.Ε..Ν.		

6. ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

Διεθνή νέα	1	2
Ν. Καραπιδάκης: Συνέδριο της Εταιρεία των Γάλλων Αρχειονόμων	2	5
Ζαχαρένια Σημανδηράκη: Στρογγυλή Τράπεζα του ΔΣΑ στη Δρέσδη	2	5-6
Λίτσα Μπαφούνη: Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων	3	12-14
Χριστίνα Βάρδα: Η Μ. Βρετανία χάνει την ιστορική της μνήμη	3	14-15
Παναγιώτα Καφίρη: Society of American Archivists (S.A.A.)	3	15
Ελένη Αναγνωστοπούλου: Συνάντηση για τα Κοινοβουλευτικά Αρχεία, Βόννη 13-15.11.1988	3	16-17
Ν. Παντελάκης: Ευρωπαϊκή συνάντηση για την ιστορία των τραπεζών	3	18-20
Α. Κράους: Μάαστριχτ: "Τα Αρχεία στην Ευρώπη χωρίς σύνορα", Διεθνές Συνέδριο, Κάτω Χώρες 2-5.10.1991	3	20-21
Α. Κράους: δελτίο Αρχείων Επιχειρήσεων του ΔΣΑ	3	21-22

Δημήτρης Μπουρνούς: 47ο Συνέδριο της FIAF	4	30-32
A. Κράους: Τρία αρχειακά συνέδρια: Μάαστριχτ Λίντς, Μόντρεαλ	4	32
A. Κράους: Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Αρχείων ΔΣΑ. Πρώτη συνεδρίαση Amsterdam 13-15.5.1991	4	33
A. Κράους: Το Συμβούλιο της Ευρώπης υποστηρίζει τα αρχειακά ιδρύματα στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη	4	34-36
N. Παντελάκης: Το συνέδριο των Ολλανδών αρχειονόμων στο Μάαστριχτ	5	33-37
Λίτσα Μπαφούνη: 28η CITRA, Χάαρλεμ Ολλανδία 7-10.10.1991	5	37-39
A. Κράους: Το επάγγελμα του αρχειακού στην Εποχή της Πληροφόρησης	5	40-42
Z. Συνοδινός: Διεθνές ενδιαφέρον για τα αρχεία και την ιστορία των τραπεζών	5	42-45
Κατερίνα Κυριακού: Διεθνές συνέδριο: "Τα αρχεία για την ιστορία της αρχιτεκτονικής", Ιταλία, Regio nell'Emilia 4-8.10.1993	8	79-83
A. Κράους: Συνέδριο Διεθνούς Ινστιτούτου Εργατικής Ιστορίας του Αμστερνταμ, Κοπεγχάγη Σεπτέμβριος 1993	8	83
Γιολάντα Χατζή: Το τρίτο Συνέδριο της European Association for Banking History, Λουξεμβούργο 17-18.6.1993	8	84-85
Δ.Σ.Α: Η θεματολογία του CITRA	9	54-55
N. Παντελάκης: European Association for Banking History. 4ο Συνέδριο, Ρώμη 5-6.5.1994	9	55-56
N. Παντελάκης: Institut Francais d'Architecture	9	56-59
The Society of Archivists: Συνέδριο στο Lancashire 13-18.9.1994	9	60
ΔΣΑ: Συνάντηση στο Stavanger της Νορβηγίας 21-22.8.1994	9	60-61
Μαρία Ζουμπούλη: Η 58η ετήσια συνάντηση της Εταιρείας Αμερικανών Αρχειονόμων (S.A.A)	10	55-61
N. Παντελάκης: Η XXXη Διεθνής Στρογγυλή Τράπεζα των Αρχείων στη Θεσσαλονίκη	10	62-73
A. Κράους: Διεθνές Ινστιτούτο Εργατικής Ιστορίας, IALHI, Συνέδριο Μαντσεστερ 1994	10	73
XIIIο Διεθνές Συνέδριο Αρχείων, Πεκίνο 2-7.9.1996	11	72-74

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

N. Καραπιδάκης:

- N. Παπαδάκης, "Νικ. Ιω. Παπαδάκης (1870-1941). Ιδρυτής και πρώτος Δ/ντής Ιστορικού Αρχείου Κρήτης. Η ζωή και το έργο του", 1990

- "Ο 18ος τόμος της Βιβλιοθήκης" των ΓΑΚ "Δημόσια αρχεία -αρχειακές συλλογές"

- Osmanli Arsivi Bulteni, Devlet Arsivleri, Istanbul 1990

2 7

N. Καραπιδάκης:

- 1. Inventario de los archivos municipales de Utrera... Sevilla 1989
- 2. Inventario de los archivos municipales de Albaida del Alzafare. Sevilla 1989 3 23-24
- 3. La Gazette des Archives, No148 και No149 (1990) 3 25-26
- Χριστίνα Βάρδα:
- CIA: Actes du premier colloque international sur la formation des Archivistes", Paris 1989 4 37-38
- M. Le Moel: "Annuaire des ecoles et des cours de formation professionnelle d'archivistes CIA, Paris 1984 4 38-39
- Φλ. Μαρινέσκου: F. Marinescu, G. Penela Filitti, A. Tabaki: "Documents Greco-Roumains. Le fonds Mourouzi d'"Athenes", Αθήνα Βουκουρέστι 1991 5 46-48
- Ντίνα Αδαμοπούλου: Το ευρετήριο του Αρχείου της Κοινότητας Ύδρας 5 48
- Αννίτα Πρασά: Ε. Λυκούρη-Λαζάρου, "Τα αρχεία στο νεοελληνικό κράτος έως την ίδρυση των Γ.Α.Κ. (1821-1914)", Αθήνα 1991 6 86-89
- Ν. Καραπιδάκης: Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχειακές εκδόσεις 1991-1992 6 89-91
- Ζ. Συνοδινός: Ευτυχία Δ. Λιάτα: "Αρχεία Οικογένειας Δεληγιάννη. Γενικό Ευρετήριο", Αθήνα 1992 7 61-62
- Ζ. Συνοδινός: European Association for Banking History. European Colloquium on Bank Archives Vol.1. "The situation of Bank archives in West European Countries" Frankfurt 1992 7 63-67
- Ζ. Συνοδινός: "Επετηρίδα των Γ.Α.Κ. ετών 1991-1992", Αθήνα 1993 8 86-87
- Ν. Καραπιδάκης:
- 1) "Αρχεία οικογένειας Δραγούμη". Επιμ. Χριστίνα Βάρδα-Βούλα. Κόντη, Αθήνα 1989
- 2) "Αρχείο Φίλιππου Δραγούμη (1890-1980)". Ευρετήριο. Επιμ. Χριστίνα Βάρδα, Αθήνα 1993 9 62-66
- Ν. Παντελάκης: Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. "Δελτίο Ιστορικού Αρχείου", τομ. 1 Αθήνα 1993 9 66-69
- Ζ. Συνοδινός: "Les Archives et les archivistes au service de la protection du patrimoine culturel et naturel....", 27h CITRA. Εκδ. 1993 9 76-80
- Αμαλία Παππά: ΓΑΚ- Αρχεία Νομού Ευβοίας: "Η τοπική ιστορία στο σχολείο. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις", Χαλκίδα 1995. 11 75-76

8. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Αρχειακά 1 2
- Νέα του Διοικητικού Συμβουλίου 3 4
- Α. Κράους:
- Αρχειακά Κέντρα Κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας.

μερικά παραδείγματα.

- Το Κέντρο των Αρχείων του κόσμου της εργασίας στο Roubaix, Λίλλη Γαλλία	4	22-26
A. Κράους: Τα Αρχεία της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Γαλλίας (C.G.T)	4	27-29
Δελτίο τύπου, Πρόταση για το Stride script	4	40-41
UNESCO, Avis de Vacance de Poste	5	49-50
Λίτσα Μπαφούνη-Ελένη Αναγνωστοπούλου: Επιστολή παραίτησης από το Δ.Σ.	10	74-77
Μέλη του Δ.Σ. της Ε.Α.Ε.: Απάντηση στην επιλογή παραίτησης	10	77-81
Χριστίνα Αγγριαντώνη: Παρατηρήσεις στο άρθρο της Μ.Δρίτσα	11	82-84

9. ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

N. Παντελάκης: Γενικά Αρχεία του Κράτους. Ο νόμος κατοχυρώνει την αυτοτέλειά τους	9	32-34
Η κατάσταση στα Γ.Α.Κ. προβληματίζει την επιστημονική κοινότητα	9	34-37
Society of American Archivists. Δήλωση για το κλείσιμο αρχείων	9	39-41
N. Παντελάκης: Το Ιστορικό Αρχείο της ΑΤΕ χωρίς συνεργάτες	9	42-43
N. Καραπιδάκης: Το Τμήμα Αρχειονομίας- Βιβλιοθηκονομίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο	10	11-14
Στέλλα Νταβαρούκα: Ο θεσμός των Υπαλλήλων συνδέσμων	10	14-16

10. ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

Στέλλα Νταβαρούκα: Η κυρία κλειδαρότρυπα	11	77-79
μ.β.: Αρχειακό Intermezzo	11	79-81

11. ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Νέα μέλη της ΕΑΕ	4	42
Νέα μέλη της ΕΑΕ	5	51-55
Βιβλία που λάβαμε	6	92
Νέα μέλη της ΕΑΕ	6	93-94
Βιβλία που λάβαμε	7	68
Νέα μέλη της ΕΑΕ	7	68
Βιβλία που λάβαμε	8	88-89
Νέα μέλη της ΕΑΕ	8	89
Δελτίο Τύπου, βράβευση βιβλίου Α Ξανθάκη	9	81-82
Νέα μέλη της ΕΑΕ	9	82
Περιοδικά και βιβλία που έλαβε η ΕΑΕ	10	82-83
Περιοδικά που λάβαμε	11	85
Βιβλία που λάβαμε	11	85
Νέα μέλη της Ε.Α.Ε.	11	86
Προκήρυξη θέσης αρχειονόμου στην Αμερικανική Σχολή	11	86-87

Στα Δελτία 1-11 των Αρχειακών Νέων συνεργάστηκαν οι:

Αγριαντόνη Χριστίνα
 Αδαμοπούλου Ντίνα
 Αναγνωστοπούλου Ελένη

Βάρδα Χριστίνα

Δημόγλου Αίγλη
 Δρίτσα Μαργαρίτα

Ζουμπούλη Μαρία

Καραπιδάκης Νίκος
 Καφίρη Παναγιώτα
 Κράους Αλέξης
 Κυριακού Κατερίνα
 Κωνσταντέλλος Δρόσος

Λεβεντοπούλου Ιωάννα
 Λορέντζου Ελένη

Μαρινέσκου Φλορίν
 Μερκούρη Χριστίνα
 Μπαμίδης Νέστορας

Μπαφούνη Λίτσα
 Μπουρνούς Δημήτρης
 Μπουτζουβή-Μπανιά Αλέκα
 μ. β.

Νταβαρούκα Στέλλα

Ξανθάκης Άλκης

Παντελάκης Νίκος
 Παπατσεχλίδης Γιάννης
 Παππά-Καραπιδάκη Αμαλία
 Πελτίκογλου Βασίλης
 Πρασσά Αννίτα

Σημανδηράκη Ζαχαρένια
 Συνοδινός Ζήσιμος

Φουρναράκη Ελένη

Χανιωτάκη Αργυρώ
 Χατζή Γιολάντα

CONTENTS

Editorial, p.5 / **ACTIVITIES** *Amalia Pappa*, General Assembly of the Hellenic Society of Archives, p.6 / Report of the Board of the HSA, p.10 / HSA Committees' organization, p.18 / Financial Report, p.19 / Program of the archival excursion in Italy May 19-28, 1995, p.20 / *N.Pantelakis*, The Archives of Contemporary Social History, p.23 / **ABOUT ARCHIVES** *N.Pantelakis*, The Preservation of Electronical Archives, p.25 / **CONSERVATION** *V.Peltikoglou*, Thoughts and Instructions for Intervention in case of Flood damages, p.38 / **ARCHIVES NEWS** *Christina Mercouri*, The Archive of Monuments and Publications of the Ministry of Culture. Activities and perspectives, p.58 / National Bank of Greece: Archives available to research, p.62 / Nomination of the Supervising Committee of the General State Archives, p.63 / Congress of Local History at Samos, April 20-30 1995, p.65 / *A.Krauss*, Sixty five years of the National Bank Employees Mutual Health Fund, p.69 / *Margarita Dritsa*, Congress of Business History in Crete, p.70 / Research and Publication Program of the Historical Archive of Greek Youth, p.71 / **INTERNATIONAL NEWS** XIII th International Congress on Archives, Beijing September 2-7 1996, p.72 / **BOOK REVIEW** *Amalia Pappa*, Eubea Department Archives: "Local History in School. Methodological Approaches", Chalkis 1995, p.75 / **SHORT STORIES** *Stella Davarouka*, Mrs Keyhole, p.77 / *m.v.*, Archival Intermezzo, p.79 / **INFORMATION** *Christina Agriandoni*, Remarks on M.Dritsa's article, p.82 / **VARIA** Books and reviews received, p.85 / New members, p.86 / American School of Classical Studies, Announcement of Archivist Position, p.86 / Contents of "Arheiaika Nea", No 1 (1990) - 11 (1995), p.88

TABLE DES MATIERES

Editorial, p.5 / **ACTIVITES** *Amalia Pappa*, Assemblée générale de la Société hellénique d'archives, p.6 / Bilan du Comité directeur de la SHA, p.10 / Organisation des comités de la SHA, p.18 / Bilan financier, p.19 / Programme de l'excursion archivistique en Italie 19-28 mai 1995, p.20 / *N.Pantelakis*, Les Archives d'histoire sociale contemporaine, p.23 / **AUTOUR DES ARCHIVES** *N.Pantelakis*, La préservation d'archives électroniques, p.25 / **CONSERVATION** *V.Peltikoglou*, Pensées et instructions d'intervention aux cas d'inondations, p.38 / **NOUVELLES DES ARCHIVES** *Christina Mercouri*, La Direction des Archives des monuments et des publications du Ministère de culture. Activités et perspectives, p.58 / Banque Nationale de Grèce: Archives ouvertes à la recherche, p.62 / Nomination du Comité Supérieur des Archives Générales de l'Etat, p.63 / Congrès d'histoire locale à Samos, 20-30 avril 1995, p.65 / *A.Krauss*, Les soixante cinq années de la Caisse Mutuelle de Santé des employés de la Banque Nationale, p.69 / *Margarita Dritsa*, Congrès des archives d'entreprises en Crète, p.70 / Programme de recherche et de publications de l'Archive historique de la jeunesse grecque, p.71 / **NOUVELLES INTERNATIONALES** XIIIe Congrès International d'archives, Beijing 2-7 septembre 1996, p.72 / **REVUE DE LIVRES** *Amalia Pappa*, Archives du département d'Eubée: "L'histoire locale à l'école. Approches méthodologiques", Chalkis 1995, p.75 / **PETITES HISTOIRES** *Stella Davarouka*, Mme Trou-de-serrure, p.77 / *m.v.*, Intermezzo archivistique, p.79 / **INFORMATION** *Christina Agriandoni*, Remarques sur l'article de M.Dritsa, p.82 / **VARIA** Livres et revues reçus, p.85 / Nouveaux membres, p.86 / American School of Classical Studies, Annonce d'un poste d'archiviste, p.86 / Table des matières d'"Arheiaika Nea", No 1 (1990) - 11 (1995), p.88